

rázza az irántunk való gyűlölködés. De azt már egyáltalában nem értjük, hogy a horvát bán és a horvát hatóságok mint türhetik meg a határokon innen ezeket a betolakodó kellemetlen idegeket? A magunk állampolgárainak is börtönben a helyük, hogyha a magyar allameszme ellen izgatni merészelnék. Idegen állam polgárainak pedig a határon kívül a helyük, hogyha békerontó szándékkal közibünk tolakodnak.

Elvárjuk, hogy mihamar tolonczkocsira ültetik azt a bizonyos Miljukov tábornokot.

Budapest, szeptember 14.

A miniszterelnök utazása. Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök ma este klopodiai birtokára utazott.

A karlóczai kongresszus. Günther Antal igazságügyminiszter, királyi biztos holnap délelőtt nyitja meg ismét Karlóczán a szerb nemzeti egyház pátriárkaválasztó kongresszusát, amelynek ez alkalommal kell véglegesen döntenie a pátriárkai szék betöltése dolgában. A nevezetes tanácskozás elé az egész szerbségiakta délvidék nagy érdeklődéssel tekint és különösen nagy a várakozás Karlóczán, ahová tegnap óta özönlenek a kongresszuson résztvevő egyházi és világi tagok és az érdeklődők ezrei. A kongresszus tagjainak egy része már tegnap megérkezett. Különösen sokan jöttek meg a mai vonatokkal. Ugyanesek ma érkeztek meg a püspökök is, akiket Bogdanovics Luczián adminisztrátor fogadott az érseki palotában. Zmejanovics Gábor verseczi püspök jelenleg Németországban tartózkodik és a kongresszus tanácskozásain nem vesz részt. A kongresszusi tagok már több ízben folytattak megbeszéléseket a választás dolgában. Pozitív hír azonban mindeztől még nem szivárgott ki arról, hogy a radikálisok minő álláspontot fognak elfoglalni. Günther Antal igazságügyminiszter a karlóczai szerb pátriárkaválasztó kongresszus királyi biztosja, ma reggel 8 órakor utazott el Budapestről Karlóczára, titkárja, dr. Mikó kisérteben. A vonat egy órai késéssel, 1 óra 10 perczkor érkezett meg Ujvidékre, ahol Balla Aladár főispán és dr. Joánovics Pál miniszteri osztálytanácsos, a kongresszuson a királyi biztos titkára, szálltak föl a vonatra. A királyi bizost hozó vonat 1 óra 40 perczkor robogott be a karlóczai pályaudvarra, amelyet zsúfolásig megtöltött a

ön most előttem! Az egész közönséges, durva gonoszsága. És mennyire élesen rajzolódik elém az élet brutális, komisz, kérlelhetetlen törvénye: az erősebb feljára a gyöngét... A gyöngé azért született, hogy az erőset hizlalja. Micsoda büszke hernyó-predesztináció! Valóban, ezért érdemes szenvedniünk.

Most halálán van Rozika. Utolsó sóhajaival az ön gyöngédségére vágyik. Félek, hogy méltó ellenértéknek tartaná a gyöngédségének ezt a néhány pillanatát az egész életért, melyet itt hagy, fiatalon, szüretlenül. És ön, ön nem jön el hozzá. Nem engedi megzavartatni a nyugalomát, a hangulatait. Ön művész, ami azt jelenti, hogy még fokozottabb önzésre érez jogot. Minden önzéssel tartozik a hangulatainak, a művészetének, a hivatásának. Így gondolja. Rozikát kihagyta az életéből, tehát nem engedi, hogy ez az embersors, ez a kis epizód csak néhány pillanatra is beleiátszszék többé az életébe. Kihözná a sodrából, a családi élete nyugalmából, amelyet megzavarna, beszennyezne. Beszennyezne. Gyermekei vannak — írja — elvégre. Gyermekei. Ezzel tartozik nekik. Valóban, tartozik. De akkoriban, hogy Rozika a karjaiba esett, mintha nem igen emlegette volna az apai kötelességeket? Legalább Rozika erről nem beszélt nekem.

Gyűlölöm, gyűlölöm, gyűlölöm! Attól a pillanattól fogva gyűlölöm, hogy beszéltem önnel, hogy burkolt, ravasz kitérései mögött megláttam a határtalan, a mélységes önzését. Ezt el kellett mondanom, ezzel tartoztam — nem önnek — magamnak, a magam nyugalomának.

▲ pénzt átadtam Rozikának.

miniszter fogadására megjelent notabilitásoknak és érdeklődőknek százakra menő tömege. A pályaudvar épülete lobogódszben pompázott. A pályaudvaron a megjelent hatósági képviselők élén Milics Dusán polgármester üdvözölte rövid beszédben a minisztert, aki szives szavakban köszönte meg a fogadtatást. Az érseki palota előtt teljes ornátusban várakozott a püspöki kar, élén Bogdanovics Luczián püspök, adminisztrátorral. Bogdanovics püspök magyar nyelven üdvözölte melegen a királyi bizost, aki röviden válaszolt. Günther Antal királyi biztos ezután a számára fentartott lakosztályba vonult. Délután két órakor diszebed volt, amelyen a királyi bizoston kívül Bogdanovics püspök és az egész püspöki kar, továbbá Joánovics Pál miniszteri osztálytanácsos, adlátus, Balla Aladár főispán, Milics polgármester és Pupits százados, valamint a papság több tagja vettek részt. Délután a tisztelő küldöttségeket fogadta a királyi bizost.

A bosnyákok memoranduma. Szerajevéből jelentik: A „Muzulmanszki Vjele” török haladópartí lap tegnap feltűnést keltő cikket közölt. Kijelenti benne, hogy a boszniai muzulmánoknak ugynevezett végrehajtó-bizottsága nem volt felhatalmazva arra, hogy memorandumot szerkeszzen, mert felhatalmazása csupán vallási és egyházi dolgokra terjed ki; a végrehajtó-bizottságnak tehát nem volt joga ahhoz, hogy a boszniai közjogi kérdések megoldásához hozzászóljon.

A közös haditengerészet reformja. Egy polai újság közlése nyomán híre terjedt, hogy az osztrák-magyar közös haditengerészetnél gyökeres reformok készülnek s hogy illetékes helyen szóba került a közös haditengerészeti minisztérium létesítése is. Erre vonatkozólag Bécsből a következő féllivatalos közlöletet adták ki: A polai „Giornaleto”-ból egyes bécsi lapokban a tengerészet állítólagos reformjáról szóló jelentés illetékes katonai helyen tett kijelentés szerint teljesen alaptalan és nem egyéb légből kapott koholmányról.

Erdészeti tisztviselők Darányinál. Rónay Antal miniszteri tanácsos elnöklete alatt az Országos Erdészeti Kongresszus ma délután tisztelgett Darányi Ignác földművelésügyi miniszternél, az állami erdőtisztviselők létszámrendezése ügyében. Rónay Antal üdvözölő szavaira a földművelésügyi miniszter a következő beszéddel válaszolt:

Méltóságos miniszteri tanácsos ur! Tisztelt uraim! Előrebocsátom azt, miszerint az államkincstár jelenleg igen nehéz helyzetben van és ez e téren minden egyes tárca miniszterei helyzetét is nagyon súlyosá teszi. Előrebocsátom azt is, hogy

III.

Tisztelt Uram, nem is tudom: miért fogok tollat? Hiszen nincsen több mondanivalóm. Le számoltunk egymással. Csak Rozika adott nekünk közös témát, ugy-e bár? És Rozika, szegény, nincsen többé.

Mintha ismét olyasmit akarnék mondani önnek, hogy gyűlölöm; csupa kemény, sötét szemrehányást, fájó kegyetlenséget. Ezt akarom? De hiszen mindezt már elmondtam. Nagyon keményen mondtam el. De jól esett. Érzem, hogy soha igazságosabban nem ért vád senkit, mint önt Rozika pusztulása miatt. És én gyűlölöm önt...

Nem, jaj, nem gyűlölöm. Szeretem, szeretem, mint a lepke a lámpafényt, hogy elégessen, hogy elpusztulhasson. Mikor leggyűlöletesebben bántottam, érzem, szerettem akkor is már és csak azért bántottam, mert szerettem és csak magamnak fájt, mikor bántottam, martam, gyötörttem. Talán csak a magam, nem is a szegény Rozika pusztulását bosszultam meg, talán ezt éreztem meg előre. Mert el fogok pusztulni én is, hamar, menthetetlenül.

Egész világossággal látom a Rozika kálváriáját, ó, hogy én is odakivánkozom!

Szeretem, szeretem, mindig is szerettem. Mintha szeges korbáccsal ütöttek volna, valahányszor a nevét emlegették és olyan édesek voltak ezek az utések. Szeretem!

Jöjjön el értem és vigyen el. A pusztulásba. Ha elvinné! Sirok a vágyódástól... A hernyó azt akarja, hogy fölfalják.

ezen nagyon nehéz finanziaális helyzet daczára az erdészeti személyzet status rendezésére egy igen nevezetes összeg van az 1909-ik évi költségvetésbe felvéve. Megjegyzem, hogy a költségvetés a minisztertanács által már véglegesen meg van állapítva és már nyomatás alatt is áll. Ami a Méltóságod által említett természetbeni járandóságot és annak méltánylását illeti, arra nézve kijelenthetem, hogy az alsó status-rendezés alkalmával azok lehető fenntartása mellett foglaltam állást, de azt is be kell vallanom, hogy a mostani status-rendezési tárgyalások folyamán ezek az illetmények képezték a főnehézséget. Én tudomásul veszem Méltóságod e részben tett nyilatkozatát, folytatni fogom a tárgyalásokat a miniszterelnök ural, mint pénzügyminiszterrel; semmi kétségem aziránt, hogy a hazai erdészet iránt ő is teljes jóindulattal viseltek és az esetben, ha meggyezésre jövünk, amit reményelek, akkor a meggyezésnek már nyoma lehet az 1909. évi költségvetés indoklásában s az eredmény az 1910-iki költségvetésben végleg keresztül is vihető volna. Ez az, amit mondhatok ma. Én hosszú évek sora óta dolgozom együtt önökkel sok nehéz helyzetben, sok kényes kérdésben tárgyalunk együtt s én hosszú idő alatt — önöket csak tisztelni, becsülni tanultam és minden tulzást nélkül mondhatom, hogy ezen idő alatt, amely alatt együtt dolgoztunk, az erdészeti tisztikar pozíciója és tekintélye nemcsak csorbult, hanem emelkedett. Legyenek meggyőződve, hogy hivatalos igyekezetüket és hazafias érzelmeiket teljesen méltányolom és mindig örömmre szolgál, ha az önök érdekeit a közérdek keretén belül előmozdítani alkalmam van.

A miniszter kijelentéseit az egybegyűltek élénk éljenzéssel fogadták.

A horvát koalíció határozata. Zágrábból jelentik: A horvát-szerb koalíció végrehajtó bizottsága tegnap ülést tartott, amelyen éles és elkeseredett hangon vitatták meg a horvátországi politikai helyzetet és a mostani kormányrendszert erősen elítélték. A tanácskozásról a következő közlést tették közzé: Tekintettel arra a körülményre, hogy Horvátországban változatlanul tart az abszolutisztikus rendszer, hogy országgyűlés és költségvetés nélkül kormányozzák az országot, hogy továbbá még a megválasztott képviselőknek is megtiltják népgyűlések egybehívását és ezáltal az alkotmány egyik legszentebb intézményét sértik meg, tekintettel továbbá arra, hogy egy nagyszerb propaganda hazug ürügye alatt egyes személyeket önkényesen fogva tartanak és pedig oly mértékben, hogy az uralkodó rendszer minden ellenzőjének személyes szabadsága veszélyeztetve van, elhatározta a végrehajtó-bizottság, hogy minél előbb plenáris ülésre hívja össze a horvát-szerb koalíciót, amely behatóan fog tanácskozni az igénybe veendő utakról és módokról és meg fogja határozni azokat az intézkedéseket, amelyek szükségesek a jelenlegi rendszer elleni általános védelemnek törvényes és alkotmányos uton való szervezésére.

Nemzetiségi akció az Interparlamentáris konferencián. Az aradi „Tribuna” jelenti: A magyarországi nemzetiségi képviselők közül dr. Polit Mihály, Pop Cs. István és Brediceanu Koriolán fognak résztvenni a Berlinben tartandó interparlamentáris konferencián. A „Tribuna” szerkesztősége német nyelvre fordította az ezen lapban „Kálváriánk” cím alatt megjelent statisztikát, melyben a nemzetiségi izgatás miatt a koalíció két esztendei uralma alatt elítelt román és tót újságírók, papok stb. büntetései vannak feltüntetve. A kinyomatott példányokat ma, hétfőn küldték el Berlinbe. A román képviselők magukra vállalták a példányoknak a konferencia tagjai közt való szétosztását.

Beszámoló. Zakariás János orsz. képviselő tegnap beszámolót mondott Kovásznán. Beszámolóiban foglalkozott a parlamenti pártok együttműködésének feltételeivel és hangsúlyozta, hogy a koalíció együttmaradásáról vagy éppen fuzióról csak akkor lehet szó, ha valamennyi párt ráhelyezkedik arra az alapra, hogy az önálló nemzeti bank 1911-ben tényleg felálltassék. A beszámolót nagy lelkesedéssel fogadták és Zakariás Jánosnak egyhangulag bizalmat szavaztak. Azután Hajnó Ignác orsz. képviselő beszélt. A gyűlésen határozatilag kimondták, hogy követelik hogy a kormány vegye fel programjába az önálló magyar nemzeti banknak 1911-ben való megvalósítását. Délben lakoma volt.

Isvolszki és Aehrenthal.

— A buchlaui találkozás. —

Budapest, szeptember 14.

Isvolszki orosz külügyminiszter — mint már jeleztük — holnap találkozni fog Aehrenthal báróval Buchlauban.

E találkozást diplomáciai körökben már azért is nagy eseménynek tekintik, mert a reváli találkozás óta, amely fordulópontot jelent Oroszország Balkán-politikájában, most először találkozik a két külügyminiszter. Isvolszki tavaly ősszel látogatta meg először Aehrenthal, közvetlenül a desioi találkozás után. Oroszország akkor még kötelezőnek ismerte el a müzstégi megállapodást és éppen ezért külügyminisztere informálódni akart, hogy a desioi találkozás mennyiben volt befolyással a müzstégi egyezményre, illetve Ausztria-Magyarország balkáni politikájára.

Isvolszkinak e látogatása óta nagy változás történt Oroszország balkáni politikájában. A kelet-ázsiai kudarc után Pétervárot ismét intenzívebb balkáni politika mellett döntöttek. A müzstégi egyezmény azonban Oroszország szabad cselekvését bizonyos korlátok közé szorította, mert kelet-ázsiai tervével Ausztria-Magyarországnak nagyobb befolyást biztosított a Balkánon, mint amennyibe rendes körülmények között Pétervárot belementek volna. A megváltozott viszonyokkal szemben aztán Oroszország szakított eddigi álláspontjával és a Balkánon kevésbé érdekelt Angliával kötött egyezséget közös eljárásra nézve. A reváli találkozásnak talán beláthatatlan következményei lettek volna, ha közbe nem jön az újtörök mozgalom. Ez aztán ismét más irányt adott az eseményeknek, melyek hatása alatt az érdekelt hatalmak kénytelenek voltak közös eljárásban meg egyezni, mely egyelőre tudvalevőleg a várakozó álláspont. Buchlauban is tehát ugyanarról fognak folyni a tanácskozások, mint a napokban történt többi találkozón. Ezenkívül a szandzsák és a duna-adriai vasut kiépítése is egyik főnyaga lesz a megbeszélendő eseményeknek, melyre nézve azonban már előzőleg nagyjában megállapodásra jutott a két külügyminiszter.

Jól beavatott diplomáciai körökben báró Aehrenthal és Isvolszki külügyminiszterek holnapi tanácskozását a buchlaui kastélyban annak jeléül tekintik, hogy véglegesen elsimultak azok a muló félreértések, amelyek az utolsó években az osztrák-magyar monarchia és Oroszország között felmerültek. A viszony Ausztria-Magyarország és az orosz birodalom között még egy pillanatra sem volt soha komolyan feszült, noha egy és más kérdésben nálunk és Pétervárot nem is uralkodott azonos felőgás. Az a kitünő baráti viszony, amely báró Aehrenthal és Isvolszki között évek óta fennáll, nagyban hozzájárult a félreértések eloszlatásához s annak nyoma sem maradt. A holnapi találkozón a két nagyhatalom külpolitikájának vezetői meghitt harmóniában fognak tanácskozni s ez a konferencia bizonyára még inkább meg fogja szilárdítani a jó viszonyt az osztrák-magyar monarchia és Oroszország között.

Félhivatalosan Isvolszki és Aehrenthal találkozásáról a következőket jelentik:

Báró Aehrenthal közös külügyminiszternek Isvolszki orosz külügyminiszterrel való holnapi találkozója több tekintetben alkalmas arra, hogy élénk érdeklődést és meglepedést keltsen. Mindenekelőtt a törökországi átalakulás szempontjából. A két miniszternek az ez események hordereijéről és jövő perspektívájáról való személyes véleménycseréje igen időszerűnek

mondható. Az ottoman birodalommal szomszédos két hatalomnak elvi megegyezése az új helyzettel szemben elfoglalandó magatartás tekintetében meg volt állapítható már a bécsi kabinetnek a maczedon ügyekről szóló orosz jegyzékre adott válaszából és a két miniszter személyes érintkezéséből ezen egyetértés megerősítése várható. A buchlaui találkozásnak már pusztán ténye is eltüntet azon tendenciózus híresztelések utolsó nyomát, mintha lekelsőbbben a szandzsák-vasut kérdésében oly nézeteltérések keletkeztek volna, amelyek Bécs és Szentpétervár között szakadás teremtettek. A mostani találkozás arról tanuskodik, hogy a két hatalom a balkán ügyekben továbbra is egyetértőleg szándékozik eljárni. A két hatalomnak ez a politikája annak felismerésében gyökeredzik, hogy Ausztria-Magyarország és Oroszország egyetértésének megővését e téren a két hatalom érdekei parancsolják és hogy ez a politika egész Európa békéjének szolgál. Igen örvendes dolog, hogy az orosz külügyminiszter Ausztriában való időzését arra használja fel, hogy ezen viszony továbbápolásának tényét nyilvánvalóvá tegye.

Isvolszki orosz külügyminiszter ma délután Karlsbadból Prágába érkezett és a Hotel de Sachse szállóban vett lakást. Kiséretében van Demidow herceg.

Muley Hafid elismerése.

— A francia-spanyol jegyzék. —

Budapest, szeptember 14.

A francia-spanyol jegyzéket ma megküldték a nagyhatalomoknak. A jegyzék tartalma, mint már előre jeleztük, megfelel azon hatalmak álláspontjának, kik az algezirászi aktát aláírták. A francia-spanyol jegyzékben is az a vélemény foglaltatik, hogy Muley-Hafid elismerésének mi sem áll utáiban. E két hatalom csak biztosítani akarja Abdul-Azisz jövőjét, anélkül, hogy Muley-Hafidot kényszeríteni akarnák elődje magánadosságának átvételére. A francia kormány a jegyzékben nem teszi szóvá a kazablankai expedíció költségeinek megtérítését, mert ezt Franciaország külön kívánja megbeszélni az új szultánnal. Ily körülmények után most már csak napok kérdése, hogy a hatalmak Muley-Hafidot elismerjék Marokkó törvényes uralkodójának. Muley-Hafid különben is magára nézve kötelezőnek jelentette ki az algezirászi aktában foglalt megállapodásokat és tiszteletben fogja tartani az összes szerződéseket, melyeket elődje kötött az európai hatalmakkal.

A francia-spanyol jegyzék átadásáról a következő híreket kaptuk:

Muley Hafid e hónap harmadiki jegyzéke, amely tegnap érkezett meg a tangeri diplomáciai karhoz, hivatkozik Hafid régebbi levelére, amelyben szultánná való elismerését kérte és azt mondta, hogy Marokkóban mindenütt kikiáltották szultánná, miért is kötelessége a felségjogokat gyakorolni és gondoskodni népének és az idegeneknek biztonságáról és jólétéről, valamint közre kell működnie az algezirászi határozatok végrehajtásában. Ez azonban csak úgy lehetséges, ha meghatalmazottait a marokkói állam képviselőinek tekintik, ezért kéri Muley Hafid a diplomáciai kart, hogy e tényeket közöljék a hatalmakkal oly czéllal, hogy elismerése felől megegyezzenek és határozataikat közöljék vele. Természetesnek mondja, hogy elődeinek szerződéseit s különösen az algezirászi aktát érvényesnek ismeri el.

A francia-spanyol jegyzéket ma már megkapták az algezirászi aktán szereplő hatalmak.

Diplomáciai körökben biztosra veszik, hogy a francia-spanyol közös jegyzéket az angol, az orosz és az olasz kormányok magukéva fogják tenni. A hatalmakkal átnyújtott francia-spanyol jegyzék azon az állásponton van, hogy Muley Hafid törvényes és jogos utóda Abdul Aziznak, tehát mindazok a jogok és kötelességek, amelyek elődeit, mint Marokkó szuverénjét megillették, most Muley Hafidra szállnak át. Azt nem követeli a közös jegyzék, hogy Muley Hafid vállalja magára Abdul Aziz magánadosságait s egyéb kötelezettségeit, de

kiköti, hogy az új szultán tartozzék Abdul Aziznak tisztességes nyugdíjat biztosítani. Nem felel meg a valóságnak az a német részről terjesztett híresztelés, hogy a francia kormány Muley Hafidon fogja keresni a guseblamesi katonai expedíció költségeinek megtérítését, mert Franciaország ezt az ügyet úgy tekinti, mint amelyet a párisi kormány magával Marokkó uralkodójával fog rendezni. Lényegesen megkönnyítette a marokkói helyzetet az a körülmény, hogy Muley Hafid a diplomáciai karhoz intézett levelében elismerte s magára nézve kötelezőnek vallja az algezirászi egyezményt. Hír szerint Muley Hafidnak ez az elhatározása a fezi német konzul befolyására vezethető vissza.

Párisban felmerült az az aggodalom, hogy a közös jegyzék körül Németországgal szükséges tárgyalások nem fognak simán menni. Nehézségeket fog okozni az a kérdés, vajon kötelező-e Muley Hafid elődének adósságai miatt szavatosságra és tartozik-e törleszteni azokat a kölcsönöket, amelyeket Abdul Aziz vett fel. E részben Németország azt az álláspontot foglalja el, hogy ez a kérdés nem lehet a szultánná való elismerés feltétele, mert annak rendezése a pénzcsoport dolga.

Abban a levélben, melyet Muley Hafid a diplomáciai testülethez intézett, azt kívánja, hogy az ő tangeri képviselői legyenek egyenjoquak az európai hatalmak diplomáciai képviselőivel a megkezdendő tárgyalásokon, amelyeknek alapja az algezirászi egyezmény. Muley Hafid igéri levelében, hogy az algezirászi aktán kívül elődének valamennyi nemzetközi szerződését respektálni fogja.

KÜLFÖLD.

A spanyol királyi pár utazása. A külügyminiszter megerősíti, hogy a király és a királyné e hónap végén elhagyják Szan-Szebasztián és Münchenbe, Drezdába és Budapestre fognak menni. Az uralkodó pár két hetet fog Ausztria-Magyarországban tölteni és mindössze egy hónapig marad távol Spanyolországtól. Az uralkodópárt a külügyminiszter kíséri, aki azonban a hivatalos látogatás után azonnal visszatér Spanyolországba.

A német angol viszony. A Standard mai száma interviút közöl, amelyet mr. Whitmann Bilow herceggel folytatott. A birodalmi kancellár kijelentette, hogy a legnagyobb képtelenség attól félni, hogy Németország megtámadhatná Angliát. Sokkal érthetőbb volna, ha Németországban támadnának aggodalmak e részben. Nemesak, mint birodalmi kancellár, hanem mint férfi is bizvást mondhatja a férfiaknak, akivel szemben áll, hogy józan német ember agyában sohasem fogamzott meg az Argolországba való invázió gondolata. Tudja az egész világ, hogy a Német birodalom 37 év óta nem gondol háborúra.

Tartománygyűlési választóreform. Báró Beck miniszterelnöknél ma Nemetz képviselő vezetésével egy küldöttség jelent meg és felvilágosítást kért, hogy a kormánynak mi az álláspontja a tartománygyűlési választóreform kérdésében. A miniszterelnök kijelentette, hogy az új törvénytervezetet az érdekelt miniszterek megvitadják és ezzel a munkával nemsokára elkészülnek.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Szatmár város törvényhatósági bizottsága ma délután tartotta dr. Falussy Árpád főispán elnöklésével rendes havi közgyűlést. A közgyűlés tudomásul vette az új közkórház építésére vonatkozó tervek beérkezését, továbbá a székhelynek Nagy-Károlyból való áthelyezésére vonatkozó, a megyei bizottsági tagok által aláírt memorandumot, amelyet az őszi ülésszak megnyitáskor küldöttség visz a kormányhoz. Ezután tárgyalták a tisztviselők fizetésjavítására beadandó memorandumot. Vajay Károly polgármester államségélyvel gondolja a kérdést megoldani. A közgyűlés a bankkártya ellen állást foglalva, elhatározta, hogy az önálló jegybank érdekében feliratot intéz a kormányhoz.

A szultán születésnapja.

— Bulgária megsértése. —

Budapest, szeptember 14.

A szultán tegnapi születésnapja alkalmával ismételen kijelentette, hogy szigorúan rog alkalmazkodni jövőben az alkotmányhoz. A konstantinápolyi hadtest parancsnokának pedig megígérte, hogy a török hadsereg gyakorlatain személyesen is részt fog venni. Ez annál nagyobb feltűnést keltett, mert tudvalevő, hogy a szultán a Yildizból sohasem távozott el.

A szultán születésnapja különben komolyabb konfliktusra is adott alkalmat Törökország és Bulgária között. A török külügyminiszter ugyanis diplomáciai ebédet rendezett, amelyre nem hívta meg Bulgária diplomáciai ügyvivőjét. A külügyminiszter ezzel demonstrálni akarta Bulgária függő viszonyát Törökországhoz, de a bolgár kormány ebben sértést látott és diplomáciai ügyvivőjét visszarendelte. Az incidensnek bizonyára komolyabb folytatása lesz.

Konstantinápolyból ma a következő híreket kaptuk:

A szultán tegnapi születésnapja alkalmából a minisztereken és főméltóságokon kívül az egységes hadadás érdekében működő bizottság három tagját fogadta, akiket arról biztosított, hogy az alkotmányt szigorúan meg fogja tartani. Hasonlóképpen nyilatkozott a szultán az egyházi főméltóságok fogadásán is, amelyen az apostoli delegátus is megjelent. A szultán születésnapja alkalmából a diplomáciai karral együtt a számkivetésből hazatért Joachim patriárkát is fogadta a papság élén. A szultán így válaszolt a patriárka üdvözlő beszédére:

— Az a legnagyobb vágyam, hogy az ön papsága és hívei tanulják meg tisztelni az alkotmányt.

A pétervári ügynökség tudósítójával folytatott interjú folyamán Tevfik pasa külügyminiszter kijelentette, hogy az újjáalakult Törökország valamennyi hatalommal szemben békés és barátságos politikát fog folytatni, azonban megvédi nemzeti érdekeit és nem avatkozik be nemzetközi viszályokba. Ha Törökországnak kulturerekre lesz szüksége, úgy más országok mintájára, a külföldhöz fog folyamodni, más hatalmak rendszeres kulturális benyomulása a török területre azonban lehetetlen, mivel Törökország maga is kulturállam lett. Az Oroszországhoz való viszonyt a miniszter a legjobbnak mondta. Macedóniára átérve, kijelentette a miniszter, hogy Törökország a birodalom egyéb részeiben tervezett reformokat szintén keresztülvizsi. Első feladat lesz az igazságügyi reform megvalósítása. A macedóniai költségvetést a jelenlegi létszámban immár szükségtelenné vált katonaság jelenékeny csökkentése meg fogja könnyíteni. A 3 százalékos vámemelést egyelőre továbbra is a macedóniai költségvetés javára fordítják, a miniszter azonban e kérdésben új megállapodást szándékozik létesíteni, ha majd a hatalmakkal a kereskedelmi szerződésekről tárgyal. A reformok emelni fogják a macedóniai lakosság jólétét, amely természetesen a macedóniai költségvetésre kedvező hatással lesz.

A Jeni Gazetta támadja a Dette publique igazgatóságát a nagyvezéri hivatalnak előterjesztett memorandumért, amelyben kéri az egész vámkezelés felügyeletét, hogy ezáltal az új kölcsön visszafizetésére szolgáló bevételek legyenek nyerhetők. A lap azt hiszi, hogy a minisztertanács nem fog foglalkozni a memorandummal.

Dr. Gesov bolgár diplomáciai ügyvivő, aki a külügyminiszter által adott ebédre nem kapott meghívást, tegnap este Konstantinápolyból elutazott.

A török lapok jelentése szerint a nagyvezir és a külügyminiszter azokra a lépésekre, amelyeket dr. Gesov bolgár diplomáciai ügyvivő a diplomáciai ebédre való meghívásának elmaradása miatt tett, a következőket jelentik ki:

Miután Bulgária csupán hűbérese Törökországnak, a két kormány politikai szempontból tulajdonképpen egy. Ennélfogva a bulgár diplomáciai ügyvivő a külföldi államok képviselőinek ebédjén nem vehet részt, ez csak a miniszterek és ottomán méltóságok ebédjén Egyiptom képviselőivel együtt ve-

het részt. Ugyanezen lapok jelentik, hogy a bolgár külügyminisztérium szófiai török bizottságának kijelentette, hogy Gesov meghívásának elmaradása a diplomáciai érintkezés beszüntetéséhez vezetne. Gesovnak a nagyköveteknél tett lépései eredménytelenek maradtak.

A szófiai kormány sértésnek vette Gesov melőzését és sürgősen szabadságra küldte Gesovot, aki ma meg is érkezett Szófiába. A sértés még súlyosabb beszámítás alá esik azóta, hogy egy órával Gesov visszatérése után különvonaton megérkezett Szófiába Drinápolyból a polgármester, sok városi tisztviselő és vendég, összesen lehetnek vagy százan, akiket nagy lelkesedéssel fogadtak. A drinápolyi vendégek három napon át Szófia városának vendégei lesznek.

A czár legutóbb, amikor a pétervári török nagykövetet fogadta, gratulált neki az alkotmány helyreállításához s azt a reményét fejezte ki, hogy az új rend tartós lesz s az alkotmány javára fog válni Törökország népének. Egyidejűleg értesítette Oroszország a bolgár kormányt, hogy nagy súlyt helyez arra, hogy Bulgária ne avatkozzék bele Törökország belső ügyeibe s egyben meg is fenyegette az orosz kormány a szófiai minisztériumot, hogy Bulgáriát teszi felelőssé ellenkező esetben.

Smyrnai hírek szerint az ottani helyzet az utóbbi időben rosszabbodott. A katonák és csendőrök hátralekös zsoldjuk visszatartása miatt aggasztóan viselkednek. Bátoritást merítettek egy albán csapatzállomány magatartásából, amely két nap előtt egyáltalában nem akart 17.000 fontnyi zsoldjának kifizetése előtt partraszállani. Reuf új váli kijelentette, hogy ily körülmények között be kell jelentenie lemondását. A smyrnai kereskedőket az aidinei vasutvonalon az exportidény derekán dúlt sztrájk nagyon megkárosította.

Tekintettel arra, hogy az újságok sűrűn irnak arról, hogy a török hadsereg újjászervezése már megkezdődött, meg kell állapítani, hogy bár számtalan ötlet és eszme merült fel, eddig semmiféle látható eredményük nincs és sok időbe telik, míg komoly reformokra lehet gondolni a hadsereg szervezete körül. Mivel pedig az új hadügyminiszter és az új vezérkari főnök csak 14 nap óta működik és máris tul van terhelve személyi és pénzügyi kérdésekkel, kérelmekkel és panaszokkal, lehetetlen, hogy e reformokkal foglalkozzanak. Ezidőszent még a minisztérium egyetlen ügyosztálya sem dolgozik rendszeresen, minek az az oka, hogy egy csapatoknál, mint a minisztériumban s a katonai intézetekben, igen sok katonatiszt vagy aktív tagja az ifjú-török bizottságnak, vagy a már elért eredmények és az egész mozgalom hatása alatt eddig szolgálataikat nem teljesítették. Egyelőre az új véderőtörvény van munkában, de az erről külföldön elterjedt hírek nagyrészt tévesek. A véderőtörvény megalkotásánál a keresztények katonakötelezettsége a legnehezebben megoldható kérdés, mert itt arról van szó, hogy a keresztényeket hasznos módon foglalkoztassák, de e mellett ne csökkentsék a hadseregnek az Izlamban gyökerező morális erejét. Azok a keresztények, akik törvényes hadkötelezettség alá esnének, a reformot részben részben tartózkodással, vagy bizalmatlansággal, részben pedig elutasító hangon fogadják.

Konstantinápolyból jelenti a Frankfurter Zeitung tudósítója, hogy a kormány el van tőkélve, hogy az anatóliai vasutakon kiűrt sztrájkot katonai segítséggel fogja leverní. Már holnap katonaságot rendelnek az anatóliai vasutvonalra és újból megindítják a forgalmat.

A Bulgáriával támadt diplomáciai összelitkőzésnek a török kormány nem tulajdonít jelentőséget. A görögök körében azt hiszik, hogy a szófiai kormány féltékeny lett azokra az előnyökre, amelyeket a görög politika a portánál kivívott és a diplomáciai incidens a bolgár kormány a román kérdés felvetésével akarja elmergesíteni, hogy ilyen módon kieroszakolja Bulgária szuverenitásának elismerését. Ezzel szemben a porta kész Bulgária irányában engedelményekre, nehogy a konfliktus komoly jellegű öltönsön.

Szó van róla, hogy György király meg fogja látogatni a szultánt.

A katolikus nagygyűlés.

— Szocziálista tüntetések a körmenet ellen. —

Budapest, szeptember 14.

Derüs és hűvös őszi vasárnapon kezdődött meg tegnap a fővárosban a katolikus nagygyűlés a vele kapcsolatos ünnepekkel és szakértekezletekkel együtt. Erre az alkalomra óriási tömeg gyűlt össze Budapesten, a püspöki karral élén. A tegnapi napot ünnepléses közgyűlés, körmenet, keresztény-szocziálista kongresszus töltötte ki. Ma folytatták a nagygyűlést és kisebb értekezletek voltak.

Tegnap Mailáth József, ma Rakovszky István válaszoltak Zsilinszky Mihály multkori beszédére, melyben a klerikális propaganda terfoglalásáról panaszkodott. Mailáth több izléssel, Rakovszky több temperamentummal válaszolt a Zsilinszky Mihály aggodalmaira.

A tegnapi nagygyűlés után ünnepi körmenet vonult végig az Andrássy-uton, élén az Oltáriszentséggel. A körmenetet a szocziálista tüntetők több ízben megzavarták, nagyobb baj azonban nem történt.

A városligeti Iparcsarnokban vasárnap délután kezdődött a magyar katolikusok három napra terjedő nyolczadik nagygyűlése. Mint más években, úgy az idén is ezekre megy azoknak a száma, kik a fővárosból és a vidékről a nagygyűlésre megjelentek. Az Iparcsarnok hatalmas arányú kupolahelyisége és a hozzá csatlakozó négy szárny alig fogadta be a megjelenteket. A budapesti-környékbéli német ajku községek katolikusai — mintegy négyezeren — kik előzőleg a Császárfürdőnél tartottak népgyűlést, testületben vonultak fel zeneszó mellett. A terem képét a főpapi öltönyök, a hölgyek toilletjei, a különféle népviseletek, a zászlók nagy száma élénk és színessé tette. A hatóságot. Jeszenszky Gellért rendőrkapitány képviselte. A bejáratnál szemben a nagy kupolacsarnok utolsó fiilkéjének elején két oldalt voltak felállítva a szónokok és a püspöki kar emelvényei. A két nagy tribün nemzetiszinü lepellel vonták be és hatalmas nagy czimerek díszítik. A jobboldali emelvényen foglaltak helyet a püspökök, a nagygyűlés elnöksége és más notabilitások.

A megnyitó ülést — mely egyuttal X. Pius pápa jubileuma alkalmából tartott diszülés is volt — gróf Zichy János, a nagygyűlést rendező Országos Katolikus Szövetség elnöke vezette be azzal, hogy gróf Mailáth Józsefet felkérte a megnyitó beszéd megtartására.

A megnyitó.

Nagyméltóságú püspöki kar! — kezdte Mailáth — Mélyen tisztelt katolikus nagygyűlés! A Katolikus Szövetség megbízásából szívesen és szívem mélyéből üdvözlöm a VIII. katolikus nagygyűlést. De mikor e számot, VIII-ik, hangsúlyozva kimondom, nem tagadom, kétség és remény váltakozik lelkemben. Vajjon lezáródik-e az a szám, amely katolikus életünknek ugyszólván egyedüli, éppen csak a megélhetésre szükséges eme lélegzési formája, amely számunkra még évenként megmarad. Vagy talán Isten szeme ránk tekint, de nyugalom, eme megpróbáltatások után megsegít arra, hogy reményességünk teljesítésével, szabad lelkesedésével belejutunk az önkormányzás kikötőjébe. (Élénk éljenzés.) Rejtsen mélyében a jövőndő bármint ellenségeink előtt, jogosult reményeingeinket nem fogadjuk a diadalézés mámorával, de a csalódások sem fognak lesújtani. Akik úgy vélték, hogy a katolikus elemekkel már nyert csatájuk van, elbizakodtak. Győzelmeikben elbizakodva kellett nekik a katolikus egyház, azután a kereszténység és végre minden pozitív vallás. Most az egészet akarják elválasztani multjának dicsőségétől, az egész nemzetet, el akarják hitetni, hogy nem a mult az alapja a jövőnek. Azt mondják, a nemzet nélkül is él a nép.

Tisztelt nagygyűlés! Ez a reakció, ez a bűnös reakció. Mert van jogos reakció is. És ha a nemzet újra összeolvad a kereszténységgel, amelylyel összeülekezett, nem lesz más, mint amire őt a nemzeti élet ösztöne vezérli. A történelmi materializmus pusztulni fog, a kereszténység él.

E nagy kérdés hatása alatt áll most a nemzet. E gondolat foglalkoztatja most az embereket mindkét táborban. A nemzeti és társadalmi életnek biztató hullámszásában a katolikus egyházra vár most a legfőbb feladat.

Ebből az alkalomból legyen szabad egy eszménvre emlékezni, amely ma reggel jutott tudomá-

yülés.

enet ellen.

szeptember 14.

on kezdődött
kus nagygyü-
el és szakér-
alomra óriási
püspöki karral
s közgyűlés,
kongresszus
gyűlést és ki-

kovszky Ist-
multkori be-
paganda tér-
több izléssel,
mal választott
naira.

nepi körme-
on, élén az
szocialista
nagyobb baj

árnap délután
m napra ter-
más években,
a száma, kik-
sre megjelen-
kupolahelyi-
y alig fogadta
ékbeli német
égyezeren —

ttak népgyü-
mellett. A te-
ek toltettei,
nagy száma
t. Jeszen-
e. A bejárat-
első fillkéje-
szónokok és
tribünnt nem-
s nagy czi-
en foglaltak
sége és más

X. Pius pápa
volt — gróf
Országos
azzal, hogy
nyitó beszéd

megnyitó.

zde Mailáth
A Katolikus
vem mélyé-
lést. De mi-
odom, nem
lelkemben,
katolikus éle-
k a megél-
amely szá-
talan Isten
megpróbálta-
ségünk tel-
unk az ön-

Rejtisen
előtt, joga-
diadalézés
k Jesuitani.
elemekkel
Gyö-
katolikus egy-
inden pozí-
sztani mult-
akarják hi-
őnek. Azt

ez a bűnös
ha a nem-
amelylyef
öt a nem-
terializmus

a nemzet-
eket mind-
letnek biz-
vár most

egy ese-

tt tudomá-

somra. Egy indokolatlan és tapintatlan támadás érte a katolikus egyházat és társadalmat. A vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak egy volt tisztviselője, Zsilinszky (Abczug, le vele) olyan kijelentéseket tett, melyeket nem lehet szó nélkül hagyni. Ez nem az a hely, ahol mi polémiába ereszkedhetünk, mi mindig a tárgyilagosság kereteiben mozgunk, de két dolgot fel kell említeni és ezt felelet nélkül nem hagyhatom. Az egyik az, hogy azt állította, hogy a pápa öszentsége idegen. Csak arra akarok utalni, hogy a történelem tanúsága szerint Astrikt hozta az első koronát a magyar királynak. Aki a koronát hozta, az nem lehet idegen. De hivatkozom egy koronatanura és ez Bismarck. Az, aki azt mondta, hogy a pápa nem idegen Németországban, mert ottan hível vannak. A másik vonatkozik a házasság szentségére. Miután Zsilinszky és társai nem tartják a házasságot szentnek, hagyjanak bennünket békében, ne avatkozzanak a mások dolgaiba. Azért a felelősséget, hogy ebből idővel olyan áramlatok keletkeznek, amelyek provokálnak, nem vállaljuk, hanem annak adjuk vissza, aki ezt indokolatlanul elő-ldzte.

Miután mélyen tisztelt nagygyűlés már az ellenségeinknél vagyunk, ellenségeink szembe szeretnék állítani az óriási egyházat a kultúrával. Mi, katolikusok, azzal akarjuk megmenteni a nemzeti kultúrát, hogy visszaadjuk neki nemzeti zománczát, a hitet, az erkölcsi tartalmat, amely nélkül Augias istállója lesz irodalom, művészet. És hiába tombol az ádáz düh, vészharang, mert a kereszténység ellen zudították a szociális kérdéseket. Hallható gyakran a hang, hogy a kereszténységnek tulajdonképpen semmi köze a szociális kérdésekhez. Mi tudjuk, hogy a szocialisták harca a kereszténység ellen irányul. Pedig van keresztény ipar, de keresztény lélekkel. Az a munkás nemcsak kezét viszi a gyárba, hanem a lelkét is. És a szocializmus elragadja terrorjával nemcsak a kart, hanem a lelket, a szívet is és viszi a gyűlöletes harcba és kioltja a felebaráti szeretetnek minden szikráját.

A kereszténység elismeri a szociális kérdések jogosultságát, de addig a pontig, ahol a tévedés megkezdődik.

Mélyen tisztelt nagygyűlés! A jólét főszekőze visszatérni a valláshoz, a keresztre feszített Jézus vallásához. Midőn a VIII-ik katolikus nagygyűlést megnyitom, kívánom, hogy a nagygyűlés nyomán a katolikus és hazafias meggyőződés a nemzet minden rétegében elterjedjen és végre tetteket is eredményezzen. (Hosszantartó, élénk éljenzés.)

A megalakulás.

A nagy figyelemmel és helyenként zajos tetszéssel fogadott beszéd után gróf Zichy János elnök felolvasta a díszelnökök névsorát, majd a nagygyűlés jegyzője bemutatva a pápához és a királyhoz küldött hódoló táviratok szövegét. A nagygyűlés védnökségét a hercegprímás és a püspöki kar összes tagjai elfogadták. A nagygyűlés díszelnökei lettek: gróf Apponyi Géza, báró Barkóczy Sándor, gróf Csekolics Endre, gróf Dessewffy Aurél, herceg Esterházy Miklós, gróf Esterházy Miklós Móricz, gróf Erdődy Gyula, Fülöp Kálmán főpolgármester, báró Forster Gyula, báró Gerliczy Ferencz, gróf Hunyady József, gróf Mailáth Géza, gróf Mailáth György, gróf Mailáth József, őrgróf Pallavicini Ede, Rakovszky István v. b. t. t., gróf Somsich Béla, gróf Zichy Aladár, gróf Zichy Nándor. Elnök lett gróf Zichy János v. b. t. t., orsz. képviselő, alelnökök az Országos Kath. Szövetség alelnökei. Megválasztották továbbá a nagygyűlés egyzöi karát, valamint a három szakosztály (hitbuzalmi és karitatív, közművelődési, szociális) elnökeit és jegyzőit. A pápának ezzel a távirattal hódolt a nagygyűlés:

Zichy János gróf, a nagygyűlés elnöke. Mery de Val vatikáni államtitkárnak. Magyar hazánknak katolikusai főpásztoraink vezetésével kongresszusra gyűltünk össze. Azon hűséggel, melyet Szentséges Atyánk iránt érzünk, kívánjuk, hogy egyházunkat győzelemre vezessed és köszöntünk, hogy add apostoli áldásodat reánk és közéletünkre.

A királynak küldött hódoló-távirat szövege ez: Dicső és apostoli királyi felség! Leghatalmasabb urunk! A magyar katolikusok VIII-ik nagygyűlése tisztelettel és hódolattal járul felséged elé. Mi, katolikusok, a nemzetnek mindig hűséges támaszai, ezen érzelmeiktől teljesen áthatva kívánunk felségednek hosszú és boldog életet.

Városcopy Gyula kalocsi érsek mondott e hódoló táviratok felolvasása után magas szárnyalású, szép beszédet a pápa ötvenéves papi és huszonöt éves püspöki jubileuma alkalmából.

A körmenet.

A megnyitó ülés berekesztése után a jelen volt egyesületek zászlóik alatt, tömött nyolczas sorokban

megindultak az Andrassy-uton végig a lipótvárosi Bazilika felé. A menetben, amelyben a fővárosi és vidéki kat. egyesületek tagjai voltak, mintegy harminczezren vettek részt. A menet eleje pont hat óra körül ért a Marokkói-utczához. A Bazilika körül ekkor már felálltak azok az egyesületek, melyek a felvonulásban nem vettek részt. Itt álltak a férfi és női kongregációk, leánynevelő-intézetek, a Ranolder-intézet, Margit-intézet, az Angolkisasszonyok és mások. Ott álltak: a Szent Imre-Kör, Szent Imre-Kollégium, Rákócziánium, a Kath. Nővédő-Egyesület, patronage-ok és teljes szmban az Oltáregyesület. Az Oltáregyesületet Kanter Károly pápai prlátus, várplébános vezette. Az Oltáregyesület és a Sacre Coeur Mária-kongregációjának soraiban álltak égő gyertyákkal: gróf Zichy Nándorné, őrgróf Pallavicini Edéné, gróf Zichy Livia, gróf Cziráky Lujza, báró Vécsey Eszter, báró Barkóczy Ilona, Szegedy Gina, Ghyczy Ida, Kiss Aladárné és mások.

A menet élén papok haladtak teljes papi ornátusban s utánuk vitték a keresztet.

A szocialista tüntetés.

A katolikus nagygyűléssel egyidejűleg tudvalevőleg a szocialisták is népgyűlést tartottak a városligeti Aréna mellett levő térségen. E népgyűlés után a szocialdemokrata párt, amint azt már legutóbbi számunkban megírtuk, nagy tüntető felvonulást akart az Andrassy-uton rendezni. A felvonulást a rendőrségben be is jelentették, a bejelentést azonban a főkapitány nem akarta tudomásul venni, mert ugyanakkor a katolikus nagygyűlés menete volt már az Andrassy-utra bejelentve.

A munkások azonban mégis kivonultak az Andrassy-utra, ahol a rendőrséggel össze is ütköztek.

Már a kora reggeli órákban négy munkás botrányt idézett elő a Rókus-kórház előtt. A kórház kápolnájából ugyanis egy körülbelül harmincz főből álló vidéki bucsus csapat indult el, mikor négy munkásember a menet elé állt, először szidalmazva, majd bántalmazva a bucsusokat.

— Csuhasok! népbolondítók! Ne hallgassatok a papokra, mert azok mind csalók!

Több ilyen kiáltás kíséretében rontottak a bucsusokra és ültelgelni kezdték őket. A verekedésre aztán több rendőr érkezett oda, akik a garázdálkodó munkásokat a IV. kerületi kapitányságon előállították. Megállapították, hogy az illetők Nagy Albert napszámos, Nagy István kocsis, Nagy Lajos és Gál Ferencz boltiszolgák. Kellő igazolás után elbocsátították őket, de az eljárás folyik ellenük.

A szocialisták és bucsusok közötti harc azonban tulajdonképpen csak a délutáni és esti órákban folyt le. A szocialisták elhelyezkedtek az Andrassy-uton, többnyire annak baloldalán és közbe „Le a papokkal!”, „Abczug csuhások!”, „Le a feszülettel!” kiáltásokkal buzdították egymást. Mikor pedig a menet eleje befordult az Andrassy-utra, a szocialdemokraták, kik mintegy ezren lehettek, egyszerre óriási lármába törtek ki. Szidalmazták, káromkodások özöne hallatszott, öklökkel, botokkal fenyegették a körmenetet.

Sajó Sándor rendőrtanácsos erre, miután a szétoszlásra és csendes viselkedésre való többször tett minden felhívás eredménytelen volt, gyalog- és lovasrendőrökkel szétzavarta a tömeget, mely a mellékutczákba menekült. Többen ellentállottak, sőt a rendőröket is inzultálták, ezeket aztán előállították. A köröndön ismét nagyobb csoportba verődött a szocialisták zajongó serege. Ott a rendőrökre már botokat emeltek és a közép is megindult, úgy hogy a rendőrség kardhoz nyúlt és karddal zavarta szét az erőszakoskodó tüntetőket. Sokan megsebesültek, de a sebesültek közül egy sem maradt a helyszínen és nem is jelentkeztek sem a rendőrségnél, sem a mentőknél. A sérülések tehát mind könnyűek.

A köröndön volt leghevesebb az ellenállás, innen állítottak elő a zavargókból legtöbbet; körülbelül husz embert. Az Oktogon-téren szintén volt láрма és szitkozódás, onnan is többeket vitt be a VI. kerületi kapitányságra a rendőrség. Összesen 27 egyént állítottak elő a VI. kerületi kapitányságon. Ezek: Lichtmann Mór 23 éves izr. mészárossegéd, Udvari Ferencz 27 éves református ifjenzősegéd, Fazekas József 29 éves r. k. mázoló, Ora-

vecz János 26 éves r. k. vasöntő, Weltner Gyula 20 éves izr. magánhivatalnok, Kató Vitus 18 éves r. k. kereskedősegéd, Kovács Dezső 19 éves r. k. molnársegéd, Sós Gyula 28 éves r. k. lakatossegéd, Kohn Kálmán Lipót 27 éves izr. esztergályos, Weisz Ernő 18 éves izr. lakatosstanoncz, Lakner Arthur 16 éves izr. lakatossegéd, Bánóczi Imre 17 éves r. k. kocsis, Susák Sándor 30 éves szilgyártósegéd, Szoriusz Sándor 30 éves r. k. szilgyártósegéd, Mendegé Lajos 39 éves ref. napszámos, Molnár Gyula 23 éves izr. magánhivatalnok, Pászty Antal 36 éves r. k. asztalossegéd, Chladek Antal 36 éves ref. kosárfonómester, Deutsch József 19 éves izr. kereskedősegéd, Wittmann József 26 éves r. k. esztergályos, Sudi Lajos 27 éves ref. asztalossegéd, Berkai Dezső 16 éves ág. ev. műszerés-inas, Aczél Zoltán 17 éves ág. ev. reáliskolai tanuló, Eibicht János 23 éves r. k. kovácssegéd, Büchler József 22 éves izr. betegsegélyző hivatalnok, Tóth József 21 éves r. k. cipész, Sivák Sándor, Büchler József, Tóth József és Szoriusz Sándor ellen a kihágási, a többi ellen pedig a btk. 191. szakasza alapján a bíróvádi eljárást indították meg.

Volt azonban botrány a főváros más helyein is, nemcsak az Andrassy-uton. Így az Aréna-uton megtámadták Demere Ferencz esperes-plébánost, aki a kongresszus után kocsin igyekezett a Bazilikába. Mintegy huszonöt szocialista munkás rohanta meg kocsiját s közepre zudított rá. Az esperes-plébánost a fején több kö érte s oly súlyos sebeket ejtettek rajta, hogy fejét és arczát elborította a vér. Az esperes-plébános sebeit a mentők kötözték be. Az Andrassy-uton történt tüntetésben Molnár VII. János és Szabó III. Károly rendőrök is megsebesültek, őket szintén a mentők kötözték be. A tüntetők közül is akad két sebesült: Szorius Sándor könyvkötő és Kató Vitus tizenhatszáz éves iparosinas, akik szintén a mentők segítségére szorultak. Amikor a szocialista munkások az Aréna-uton Demere esperes-plébánost megtámadták, szintén a rendőrségnek kellett az embereket szétkergetni. Ez alkalommal megsebesült kődobástól Medvegy Lukács lovasrendőr is.

A keresztényszocialisták kongresszusa.

Ugyancsak tegnap este nyolcz óraker tartották külön-külön kongresszusukat a keresztényszocialista ipari és földmivesszocialisták kongresszusa a Kat. Népszöv. tanácstermében volt, mely zsufolásig megtelt. Várady L. Árpád. cz. püspök a keresztényszocialista elvek társadalomfentartó erejéről beszélt. Dr. Antony Béla a keresztény szakszervezetről tartott előadást. Szász András munkás a plurális választási jog ellen beszélt és a gyűlés határozással általános, titkos és kötelező választás mellett foglalt állást. Dr. Ernszt Sándor az ipartörvénytervezetről beszélt, Huszár Károly szerkesztő szakszervezeti mozgalomról beszélt. A gyűlés állást foglalt a munkaadó és sárka szervezetek ellen. Végül Zboray Miklós képviselő szólalt fel és buzdította a keresztényszocialistákat a kitartásra, mert a közjogi jelszavakkal való farizeuskodás már nem tarthat tovább és az egész keresztény népnek egyesülni kell a szociális küzdelmek terén. A földmivesszocialisták kongresszusa a Katolikus Körben volt. Itt Fischer-Colbrie püspök és Giesswein képviselő a keresztényszocialista eszmékről, Mélypataky Ignác és Halasi József földmivesszocialisták a kigazdák és a mezei munkások helyzetéről, Ovihally Géza szerkesztő a mezőgazdasági programról, Szalánczy Andor az általános választói jogról beszéltek nagy hatással. Délután két óraker a Császárfürdőnél mintegy 4000 német katolikus jelenlétében sikerült népgyűlés volt, melyen Csizmadia képviselő, Baránszky főv. biz. tag és Huszár szerkesztő beszéltek.

A mai kongresszusok.

Az eucharisztikus kongresszus.

Verőfényes szép reggelen kezdődött meg a katolikus nagygyűlés második napja hétfőn az Iparcsarnokban az eucharisztikus kongresszussal, amelyet csendes mise előzött meg. Balás Lajos roznói megyéspüspök mondotta a csarnok kupolájában: magyar márványból faragott pilléres, diszes emelvényen.

Népszövetségi kongresszus.

Ugyancsak ma délelőtt kezdődött nagyszámu közönség jelenlétében a Népszövetség kongresszusa, melynek első szónoka Rakovszky István, v. b.

t. t., a Népszövetség elnöke volt. Beszédében a következőket mondta:

A Népszövetség alakításakor kimondották, hogy vége a deklamáló katolicizmusnak és a tettek katolicizmusa következik. De két magyarázatot fűzött akkor hozzá: hogy ez nem irányul senki ellen sem és hogy az esetleges támadások ellen nagyobb erőt tudunk így kifejteni. Zsilinszky, a nyugalmazott nyugtalan államtitkár (Zajos derűltés) ezeket a magyarázatokat — kifejtette támadásában. Ez a támadás durva volt, de azért nem kiáltok az államügyészért, hanem ha ott lettem volna, csak ennyit: Mentők! — de gyorsan! (Hosszantartó zajos derűltés.) Nem kell ezt túlkomolyan venni. Olyan Zsilinszky, mint a szárazra jutott csuka (Derűltés): ficsánkol, míg ki nem mulik. De nemcsak akkor követnénk el hibát, ha komolyan vesszük, de akkor is, ha identifikálnánk vele az egész protestantizmust. (Helyeslés.) Zsilinszky a kulturharcot emlegeti panaszkodva. Irt adok fájdalomra: sohasem állott távolabb, mint most, mikor a katolikusok megkapják az autonómiát.

Városov Gyula kalocsai érsek örömét fejezte ki a Népszövetség terjedésén.

Zichy Nándor: Lelkem mélyéből vallom, hogy a katolikus Népszövetségre szükség van Magyarországnak és szükségük van a katolikusoknak. Biztosítékot kell szereznünk arra, hogy az a jóakarát, amely most nyilvánul a kormányzat részéről, állandó legyen. Intézményes biztosíték legyen az autonómia. Ez pedig úgy fog érní valamit, ha van eleven hitélet. Jóakaratot már látunk, de tetteket követelünk. Az autonómia azután legyen igazán a miénk, ne pedig a kormány egy eszköze arra, hogy egyházi ügyeinkbe beleavatkozzék. Isten áldja ügyünket és hazánkat.

Hellebront Géza a szociáldemokrácia ellen foglal állást.

Szentiványi Károly kifejti, hogy mindent akarnak, ami jó és mindent üldöznek, ami rossz.

Dr. Zboray Miklós, a Kath. Népszövetség elnöke: A katolikus szervezeteket építene fel maguknak. Harci szervezeteket. Nem a támadó háborúra, hanem a védelemre. Mert harci szervezet kell már ma oda, hogy az ősi, a keresztény elvek alapján felépült Magyarországot megvédelmezzük. Jöjjön táborunkba mindenki, akinek az az elve, hogy a jelenért kell dolgozni keresztény akarattal, magyar erővel, modern életfelfogással. Modern szervezet a Népszövetség, amely a keresztény kultúra javaival fogja felruházni a kunyhó lakóját is, hogy bábja ne legyen senkinek. Az egyesülés elvitázhatalan joga alapján álljunk talpra és biztosítsuk a keresztény világfelfogás diadalát ebben az országban.

Végül Városov Gyula kalocsai érsek áldását adta a közönségre.

A többi ülés.

A szakosztályok a Műcsarnokban kezdték meg ma délelőtt fél 11 órakor. Elsőnek a hitbuzgalmi és karitatív szakosztály tanácskozott Fischer-Colbrie Ágost kassai megyés püspök elnöklével. Társelnök Várady L. Árpád címzetes püspök volt. Zilinszky István a misszióknak a fővárosban való szervezéséről beszélt. Annak oka, hogy a katolikusok nem merik nyíltan vallani katolikus mivoltukat és nem élnek katolikusokhoz méltóan, az, hogy kevés a lelkipásztor. Ezt a hiányt pótolni a meghatározandó rendszer időben tartandó missziók. Blandi György a munkáslelki gyakorlatokról beszélt. A szociáldemokrácia elleni harcban is a munkások számára tartandó lelki gyakorlatokat tartja. Ilyen irányban terjeszt be határozati javaslatot.

A magyar katolikus diákongresszus ma délelőtt tartotta alakuló ülését a Katolikus Kör Molnár-utcai helyiségében. Az ülésen megjelent gróf Zichy János, akit az összegyűlt ifjuság egyhangú lelkesedéssel üdvözölt. Az ülést dr. Glattfelder Gyula délnézők nyitotta meg, üdvözölve a kongresszus jelenlévő elnökét, gróf Zichy Jánost. A diákönkormányzat megalakítását Haász Aladár betegsége miatt délutánra halasztották. Egyed István elnök előadja a központi bizottság jelentését s beszámol az előkészítés nehézségeiről. Az első előadó Jalkovszky Jenő titkár az ifjusági társadalmi munkájáról szól és ilyen értelemben határozati javaslatot terjesztett be. A kongresszust délután három órakor folytatták.

A „Katolikus Ifjak Köre” Főherceg Sándor-téri helyiségének tágas nagy termében tartották meg népes értekezletüket a keresztény kereskedelmi alkalmazottak. Fővárosiak, vidékiek. Az utóbbiak soraiiban különösen: Székesfehérvár, Sopron és Vác voltak képviselve. Eljöttek az értekezletre a Katolikus Ifjak Köre részéről dr. Metzker József és Kunz József elnökök is. Hosszabb bizalmas eszmecsere után, amelyben dr. Antony Béla, Kecskés Elek, Arnóczy József, Ujváry Rezső és mások vettek részt, elhatározták, hogy a Keresztény Kereskedelmi Alkalmazottak és Magánhivatalnokok Országos Szakszervezetének címűt a közeljövőben a Keresztény Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Szövetségére változtatják, minden erejükkel azon

iparkodva, hogy az intézmény keresztény jelleggel gazdasági alapon minél szebb eredményeket mutathasson fel.

Iskolatestvérek Egyesülete. Gróf Zichy Aladár elnök rövid beszéddel nyitja meg a gyűlést. Dr. Tóth Károly felolvasta a választmányi jelentést. A jelentést tudomásul vették. Ezután dr. Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök indítványozta, hogy az egyesület vidéki központokat szervezzen, ezek hivatva lesznek a közönség érdeklődését a rend iránt fölébreszteni. Az indítványt elfogadták egyhangulag. Ezzel a közgyűlés véget ért.

A Katolikus Patronage Egyesület délelőtt 11 órakor tartotta közgyűlését a Szent István-társulat kistermében dr. Giesswein Sándor országgyűlési képviselő elnöklése mellett előkelő és nagyszámú közönség részvételével. Giesswein elnöki megnyitóját után nagyszabású és mély gondolatmenetet előlő beszédet tartott „A gyermekek védelme mint szociális feladat” címen. Utána dr. Bernolák Nándor jogakadémiai tanár terjesztette elő titkári jelentését, melynek különösen azt a részét fogadta a közönség nagy lelkesedéssel, melyben bejelentette, hogy a pécsi püspök az egyesület céljaira átengedte nádasdi kastélyát. Majd Morvay László fegyintézeti lelkész érdekes előadása következett a fogházmisszió feladatairól és eredményeiről, melynek keretét érdekesen egészítette ki dr. Erődy Tibamér felolvasása az erkölcsi veszélynek kitett és züllésnek indult gyermekek környezete és életviszonyairól. Farkas Edith alapítványi hölgy gyönyörű beszéde után az elnök kihirdette a közgyűlés által elfogadott határozatokat s ezzel a közgyűlés véget ért.

A Szent István-társulat nagytermében félegy órakor kezdődött a Regisi Szent Ferencz Egyesület ülése. Az egyesület nagyonfontossága, kiválóan humánus célú szolgál: házasságra segíti a szegény párokat, törvényesíteti a törvénytelen gyermekeket és menhelyeket létesít szegény gyermekek számára. Az egyesület elnöke gróf Zichy Nándor, aki rövid beszédében nyitotta meg az ülést. Beszédében kiemelte, hogy az egyesület nagy mértékben rászorult az anyagi támogatásra, hogy magasztos céljának megfelelhessen. Ezután dr. Mihályi Ákos egyetemi tanár igen tartalmas beszédében ismertette az egyesület működésének nagy fontosságát s szociális szempontból fejtegette azokat a szolgálásokat, melyeket az egyesület tesz a társadalomnak. Beszéde végén a magyar katolikus papság nevében köszönetet mondott gróf Zichy Nándornak, mint a családi élet védőjének. Végül Zatkovich Béla, a Szent István bazilika segédlelkésze előterjesztette az egyesület évi kimutatását, melyet tudomásul vettek. Ezzel az ülés véget ért.

A szövetségi kongresszust az akadályozott gróf Zichy Aladár helyett, dr. Zilinszky János nyitotta meg hétfőn délután az Iparcsarnokban. Megnyitó beszédében rámutatott a szövetségek fontosságára és az eddig elért eredményekre. Az első szónok Kecskés Elek (Székesfehérvár) volt, aki a keresztény hitelszövetségek előnyeit fejtegette. Részletesen fejtegette a Raiffeisen-féle szövetségek fejlődését külföldön és hazánkban. Majd dr. Wildfeuer Károly országgyűlési képviselő, a Keresztény Fogyasztási Szövetségek központjának igazgatója tartott előadást a falusi fogyasztási szövetségek üzemkörülről. Dr. Krüger Aladár (Nagyvárad) a bérletszövetségekről beszélt. A látszólag száraz témát vonzó, sőt poétikus formában dolgozta fel. Végül dr. Csepela Lajos (Ózd) tartott előadást a szövetségi hitelezésről. Világosan és áttekinthetően fejtegette a tulhajtott hitelezés veszélyeit. Erre nézve határozati javaslatot nyújtott be. Ezzel Zilinszky elnök zárószavai után a kongresszus véget ért.

A szövetségi kongresszus után a Katolikus Irók és Hírlapírók Orsz. Pázmány-Egyesülete tartott ülést, melyben az előadók a pornográfia ellen való harcz kérdésével foglalkoztak, mint azt az elnök dr. Mihályi Ákos egyetemi tanár, az egyesület egyházi elnöke megnyitó beszédében bejelentette. Az első előadó Friedrich István (Görcsönyi Dénes) volt, a pornográfia fellépésének körülményeivel foglalkozott. Andor József tanár a pornográfiairól, mint a magyar ifjuság egyik fő veszedelméről beszélt. Mint tanárnak bő alkalma volt meggyőződni arról, hogy az ifjuság testi és lelki egészségében minő károkat okoz a pornográfia. Turi Béla, az „Alkotmány” szerkesztője a sajtó pornográfiairól beszélt. Határozati javaslatot nyújtott be, hogy a törvényhozás elé terjeszse a nagygyűlés a pornográfia és különösen az apró hirdetések után izótt emberkereskedés szigorúbb büntetésére célzó törvényjavaslatot. Utána Fischer Ágoston lelkész számos tanácsot adott arra, hogy miként kell küzdeni gyakorlatilag a pornográfia ellen. Ezzel véget ért a gyűlés.

A Katolikus Sajtóegyesület gyűlését dr. Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök nyitotta meg. Megnyitó beszédében reményét fejezte ki azért, hogy a katolikus sajtó a közel jövőben hatalmas fejlődésnek fog indulni. A mindentől katolikus mozgalmak minden téren felkarolják a katolikus sajtót, mert mindenki belátja ennek óriási fontosságát. Üdvözli a megjelenteket és felkérte Török

Mihály szerkesztőt, hogy tartsa meg előadását.

Török Mihály, az Alkotmány segédszerkesztője a keresztény sajtóról és annak jövőjéről beszélt. Dr. Kmatyó Károly plébános a sajtópártolás új módjáról tartott érdekes előadást. Beszédje során kiterjedt arra is, hogy miképpen hozzák össze legálább az egymillió korona alapítókét, amely összeg feltétlenül szükséges egy hatalmas központi sajtó megteremtésére. Szükségesnek tartaná, hogy egy nap választassék ki, amelyen az egész országban a katolikus sajtó alapjára adakoznának. Ha ez lehetséges volt a tudóveszesek és más nemes törekvések érdekében, akkor a katolikus sajtó érdekében sem volna kárba vesztett fáradság. A tárgyhoz dr. Gerely József szerkesztő szól. Felszólalásában mondja, hogy nekünk nemcsak tökélet gyűjteni kötelességünk, hanem előfizetőket is. Aztán a katolikus sajtó gazdasági helyzetéről beszélt Dolencz József. A sajtó szerinte, nemcsak az előfizetési díjakból él meg, hanem a sok szubvenzió, hirdetési díj is istápolja. Dr. Prohászka Ottokár kívánatosnak tartaná, ha a nagy nyilvánosság előtt is elmondanák egy előadásban az itt elmondottakat. Utána az egyesület titkára, Gerely József terjesztette elő a titkári jelentést. Szükségesnek tartja, hogy az összegyűlt összegből az Új Lap-ot tegyék igazi, hatalmas néplappá, mert ez idő szerinti legelső sorban a néphe kell és lehet bevitelnünk a katolikus gondolat diadalát. Prohászka Ottokár rövid szavakkal bezárta az ülést.

A hitbuzgalmi és karitatív szakosztályok a Műcsarnokban kezdték meg ma délelőtt fél 11 órakor működésüket. Elsőnek a hitbuzgalmi és karitatív szakosztály tanácskozott dr. Fischer-Colbrie Ágost kassai megyés püspök elnöklése alatt. Társelnök dr. Várady L. Árpád címzetes püspök volt. Dr. Zilinszky István a misszióknak a fővárosban való szervezéséről beszélt. Blandi György a munkáslelki gyakorlatokról beszélt. A szociáldemokrácia elleni harcban is a munkások számára tartandó lelki gyakorlatokat tartja céljászerűnek. Ilyen irányban terjeszt be határozati javaslatot. Dr. Várady L. Árpád és dr. Szibert Nándor hozzájárulása után az elnök felkérésére Farkas Edith alapítványi hölgy tartotta meg előadását „Állásfoglalásunk a feminizmussal szemben” címmel. Nagy vonásokban vázolta a modern nő gazdasági helyzetét és konstataálta, hogy a szociális anomáliák tényleg fennállnak, de ezt már nem lehet egy csapásra helyrehozni. A nagyhatású beszéd után Ledochowska grófnő tartott előadást az afrikai missziókról, majd dr. Várady L. Árpád ez. püspök beszélt a cselédkérdésről, még pedig speciál a cselédek erkölcsi védelméről. Utána dr. Gallesek Jenő beszélt a leánykereskedelemlről, különösen a hazai viszonyokról. Indítványozta, hogy a fővárosba induló cselédeket, már otthonukban figyelmeztessék a fővárosban rájuk váró veszedelmekre. Dr. Szibérth Frigyes nagyhatású beszédében indokolta meg következő határozati javaslatát: Keresse meg az országos kath. nagygyűlés a törvényhozást, hogy a házassági ígéret által elkövetett csábítást a büntető törvénykönyvbe felvegyék. Dr. Giesswein Sándor kanonok, orsz. képviselő pedig a zarándoklatok rendezése alkalmával történő visszaélések megszüntetésére nyújtott be határozati javaslatot. Dr. Bonta Károly az apóionói kurzusok szervezésére vonatkozólag nyújtott be indítványt. Az elnök dr. Fischer-Colbrie Ágostköszönetet mondott az előadóknak és ezzel az I. szakosztály ülése véget ért.

Az alkoholelles értekezlet a Szent István-társulat termében délután két órakor tartott meg. Az értekezletet Czeizel György nyitotta meg és rámutatott az alkoholizmus romboló hatásaira, mely társadalmunk szennyfoltja. Szabó György tartotta meg ezután előadását az alkohol és a hitélet címen. Szerinte a szesz nemcsak a testet sorvasztja és az idegeket rongálja, de a lélekre is nagy befolyással van. Utána dr. Révai Tibor tartott előadást, melyben rámutatott arra és statisztikai adatokkal bizonyította, hogy az alkohol hatása leginkább vasárnapon nyilvánul. Az előadás után Czeizel György megköszönve az előadók fáradságát, bezárta az ülést.

A közművelődési szakosztály ülést a városligeti Műcsarnokban tartotta. Előadásokat tartottak: Koródy Miklós tanítóképző-intézeti tanár (Pécs), Rovó Lajos tanügyi szaklap-szerkesztő (Eger) fontos tanügyi kérdésekről, míg dr. Kiss Menyhért a katolikus sajtóiról, Erdősi Károly pedig a katolikus sajtótermékek terjesztéséről és forgalomba hozataláról.

A magyarországi katolikus hitoktatók ma délelőtt tíz órakor tartották közgyűlésüket a központi papnevelő-intézet dísztermében dr. Dudek János elnöklése mellett. Dr. Dudek János elnöki megnyitóját után másodelnökké Novák Lajos címzetes kanonokot, hitoktatósi felügyelőt, pénztárossá pedig dr. Luncz hitoktatót választották. Becker Vendel ezután a papnevelő-intézetben a hitoktatásra való előkészítésről beszélt.

A nagygyűlés folytatása.

Ma este öt órára ismét igen nagy számmal gyűltek össze a nagygyűlés résztvevői, hogy résztvegyenek az I. nyilvános ülésben.

Miután gróf Zichy János elnök a nagygyűlést megnyitotta, bejelentette, hogy a király kabinetirodája után táviratilag köszönte meg a hozzá küldött üdvözlőt. A király távirata, melyet a közönség állva és nagy lelkesedéssel fogadott, így hangzik:

Nagyméltóságú gróf Zichy János urnak
Budapest.

Ő császári és apostoli királyi felsége különös megelégedéssel és legkegyelmesebb köszönettel fogadta a magyar katolikusoknak VIII-ik országos nagygyűléséből előterjesztett hódolatát és szívből óhajtja, hogy ezen nagygyűlés is a hű katolikusoknak vallásos és hazafias érzelmei ápolásához hatásosan hozzájáruljon.

Ő csász. és apost. kir. Felsége
kabinetirodája.

Ezután gróf Széchenyi Miklós győri püspök tartott hatásos beszédet a humanizmusról és charitásról.

Dr. Jánoky-Madocsányi Gyula orsz. képviselő „A centralizáció keresztény felfogásában” címmel tartott nagy tudományos apparátussal összeállított előadást.

Dr. Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök „A modernizmus és katolicizmus” című beszédében hatalmas vonásokban fejtegette a modernizmus lényegét. A modernizmusnak két iránya van, kritikai és intellektuális (filozófiai). A kritikai irány a Szentírás akarja megdönteni. Az intellektuális a katolicizmust egy szerencsés fejlődési valásírányzatnak mondja. Mi a mi állásfoglalásunk a modernistákkal szemben? Siratjuk őket, mint akik a hitelenség elleni harcban maguk vesztették el a hitüket. A fejlődéshez szabadság kell. Ne keressünk mindenhol herezist. Ez alatt azonban nem a szabadságot érti. Utal a szociáldemokratákra. Midőn a Bakonyban már nincsenek haramiák, vannak az Andrassy-uton. A küzdőterre való lépést és bátorságot hirdet.

Veszprém a királynapok előtt.

Budapest, szeptember 14.

Már ünnepi díszben áll Veszprém városa és fellobogózza, felékesítve várja a királyt és a főhercegeket. Kedden délután fél öt órakor érkezik a király. A lakosság csak oly izgalommal várja az uralkodót, mint a hatóságok, amelyek minden intézkedést megtettek, hogy a fogadás méltó legyen a királynapok jelentőségéhez. A fogadás programját a legapróbb részletekig megállapították s gondoskodtak a veszprémi hatóságok utasításokról, amelyeknek az a célja, hogy a fogadást és a király ottidőzését semmiféle incidens ne zavarhassa. A király érkezéséről, lakásának berendezéséről, a főhercegek elszállásolásáról, valamint a rendőri intézkedésekről az alábbi, Veszprémből érkezett tudósításokban számolunk be:

A rendőrség intézkedései.

A királynak Veszprémbe való érkezése alkalmából dr. Komjáthy László rendőrkapitány rendeletet adott ki, amelyben kijelenti, hogy bár a hatóság meg van győződve arról, hogy a király bevonulása és Veszprémbe való tartózkodásának ideje alatt a város közönsége a közbiztonság következményeit a leghigorubbán meg fogja tartani, mégis a rend fontartásának hathatósabb biztosítása céljából különös rendőri intézkedéseket is tesz. Ezek szerint: A bevonulás ideje alatt a bevonulás mentén levő házak tulajdonosai személyes felelősség terhe alatt kötelesek szigorúan ügyelni arra, hogy a háztetőkön, padlásokon senki ne tartózkodjék. Minden háztulajdonos és bérlő a lakásában befogadott idegenért személyesen felelős. A házakon, ablakokon, erkélyeken levő díszítések jól megerősítendők és szigorúan kell ügyelni arra, hogy a díszítések a villamos áramvezetékeket ne érinthessék. Virágot vagy egyéb tárgyakat dobálni nem szabad. Közterületekre tribünöket csak hatósági engedéllyel szabad föllállítani. Széket, padot, létrát vagy más egyebet a járdákra vagy egyéb közterületekre elhelyezni tilos. A közönség a részére kijelölt helyen az alkalomnak megfelelő tisztességes ruházatban jelenjék meg; botrányt okozó módon viselkedni, vagy másokat zavarni nem szabad. A városi vasúti állomástól a bevonulási útvonal szeptember 15-én délután ¼4 órától a bevonulás tartama alatt a kocsik és gyalogközlekedés elől lezárva. A közlekedés

kizárólag a gyalogjárókon történhetik. A bevonulás alatt a bevonulási útvonalon levő üzletek, vendéglők, korcsmák, kávéházak ajtai bezárandók, azonban a kirakatokat bezárni nem kell. Kézi vagy egyéb fényképező készülékeket csakis külön hatósági engedéllyel szabad használni. Végül intézkedik az utrendőri szabályok szigorú megtartása iránt és a rendelet ellen vétőket figyelmezteti a kihágási törvény következményeire.

A veszprémi főhadiszállás.

A veszprémi főhadiszálláson elszállásolt főhercegek holnap érkeznek meg. Ferencz Ferdinánd trónörökös és Károly Ferencz József főherceg Hajmáskérről jönnek, Lipót Szalvátor főherceg a külföldi katonai attasék kíséretében Bécsből, Frigyes főherceg pedig Bélyéről. A király fogadtatására a pályaudvaron a főhercegeken kívül megjelennek báró Schönauich Ferencz közös hadügyminiszter, gróf Üxküll-Ghyllenband Sándor csapatfőfelügyelő, Jekelfalussy Lajos honvédelmi és Georgi Frigyes osztrák honvédelmi miniszterek, Klobucsár Vilmos honvédelmi főparancsnok, tábornagy, Straussenburgi Arz Arthur ezredes, a főhadiszállás parancsnoka, gróf Kinszky első istálló-mester, gróf Thun-Hohenstein ezredes, a lovastestőrség parancsnoka, Kutschera Richárd ezredes, báró Nagy kabinetirodai osztálytanácsos és Hoehn Miksa alezredes, a hadügyi sajtóiroda vezetője, továbbá Papadopoff ezredes, bolgár, Reuf bey lovassági ezredes, török, Martschenko ezredes, orosz, Skina őrnagy, román, Fukuda Masatare ezredes, japán, Roig de Sluys spanyol, gróf Kageneck lovassági ezredes, német, gróf Sigray, olasz, Teck herceg alezredes, angol, Girodon őrnagy, francia, Allaire őrnagy, északamerikai, Baross alezredes, chillei, Toranzo őrnagy, argentinai, Tscharner ezredes, Kind alezredes és Buser százados, svájci katonai attasé, valamint Pilleszky udvari jószágigazgató, Vogt kapitány térparancsnok, báró Podmaniczky gádfőhadnagy, Weckbecker Ágoston lovag udvari főbíztos, báró Hauser Károly kormánybíztos és valamennyi a főhadiszállásra beosztott udvari és katonai tiszt.

A király fogadása.

A király kedden délután fél öt órakor érkezik Veszprémbe. Fogadására kivonulnak az összes hatóságok, testületek, társulatok, a szomszédos törvényhatóságok és a megyebeli községek képviselői. A fogadás a pályaudvaron felállított díszsátorban lesz, amelyet kalotaszegi varrottasok díszítenek. A díszsátortól balra a díszszázad, jobbra pedig a megye és a város képviselői, valamint az egyházi hatóságok foglalnak helyet. A királyt elsőbbséggel Hunkár Dénes főispán üdvözi a vármegye, majd pedig Szeglethy György polgármester a város nevében. Koller Sándor alispán a fogadtatásra megjelent előkelőségeket fogja bemutatni a királynak. Ezután a fehérruhás leányok a veszprémi hölgyek nevében csokrot nyújtanak át a királynak.

A fogadás után a király a városon át a várba vonul kíséretével együtt. Az útvonalon három díszkapu köszönti a királyt. Az elsőt a város, a másodikat a vármegye, a harmadikat pedig, mindhárom közül a legművésziessébet a püspök állíttaták föl. Az útvonalon az egyesületek és testületek állanak sorfalat. A fogadásnál rendőrség és csendőrség egyáltalán nem működik közre, hanem a rendet az egész uton maga a polgárság tartja fenn. Erre a célra a polgárok egy 350 tagú rendezőbizottságot alakítottak. A püspöki várban a káptalani útvonalon a kegyesrendi főgimnázium növendékei állanak sorfalat. A püspöki rezidencia bejáratánál báró Hornig megyés püspök üdvözi a királyt a papság élén.

A király számára a püspöki rezidenciának első emeletén három terem rendeztek be pazarul. Az egyik szoba a szalon, a másik a dolgozószoba, a harmadik pedig a háló-terem. A palota másik szárnyában szállásolják el gróf Paar lovassági tábornokot, báró Bolfras tábornagyot és gróf Kinszky főlovászmestert. Két szobát az udvari zsandárok számára rendeztek be, akik éjjel-nappal őrseget állanak.

A fogadtatás dolgában ma délelőtt tizenegy órakor volt az utolsó értekezlet a városházán Szeglethy polgármester elnöklésével. Az értekezleten a legapróbb részletekig megállapították a fogadás programját.

A hadügyi sajtóiroda működését hétfőn kezdi meg. A sajtóiroda tagjai Hoehn Miksa lovag alezredes, Lustig Gyula és Burger Márton századosok.

A királynapok tartamára Veszprémbe érkeztek Szabó László belügyminiszteri tanácsos, a rendőri osztály főnöke és Palágyi Kálmán fővárosi rendőrfelügyelő, akik a rendőri intézkedéseket irányítják. A város területén dr. Komjáthy László rendőrfőkapitány, Hajmáskéren pedig Kerényi főszolgabíró intézi a rendészeti szolgálatot.

Mikor indul a király?

A király a végleges megállapodások szerint holnap, kedden délután 1 óra 30 perczkor indul el külön udvari vonaton a Déli Vaspálya-Társaság budai indóházából Veszprémbe. A király külön udvari vonatát a déli vasut vonalán Budapesttől Székesfehérvárig lovag bárdányi Brám Miksa miniszteri tanácsos, a Déli Vaspálya-Társaság vezérigazgató-helyettese vezeti. Székesfehérvárra az udvari vonat délután 2 óra 46 perczkor érkezik és onnan a Máv. vonalán folytatja útját Veszprém felé. Székesfehérvártól kezdve a király vonatának vezetését Ludwig Gyula államtitkár, a máv. igazgatóságának elnöke, továbbá Kotányi Zsigmond udvari tanácsos, máv. igazgatók veszik át. A király kíséretében lesznek: gróf Paar lovassági tábornok, báró Bron, Spányik és Pougrác őrnagyok, szárnysegédek, Kaltenborn alezredes és Bartha a kabinetirodából, Margutty őrnagy, gróf Paar főhadsegéd szárnysegéde, dr. Kertzi udvari tanácsos, vezértörzsorvos, báró Nagy osztálytanácsos, Fischer kabinetirodai titkár és Zeller udvari pénztáros. Székesfehérvárott a király vonata tíz perczig fog időzni az állomáson. A király e hónap 18-án indul vissza Veszprémből Székesfehérváron át Budapestre.

A trónörökös és a nagygyakorlatok.

Az idén történik meg másodsor, hogy a nagy záróhadgyakorlatokat Ferencz Ferdinánd trónörökös vezeti. Mig a király főhadiszállása Veszprémbe lesz, a hadgyakorlatok főintézőjének, Ferencz Ferdinánd főherceg trónörökösnek Hajmáskéren van a főhadiszállása és a trónörökös parancsai irányítják a hadgyakorlatokat. Hötendorfi Conrad Ferenczre, a vezérkar főnökére vár a feladat, hogy a bonyolult hadijátékot megindítsa.

A vezérkar főnöke Hajmáskéren meg fogja jelölni a kiinduló helyzeteket és közölni fogja a parancsnokokkal a feltevéseket. Hogy a hadgyakorlatok meglehetősen hű képét nyújtsák a háborúnak, ezuttal is ki fognak küszöbölni mindent, ami a parancsnokok szabad elhatározását feszélyezné, úgy, hogy a hadműveletek a vezérek szabad mérlegelése alapján teljesen harcszerű módon fognak lefolyni. Sem a gyakorlatok kezdetét nem jelzik, sem az u. n. demarkációs vonalakat nem adják ki, amelyek korábbi években nap-nap után véget vetettek a gyakorlatnak és a hadakozó feleket következő nap reggeléig mintegy a harcszerű viszonyon kívül helyezték. Minden parancsnoknak megvan a korlátlan joga a szabad elhatározásra és a harc a végleges döntésig éjjel-nappal egyre folyik. A hadgyakorlatok technikájában bekövetkezett az az újítás, amely már a múlt évben oly fényesen bevált, érvényre fogja juttatni a parancsnokoknak azt a képességét, hogy az ellenség előtt nyomban határozzanak és az összes alsóbb parancsnokoknak is bőséges alkalmat fog nyújtani a kezdeményezésre. A hadgyakorlatok fővezetőségének az uralkodó főhadiszállásától való elválasztása, mint már említettük, az idén történik meg másodsor, mert már tavaly a klagenfurti hadgyakorlatokat Ferencz Ferdinánd főherceg vezette, míg a királynak külön főhadiszállása volt.

Ferencz Ferdinánd trónörökös reggel 4 órakor Gráczból Szombathelyen át az udvari vonattal Hajmáskérré utazik. A trónörökös vonata Czeldömölkön megáll, majd folytatja útját Hajmáskérré, hogy 9 órakor érkezik. A trónörökös hadsegéde, Brosch őrnagy s ordonanztisztjei, Károly

Ferencz József főherceg és gróf Gudenus kíséretében érkeztek. A hajmáskéri állomáson, amelynek új emeletes épülete zászlódiszbe van burkolva, csak katonai fogadás lesz. Holnap délután 4 óra 8 perczkor várja meg a trónörökös Károly Ferencz József főherceg és Conrad vezérkari főnök kíséretében Jutas állomáson az udvari vonatot, hogy ő felségét üdvözölje, minékután a királylyal együtt Veszprémbe fog bevonulni. Az udvari vonat Veszprémbe fél 5 órakor érkezik meg. Ferencz Ferdinánd trónörökös ebéd után még este Hajmáskérre tér vissza.

Miniszterek a hadgyakorlaton.

Báró Schönaich Ferencz közös hadügyminiszter és Georgi osztrák honvédelmi miniszter ma Veszprémbe érkeztek. Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter holnap délelőtt érkezik.

A király szállása.

Ma délelőtt óta a király udvartartása báró Hornig Károly püspök székhelyén helyezkedett el. A romantikus fekvésű pompás kastélyban, amely teljesen a budai királyi vár krisztinavárosi oldalára emlékeztet, dr. Prileszky udvari gazdasági igazgató rendelkezik, aki már az őszszel a lakosztályokat átvette. A király hadiszállásához tartozó személyzetét már elhelyezték és a nagy konyha reggel óta teljes munkában van. Holnap reggeltől kezdve a várba bárkint bebecsátanak, aki a király főudvari hivatalának engedélyét mutatja fel. A királyi székhely kapujánál holnap megjelenik a díszőrség.

A király lakosztálya a püspöki székhely első emeletén van. A látogató a nagy előcsarnokból egy díszterembe kerül, amely rendszerint a püspöki rezidencia refektóriumára és amelynek falain a veszprémi püspököknek arcképei függenek. A terem a király részére berendezett helyiségbe nyílik, amely egy nagy fogadóteremből, egy dolgozó és egy hálószobából áll. A fogadótermet, ahol a király szárnysegéde tartózkodik, báró Hornig különös díszszel rendeztette be. A teremben különféle műtárgyak vannak. Az ajtó mellett jobbról és balról a király és a boldogult királyné életnagyságu márvány mellszobrai állanak magas talpazaton. A szoba bal falán lóg X. Piusz pápa olajfestményű arcképe, közvetlenül a király dolgozószobájába vezető ajtó bal oldalán egy állványon helyet foglal Ferencz Ferdinánd főherceg családjának arcképe. Ezen a képen Ferencz Ferdinánd főhercegnek, nejének és mindkét gyermekének sikerült arcképei láthatók. A fogadóteremtől balra fekszik az uralkodó dolgozó szobája, melynek butorzata izléses írásztalból, könyvszekrényből és egy etagerből áll. Innen az ut a király hálószobájába vezet. A hálószobában a vörös bársonyból való spanyolfalán kívül, mely az ágyat elfedi, egy kis toilette-asztalka áll a szükséges toilette-czikkokkal és egy imaszék. Az összes bútorok báró Hornig püspök tulajdonát képezik, csak a már ismert vaságyat hozta a királyi udvartartás magával Veszprémbe. Ugyancsak az udvartartás adta a vörös plüss és a fehér csipkefüggönyöket, amelyeken a királyi korona és a „Viribus Unitis” felirat látható. A hálószoba mellett található a fürdőszoba. A király orvosi tanácsadója a palota földszinti lakosztályainak egyikében tartózkodik. A püspöki palotán túl a hegy ballejtőjén állították fel az udvari istállókat. Ezekben van az az öt ló, amelyek a király használatára vannak rendelve. Ezek pedig a Marshor angol paripa, Stresthart angol telivér kancza, amelyen a legutóbbi klagenfurti hadgyakorlatok alkalmával lovagolt, Schisme telivér kancza, Messina nevű kancza és Jesstoe nevű angol kancza.

A csapatok felvonulása.

A mai nap folyamán megtörtént a csapatoknak felvonulása a hadgyakorlat egész területén. Mindhárom fegyvernem: lovasság, tüzérség és gyalogság kiinduló állásukat foglalták el és már a korai esti órákban mindkét ellenfél alapállásában volt. Holnap reggeli hat órakor kezdődik a hadgyakorlatok területén az ugynevezett ellenséges viszony. A holnapi nap teljesen a felderítő szolgálatnak van szánva. A felderítők és őrzérek már a kora reggeli óráktól kezdve működni fognak, összeütközést azonban csak a holnaputáni reggeli órákban várhatni. Holnap délután az előirt elhelyezkedés az egész vonalon megtörté-

nik. Minthogy ezen nagy katonai színjátéknak a lehetőséghez képest a háborus helyzethez kell alkalmazkodnia, minthogy sem a harc megkezdésének, sem a harc felfüggesztésének időpontja megadva nincs és a parancsnokok a legnagyobb fokú önállóságra vannak utalva, a hadműveletek további lefolyása természetesen ismeretlen. Arra számítanak azonban, hogy szerdán reggel, midőn a király a hadgyakorlat területén legelőször fog megjelenni, már az első lovassági harc megkezdődhetik. A felderítő- és hírvivő-szolgálat, amelyet eddig csaknem kizárólag a lovasság látott el, ez alkalommal az önkéntes automobilcsapat felhasználásával tökéletesbbitve lesz. Az önkéntes automobilcsapat tagjai már a hadgyakorlati területen vannak. A mai nap folyamán teljes hadi felszerelésben haladtak át Veszprém városán. Az automobilcsapat felvonulása, mint hogy anak tagjai csinos, szürke ruhában, automobilsapkákban igen előnyös látványt nyújtanak, nagy feltűnést okozott. Az önkéntes automobilcsapatnak azon tagjai, akik tartalékos tisztek is, most első ízben hordják azon fegyvernem oldalagyverét, amelyhez tartoznak, azonkívül arany kardbojtot és tisztí jelvényt.

A veszprémi színház megnyitása.

A veszprémi új színházat csütörtökön, e hó 17-én fogják megnyitni, a király ott időzésekor s valószínűleg a király jelenlétében. A színház, amely Medgyaszay István műépítész tervei szerint épült, minden ízében korszerű magyar alkotás. Amű a modern technika szabályai szerint épült, stílusa egybefoglalja a kalotaszegi, a székely, a dunántúli, az alföldi és egyéb népmotívumokat. A főbejáró felett a színház ormán van Nagy Sándor festménye, Hunor és Magor, a csodaszarvas regéje, melynek szimbolikus jelentősége a magyaroknak a kultura után való törekvése. Az előcsarnokok át a társalgóba juthatni, melynek baloldala virágos kertbe nyílik. A társalgó végében van a főlépcső, melynek egyik oldalát Nagy Sándor tervei alapján készített hatalmas fűvegfestmény díszíti. Főalakja egy fúrulyázó juhász. A furulya dalával a népművészetet allegorizálja a főalak s e köré, mintegy a dal hatását mutató, sorakoznak a mai társadalom alakjai: katona, pap, író, művész, földműves és gyári munkás. Tágas ajtók vezetnek a nézőtérre. Az épület nem csupán színház, hanem tánc- és hangversenyterem is lévén, szükséges volt lehetőleg tágas, sik termet létesíteni, melyben a páholyok és erkélyek csak másodrendű szereppel bírnak. A kétoldali páholsort vasbeton-gyámok hordják. A teljesen színes teremfalat csak vasbeton ablakok eleven körvonalai és körülfutó cserépnámens díszítik. Az egésze könnyű Rabitz-menyezet borul, ami az akusztika és a hőszigetelés tekintetéből fontos. A nézőtérrel teljesen hiányzik az annyira megszokott aranyozás, a szobrászdíszítés, a stukkornamentika, hiányzik a megszokott közepesillár is, helyette magyaros csipkeszerűen elosztott fűvegfüzérn függenek a villamos lámpák. A színpad a nézőtérhez arányitva, eléggé tágas és mély s minden szükséges kellekkel fel van szerelve. Két oldalt vannak az öltözők és a színházi melléképületek csoportja külön kijárókkal. A színház létesítése körül a Veszprémi Színpártoló Egyesület, dr. Óváry Ferencz elnök, orsz. képviselővel az élén, szerzett nagy érdemeket.

A Balatonon nem lesz gyakorlat.

Rövid idővel ezelőtt híre járt a lapokban, hogy az idei veszprémi nagygyakorlatokkal kapcsolatban a Balatonon éjjeli vízi ütközet keretében teljesen felszerelt és hadihajókká átalakított balatoni hajók csapatszállításokat fognak eszközölni, amelynél ő felsége is jelen lesz a „Baross” nevű személyszállító hajón, amely erre az alkalomra tengernagyi hajó lett volna. A síófoki kikötőben mit sem tudnak az egész katonai tervről, a sétahajók már elfoglalták téli állomásaikat és maga a fürdőtelep is befejezte az idei szezont és helyiségeit bezárta. Eddig semmiféle irányban sem történt előkészület, ami kizártnak tünteti fel, hogy a jelzett katonai vízi gyakorlat megtörténne.

WIKUS TATRA TEJCSOKOLADÉ

Az egy isten gyermekei.

Mindnyájan az egy istennek vagyunk édes gyermekei s ennek következtében mindnyájan édes testvérek vagyunk. Erre tanít minden az egyistenségen alapuló vallás. A tanítás nem új keletű; mindamellett az ehhez vagy ahhoz a valláshoz tartozó emberek nem a leggyöngédebben szoktak egymással elbánni. Az egy isten gyermekei gyakran fojtogatták, égették, mészárolták egymást. Az új testamentum valamelyik részének így vagy úgy való magyarázása elég volt ahhoz, hogy nagyszerű autodafék ágaskodjanak az égbe, s hogy bizonyos Bertalan-éjszákák véresen világítsanak be a történelembe.

Igy volt ez a multban; ma nincs így. A forma megváltozott, de a lényeg maradt ugyanaz. Ma az egy isten gyermekei nem gyilkolják le ugyan egymást, de azért mégsem viselkednek úgy, mint ahogy testvérekhez illik. Ime Angliában, Londonban nem engedik meg a katolikusoknak, hogy az oltári szentséget az utcán imádják.

Ezt a vallási türelmetlenséget nem lehet ahhoz hasonlítani, mely Franciaországban lábra kapott. Egyes francia városokban és községekben a polgármesterek megtiltják az egyházi körmeneteket és megtiltják a papoknak, hogy akár szimpla reverendában járjanak az utcán. Ezt azonban nem valamelyik más vallás nevében teszik, hanem új világi fölfogás nevében, mely gyökeresen ellent minden eddigi fölfogásoktól.

Angliában a protestánsok nem tűrik meg, hogy a katolikusok egyházi jelvényekkel vonuljanak végig az utcákon. Tehát két keresztény olyan felekezet száll egymással szembe, mely lényegileg azonos s amelynek lívei igazán édes testvérek. Még inkább az, ha tudjuk, hogy az Angliában uralkodó protestantizmus korántsem hasonlítható a mi kalvinizmusunkhoz. Az anglikánus vallás nem egységes; a bal szárnya majdnem megérinti a luteránizmust, míg a jobb szárnya beleér a katolicizmusba. Vannak anglikánus templomok, melyek hajszálnyira hasonlítanak a katolikus templomokhoz s a szertartás is majdnem ugyanaz mind a kettőben.

A féltékenykedés okául azt sem lehet fölhozni, hogy az anglikánusoknak félniök kell a katolikusok tulterjeszkedésétől. A tulajdonképeni Angliában mindössze legföljebb három millió katolikus él — ez tehát nem valami féltémetes szám. Mégis, még nem is olyan régen, Angliában katolikus ember hivatalt nem viselhetett. Az angol király pedig még ma is megesküszik, ha trónra lép, hogy a katolikus dogmákkal nem azonosítja magát, a szűz Máriában és a szentekben nem hisz, különösen pedig nem hiszi azt, hogy a szentelt ostyában valóban benne van Krisztus teste. Számos rendelet van még érvényben, mely érzékenyen sérti az angol katolikusok önértétét.

Természetesen, ennek az égő gyűlöletnek nemcsak vallási okai voltak. Mint minden vallási villongás mögött, e mögött is, ha erős kézzel félre hajtják a frázisokat és a metafizikát, ott vannak a gazdasági érdekek. A hatalmat, a hivatalokat, a jó állásokat és a nép fölött való korlátlan rendelkezést: ezeket akarták biztosítani az anglikánok a drákói törvényekkel a katolikusokkal szemben — valamint Angliában és másutt, mikor a katolikusok voltak hatalmon, ők is drákói intézkedésekkel védelmezték megszerzett pozíciójukat.

Persze, ma már nincsen szükség máglyákra. Az állami szerkezet tökéletessége lehetővé teszi, hogy egyetlen rendelettel ugyanazt ériék el ma,

amit századokkal ezelőtt csak körömnnyuzással értek el. Az anglikánoknak az a vélekedése, hogy oltári szentséget nem tűrnek meg az utcán, lehet, hogy csak a multnak egy eltévedt hajtása; de az is lehetséges, hogy védekezés az ellen a mozgalom ellen, mely azt czélozza, hogy Anglia polgárai között semminémű különbség ne legyen.

Vasuti szerencsétlenség a fővárosban.

Nyolcz sebesült.

Budapest, szeptember 14.

Vasárnap kora délután könnyen végzetessé válható vasuti szerencsétlenség történt a keleti pályaudvaron. A balesetnek négy súlyos és több könnyű sebesültje van; csaknem valamennyien a vasut és a posta alkalmazottai. A balesetet egy forgalmi hivatalnok okozta, aki sok munkája közben eltévesztette a jelzést s nekiszalasztotta a kassai gyorsvonatot egy tolató vonatnak. A gyorsvonat irtózatossá erővel futott neki a tolató mozdonynak és a rettenetes karambol következtében nyolczan súlyosan, igen sokan pedig jelentéktelenebbül megsebesültek. Négy kocsi pozdorjává zúzódott és a csak a szerencsés véletlenek mulott, hogy ezek a kocsi nem utasokat vivő vagonok voltak, mert ez esetben a gyorsvonat utazóinak hatvan százaléka holtan marad a gyilkos roncsok között.

Késés.

A baleset a keleti pályaudvaron, a Rákóczi-uti vasuti átjárónál történt. A kassai gyorsvonatnak egy óra ötvenöt perczkor kellett volna megérkeznie a keleti pályaudvaron, de mivel utközben minden állomáson sok volt a fel- és leszálló utas, a vonat huszonöt perczet késelt s érkezését két óra husz perczkor jelezték Kőbányáról. A keleti pályaudvaron valószínűleg azt hitték, hogy az 1501-es még valahol Hatvan tájékán füstölög, mert vigan, teljesen gond nélkül tolatott a 312-es számú gyorsvonat mozdonyával azon a vágányon, amelyen a Kassa felől robogó gyorsvonatnak kellett befutni az állomásra.

Még azt is elmulasztották, hogy a szemafort tilosra állítsák arra az időre, amíg a tolatással el-készülnek. A jelzőkészülék azt mutatta, hogy teljesen szabad a pálya és az 1501-es ötven kilométeres sebességgel száguldott a pályaudvar felé.

Az összeütközés.

Zádori Bertalan, a kassai gyorsvonat mozdonyvezetője, miután látta, hogy szabad a pálya, rendes menetsebességgel haladt a pályaudvar felé. Ezen a helyen mély bevágásban, majdnem félkör alakban görbül a vasuti pálya, úgy, hogy a hidon kívül került, egészen a magyar ruggyantaáru-gyár telepéig ereszkedő, tolató vonatot a gyorsvonat mozdonyáról nem láthatták. A pályát szegélyező dombok s az azok mellett terpeszkedő vasuti épületek és a ruggyantaáru-gyár teljesen felfogják a kilátást.

A két mozdonyvezető már csak abban a pillanatban vette észre az elkerülhetetlen veszedelmet, amikor néhány lépés választotta el egymástól a két vaskolosszust. Zádori még villámgyorsan ellengőzt adott, de a sebesen robogó vonat megállítani már nem lehetett.

Az 1501-es a tizenegyes számú szelvényoszlopnál félelmetes erővel rohant neki a 312-esnek. A két mozdony ebben a pillanatban úgy összeforrott, mintha egyetlen egy gép lett volna. Az ütköző vasak behorpadtak a gépek gyomrába, a kazánok teljesen összelapultak, ugyanígy, hogy a két kémény teljesen egymáshoz tapadt. Óriási recsegés, ropogás követte az összeütközést.

A gyorsvonat szerkocsija rászaladt a mozdonyra, a csomag- és postakocsi, amelyek a személykocsi közé ékelődtek, pozdorjává zúzódottak. Szeretesszort vas- és fadarabok és csupaszon maradt kerekek jelezték, hogy a szerencsétlenül járt gyorsvonatnak nemcsak Pullmann-kocsijai voltak. De roncsosá történt a tolató vonat csomagkocsija és egyik III-ad osztályu kocsija is.

A dírib-darabokra történt kocsiból hatalmas barrikádok képződtek a pályán, amelyen aztán órákig

szünetelt a forgalom. A fővárosba jövő vonatok több órák késéssel érkeztek meg.

A rémület első perczel.

A vonatnak most már nyolcz-tíz percz alatt meg kellett volna érkeznie, de helyette érkezett egy jelentés, hogy a kerepesi-uti átjárónál baleset érte. A keleti pályaudvaron nagy riadalom támadt, amikor pedig a várakozó közönség körében hirtelen terjedt, hogy többen meg is sebesültek, nagy lett a rémület. Sokan siettek a baleset színhelyére, ahol a megrémült utasok rémülten ugráltak le a kocsikról.

Rettenetes volt a pánik. Mindenki elveszítette lélekjelenlétét és ész nélkül menekültek a legtöbben. Néhány szempillantás alatt az utasok fele úgy eltűnt a szerencsétlenség helyéről, mintha ott sem lett volna.

Lázás kapkodás, lőtás-futás a roncsok körül. Zagyva kiabálás, jajgatás, jajveszékelés. Így tartott perczekig, miközben senkinek sem jutott eszébe a sebesültekről gondoskodni. Az utasok arcára rá-rögződött a halálfelelem torz karrikaturája, a vonatot kísérő személyzetet pedig magával ragadta a pánik ellenállhatatlan, sodró láza.

E közben az állomásra is eljutott a szerencsétlenség híre. A vonat utasait váró közönség rémes jajgatása, kétségbeejtő kiáltása verte föl a pályaudvart. Több asszony ájultan esett a földre, a férfiak pedig erőszakkal kellett visszatartani attól, hogy a pályán rohanjanak a katasztrófa közel eső helyére. Lachnit János állomásfőnök és a szolgálatban lévő hivatalnokok, altisztek kisérték a karambol helyére, ahol gyorsan hozzáláttak a mentéshez.

A sebesültek.

Az összeütközést legjobban megsínylették a két lokomotív és a podgyászokocsiok levő vasuti és postai alkalmazottak. A mentők dr. Aczél főorvos és dr. Sebők ellenőrző orvos vezetésével négy kocsin vonultak ki. Összesen nyolcz sebesültet találtak. Zala Mór gyorsvonati kalauz, Balla József tolatólokomotívvezető, L. Kovács János fűtő, aki a tolatólokomotívon volt, Kutas Imre, Muhai József, Kindl Nándor és Hajdu Márton postai alkalmazottak. Súlyosan sebesültek: Zala Mór, Kovács János, Kindl Nándor és Hajdu Márton. Ezeket a mentők a lakásukra vitték. Isteni csoda, hogy ez a négy ember nem lelte halálát az összeütközésben, mert a postakocsi, amelyben tartózkodtak, teljesen szétforgácsolódott. Megsebesült még egy lelkész is, aki az ülésről lezuhant és az ablaküvegdarabok megsebeztek. A lelkészt az utasok közt levő orvos részesítette első segítségben.

Katasztrófa után.

A vasuti hivatalnokok és hatósági tisztviselők intézkedései során nagynehezen elült az utasok rémülete és elcsendesedett a pánik okozta zűrzavar. Jól eső érzés volt, hogy nincs halottja a szerencsétlenségnek, amely a rémület első pillanataiban sokkal borzalmasabbnak, következményeiben végzetesebbnek tetszett.

A pályaudvar mellett álló bérkocsisok gyorsan a helyzet magaslatára emelkedtek és kihajtottak a katasztrófa színhelyére s onnan vitték be a városba az utasok nagy részét. Viszont voltak sokan, akik gyafog tettek meg az egykilométeres utat a pályaudvarig.

A gyorsvonat postaszállítmányát szintén kocsikra rakták és úgy szállították be a hivatalba. Persze nagy gondot fordítottak arra, hogy az időközben sok száz főre szaporodott kíváncsi tömeg hozzá ne férhessen az értékes rakományhoz, amely halmokban hevert szerteszét a vasuti töltésen.

A pozdorjává történt kocsik és az egymásba furdózt mozdonyok három sínpart vontak el a forgalomból. Hogy a közlekedés fennakadást ne szenvedjen, egész sereg műszaki munkást, lakatost és gépészt rendeltek ki a roncsok eltakarítása végett.

A tisztogatás munkájának nagynehezen van lát-szata. Az egyik kocsi teljesen felborult és kerekeivel az égnek mered, a másik derékban szakadt ketté és élével másfél méter mélyre furdózt a földre. A gyorsvonat csomagkocsija darabokra tépődött, a III-adosztályu vagonnak pedig még a tengelye sem maradt ép állapotban.

Későn este még olyan képet nyújtott a szeren-

csétlenség színhelye, mint a karambol pillanatában, pedig a szorgos munkáskezek ugyancsak sietve fáradoztak a sinek megtisztításán. Naplemente után fáklyafénynél folyt a lázas munka, amelynek a sínpartok felett épült hidról ezer és ezer nézője akadt. A városban csakhamar hire futott a katasztrófanak és még az esti órákban is egész karavánok vonultak ki a kerepesi-utra, hogy nézői legyenek a két vasszörnyeteg romboló munkájának...

A két mozdony kora reggelig ott hevert a nyílt pályán, ahonnan a főműhelybe vontatták. A gyorsvonat mozdonyának 469., a tolató-vonat gépiének pedig 462. a száma. Modern, legújabb szerkezetű lokomotív mind a kettő és annyira megrongálódtak az összeütközés következtében, hogy kijavításukra gondolni sem lehet.

A vizsgálat.

A vizsgálat megállapította, hogy a katasztrófát Szendeffy Elek hivatalnok feledékenysége okozta. Szendeffy ugyanis a keleti pályaudvar állomásfőnök-ségén inspekciós tisztviselő volt s ő intézkedett a vonatok indítása és rendezése fölött. Két óra tájban ő rendelte el, hogy a 312. számú szerelés alatt álló vonat a negyedik vágányon folytassa az összeállítását, azután tolja be az összeállított vonatot a pályaudvarra. Közben a vonatok egymásután való indítása közben Szendeffy megfeledkezett arról, hogy a nyílt pályán áll a szerelő vonat. Amikor a kassai gyorsvonat érkezésének a jelzését megkapta, úgy intézkedett, hogy a szemafort állítsák szabadra. Amikor Balogh András váltókezelő a parancsot megkapta, riadtan szaladt a telefonhoz és értesítette Szendeffyt, hogy a szerelvény ugyanazon a vágányon áll, amelyen a gyorsvonatnak be kell robognia. Szendeffy erre kiadta a parancsot, hogy állítsák tilosra a szemafort, akkor azonban már késő volt. A katasztrófa megtörtént. A rendőrség folytatja a vizsgálatot.

Érdekes, hogy a mulasztást elkövető tisztviselő — forgalmi díjnok. Igazán megdöbbentő, hogy olyan nagy állomáson, mint a keleti pályaudvar, ahol ezer és ezer utas fordul meg napjában s ahol egymást érik a vonatok, díjnoki sorban lévő tisztviselőre bizzák a forgalom lebonyolítását. Ennek a rendszernek köszönhető a végzetes katasztrófa, amelynek okvetlenül letartóztatás lesz a vége.

Az államvasut a katasztrófáról.

A magyar államvasut igazgatósága jelenti:

A magyar államvasut igazgatóságától vett értesítés szerint a Budapestre délután 1 óra 55 perczkor esedékes 1501. számú kassai gyorsvonat szeptember 13-án közvetlen Budapest keleti pályaudvar előtt nekiment a 312. számú személyvonat üres kocsiszerelvényének. Ezt a kocsiszerelvényt Budapest keleti pályaudvar-állomás a rendező vágány-csoporton beállott helyszüke miatt állította ki az állomás elé oly czélból, hogy azt az induló vonatok elmenetele után az indulási oldalra betolassa. A baleset oka az volt, hogy az állomás forgalmi szolgálattevője az 1501. sz. gyorsvonat behaladására az engedélyt megadta, mielőtt a kiállított személykocsiszerelvény az indulási oldalra betolható lett volna. A nekimenés következtében az utasok közül egy könnyebben, a vonatnál szolgálatban volt postaszemélyzet közül Kindl Nándor és Hajdu Márton postaszolgák súlyosan, Kutas Imre postaszolga könnyebben, a vonat személyzete közül az 1501. sz. gyorsvonat vezetője és a 312. sz. személyvonat lokomotívjának fűtője súlyosan, az 1501. sz. gyorsvonat lokomotívvezetője és fűtője, valamint a 312. sz. vonat lokomotívvezetője könnyebben megsérültek. A kisiklott járművek a pálya egy részét elzárták és a vonatok az akadály elhárításáig kisebb-nagyobb késéssel közlekednek. A hibás forgalmi szolgálattevőt a szolgálatától felfüggesztették. Szigorú vizsgálat folyik.

TÁVIRATOK.

Spanyol kormányválság.

San-Sebastian, szeptember 14. Vessza da közmunkaügyi miniszter átvette a pénzügyi tárcza vezetését. Közmunkaügyi miniszteré Sanchez Guerra, a spanyol bank kormányzója revezetett ki, akinek helyébe a volt pénzügyminiszter fog valószínűleg kerülni.

Új vasut Szerbiában.

Belgrád, szeptember 14. Ma nyitották meg ünnepélyesen a Naljevo—Szavapart—Obreno-

vác 30 kilométeres új vasutvonalat. Valjevóban nagy ünnepélyességgel fogadták az Obrenovácából elindult első vonatot, amelyen számos vendég volt. Az új vonalon egyelőre csupán teherszállítást bonyolítanak le, a személyforgalom folyó évi november elsején veszi kezdetét.

Közgazdasági táviratok.

Newyork.		szept. 12.	szept. 14.
Buza	locobuza	104 ¹ / ₂	106 ¹ / ₄
	szeptemberre	105 ¹ / ₂	107 ¹ / ₄
	decemberre	105 ¹ / ₂	106 ⁷ / ₈
Tengeri	szeptemberre	89	88
	decemberre	79 ³ / ₈	79 ⁹ / ₈

Csikagó.

Buza	szeptemberre	98 ¹ / ₂	99 ⁵ / ₈
	decemberre	98	98 ³ / ₄
Tengeri	szeptemberre	81	80 ³ / ₈

New-York, szept. 14. Gyapot New-Yorkban helyben 9.40 (9.40 tegnap), gyapot októberre 8.87 (8.88), gyapot decemberre 8.68 (8.61), gyapot New-Orleansban helyb. 9¹/₈ (9.8¹/₈), petroleum stand withe New-Yorkban 8.50 (8.75), petroleum Stand white Filadelfiában 8.45 (8.70), petroleum Refined in Cases 10.90 (10.90) petroleum Credit Balances at Oil City 1.78 (1.78).

Csikagó, szeptember 14. (Zárlat.) Zsir szeptem. 10.20 (tegn. 10.10), zsir októberre 10.22 (tegnap 10.15), szalonna short clear, 9.87 (tegnap 9.62), sertészsír októberre 15.25 (tegnap 15.07)

Kragujevics vallomása.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, szeptember 14.

Vasárnapi számunkban terjedelmesen beszámoltunk ennek a rendkívül érdekesítő bűnügynek idegizgató fejleményeivel. A mai napnak különös szenzációja nincs, a nyomozás azonban még mindig folyik. Kragujevics kihallgatását is folytatták szakadatlanul egész vasárnap és ma is. A rendőri nyomozás most már főleg arra terjedt ki, hogy megállapítsa, melyek voltak Kragujevics pénzforszárai. Ez azonban akadályokba ütközik, mert a rendőrségnek olyan emberekkel kell érintkezésbe lépnie, akik előkelő állásban vannak s akikről eddig csak annyit lehetett megállapítani, hogy ismeretségben voltak Kragujevics családjával és befogadták őt társaságukba. A kalandor ugyanis folyton azt hangoztatja a kihallgatást végző rendőrtisztviselők előtt, hogy őt gazdag és előkelő urak — a barátai — ellátták pénzzel s ebből fedezte külföldi utazásainak költségeit. Már most a rendőrség azt nyomozza, hogy milyen összegre rugtak ezek a „baráti kölcsönök”. Egyébként a nyomozást az is megnehezíti, hogy a rendőrséget ezek az előkelő urak félrevezetik. Az egyik állhatatosan tagadja, hogy Kragujevicsot ismerte és pénzelt volna. A másik pedig segíteni akar a kelepczében levő emberen és háromszor annyi összegről tesz említést, mint amennyit tényleg adott. Eddig két ilyen eset történt s a rendőrséget ezek az önkéntes tanúk majdnem félrevezették.

A vallatás során Kragujevics még mindig nagyon keményen tartja magát, de azért már többször keveredett súlyos ellentmondásokba. Nasse berlini detektívfelügyelő ugyanis, aki Budapestre jött, hogy a gonosztevőt vallomásra bírja, igen hamar zavarba tudja hozni. Kragujevics nem is igen szeret a német detektív éles, kék szemé közé nézni.

Sem Nasse, sem Koródy Béla rendőrfogalmazó nem tartja valószínűnek, hogy a veszedelmes ember a gyilkosság dolgában egyhamar beismerő vallomást tegyen. Azonban Kragujevics tagadása már ma is kétségbeesett kapkodás csupán. A berlini rendőrség bizonyosra veszi, hogy Kragujevics bűnös uton jutott ahhoz az ezeröttszáz koronához, amelybe ottani tartózkodása és költsékes életmódja hozzávetőleg került. Azokhoz a berlini személyiségekhez, akik Kragujevicsnek az ő vallomása szerint nagyobb összegeket adták, kérdést intéztetett Nasse berlini kartársai után és a felelet az volt, hogy ők Kragujevicsnek semmiféle pénzt nem adtak.

A rendőrség különben lefoglalta Kragujevics egész levelezéstárát. Ebben különféle állású férfiaknak Kragujevicshez intézett levelei vannak. A levelek hangja emlékeztet az Eulenburg-pör hasonló természetű bizonyítékaira.

A nyomozás a berlini rendőrség útján azt is megállapította, hogy Kragujevicsnek Németországban sok piperecikk érkezett. Vörös selyem ingek, trikók és kozmetikai szerek.

Kragujevics szombat óta teljesen megtört és

a német meg a magyar rendőrtiszt vallatásai annyira kimerítették, hogy a kihallgatást szombaton félbe kellett szakítani. Vasárnap délután a berlini rendőrtisztviselő azonban ismét felkereste czellájában a gonosztevőt és felsorolta előtte a bizonyító adatokat. Amikor Kragujevics látta, hogy a rendőrség mindent tud, sirni kezdett, térdrehullott és könyörgő hangon mondotta:

— Látom, hogy mindent kinyomoztak. Vallani akarok, de nem ennek a német rendőrnek, hanem küldjék ide Koródy rendőrfogalmazót, annak mindent elmondok.

Ma délelőtt tizenegy órakor Koródy M. Béla rendőrfogalmazó tényleg el is ment Kragujevics czellájába, ahol folytatólagosan kihallgatta a veszedelmes embert. A kihallgatás délutáni négy óráig tartott. Új motivuma a mai vallomásnak nincs, mert ez a kihallgatás tulajdonképpen csak összegezése volt mindannak, amit Kragujevics az Engel-féle ügyben eddig elvállalt. Tekintettel azonban az áttekinthetőségre és az ügy rendkívüli érdekességére, itt adjuk Kragujevics mai vallomását egész terjedelmében.

„Berlinben tavaly júniusban jártam először. Egyedül utaztam oda és a Metropolban szálltam meg. Berlinben akkor körülbelül három napig időztem, de ismeretséget senkivel sem kötöttem. 1908. június 20-ika körül mentem másodízben Berlinbe. Egyedül utaztam akkor is és utam célja az volt, hogy a német nyelvben jártasságot sajátítsak el. Odautazásomkor körülbelül 470—480 korona készpénzt vittem magammal. Két évvel ezelőtt egy 1500 koronáról szóló csekket kaptam egy ismerősömtől, amely a pesti Hitelbankra volt kiállítva. (Nádor-utca.) Kaptam ezt azon célból, hogy adósságomat törleszszem. Ebből 200 koronát háziasszonyomnak adtam azon megjegyzéssel, hogy ezen összeget berlini utazásomra szántam. Elutazásom előtt a felesleges holmimat elzálogosítottam és ily módon összeszedtem vagy 80 koronát. Az említett összeggel együtt összekerült körülbelül 470—480 korona, amelyet Berlinbe magammal vittem. Oderbergen át Berlinbe érkeztem és a London-szállóban szálltam meg. Két-három napig voltam ott és ezalatt lakást kerestem. Végre találtam megfelelő lakást a Linkstrasse 6. szám alatt Etreuberger-nél, akinek négy kiadó szobája volt. Kibéreltem az egyiket havi 35 márkáért. Egyedül laktam. Étekezni a Fridrichstrasse egyik vendéglőjébe jártam. Ebédem és vacsorám naponta két márkába került. Be akartam iratkozni az egyetemre is, ott azonban azt a felvilágosítást kaptam, hogy nincs értelme a fél év vége előtt beiratkozni, mert látogathatom úgy is az egyetemet. Napirendem az volt, hogy délelőtt 11 óráig a lakásomon voltam, azután elmentem az egyetemre. Ebéd után újra hazamentem. Hat óra tájban a Viktória, néha pedig a Bauer-féle kávéházba mentem lapokát olvasni. Berlini időzésem alatt közelebbi ismeretségben csak Helm Ottóval voltam. Helm Ottó technikus Berlinben: Scharlottenburg Pestalozzi Str. 101. sz. alatt lakik. Összejöttem néha Nikolics Brankóval is, akit itt Budapesten ismertem meg.

Engel Gyula vajkereskedővel már Berlinbe való érkezésem első hetében megismerkedtem. Mindketten a Continental-kávéházban ültünk. Ő észrevette, hogy én magyar lapokat olvasok és amikor a kávéházból este 11 óra után távoztam, utánam jött a villamos-megállóhoz s megkérdezte, hogy talán magyar vagyok?

— Honnan gondolja? — kérdeztem.

— Láttam, hogy a magyar lapokat olvasta.

Ekkor bemutatkoztunk egymásnak és beszélgetésben felemlítette, hogy fél évvel ezelőtt is ismeretséget kötött egy magyarországi fiúval, akit azonban nem tudott megnevezni. Azután megkért, hogy látogassam meg és megadta a lakásának a címét. Genfner Str. 26 vagy 20 számot mondotta; most már nem emlékszem bizonyosan. Én is megadtam a lakásomat. Azután barátságosan meghívott még egyszer, hogy látogassam meg a lakásán. Ez egy szombat vagy vasárnapi nap történt. Másnap már kaptam tőle egy képeslapot, amelyen azt írja, hogy látogassam meg őt a lakásán. A következő napon este fél tíz órakor fog rám várakozni a lakása előtt. Meg is látogattam a kitűzött időben. Ő már a lakása előtt várakozott rám. Együtt mentünk be a földszinten lévő udvari lakásba, amely egy szobából és egy,

konyhából állott. Körülbelül egy óra hosszat időztem nála. Mikor beléptünk, egy fiatalembert láttam a lakásban, akivel azonban nem ismertem meg. 17—18 év körüli szőke, kistermetű volt, akivel pár szót váltottam is, de azután távozott. Engel az asztalon levő édes borral kínált, de én nem fogadtam el. Akkor a kályha melletti sarokból sört vett elő és azzal kínált. Azt elfogadtam. Én sört ittam, ő meg a borból iszogott. Beszélgetésünk közben utazásom céljáról, ruházatomról és életkörülményeimről kérdezősködött. Én is kérdeztem, hogy miféle. Azt mondta, hogy üzlete van. Anyagi körülményeiről azonban nem kérdezősködtem. Fél tíz óra körül azt kérdezte — nincs-e kedvem vele hávéházba menni. Kitérő válaszom után bucsut vettünk egymástól. Kikísért. Saját kulcsával kaput nyitott és engem elkísért a legközelebbi villanyos megállóhoz. Ott elváltunk. Válás közben mondotta, hogy legjobb, ha majd szombati napon látogatom meg, mert vasárnapja szabad és szombat éjjel ennek folytán tovább fenmaradhat. A következő szombaton megint képes levelezőlapot kaptam tőle, amelyben kér, hogy látogassam meg, lakásán fog rám várakozni. Ekkor azonban nem mentem el, és egyáltalán többet Engel Gyulát meg nem látogattam.

Folyó évi július hó 20-án lakásomról délután hat órakor távoztam el és a Viktória-kávéházba mentem, ahol körülbelül egy óra hosszat időztem. Ezt bizonyítani nem tudom, mert a kávéházban senkivel sem találkoztam.

Lakásomból a kávéházba menet azonban a Friedrichstrassen találkoztam egy gyógyszerész ismerősömmel, aki beszéd közben kérdezte, hogy jövőre-e a műkiállításra. Helmmel telefonon beszélt, aki közölte vele, hogy odamegy. Ez alkalommal a gyógyszerész említette, ha dolgát elvégezte, ő is kimegy. A találka este 9 órára volt kitűzve. Folyó évi július hó 20-ika hétfői napra esett, ezt onnan tudom, mert ez alkalommal említettük beszéd közben, hogy ma hétfő van és akkor a legjobb kimenni, mert akkor elite-esély van a kiállításon. A Victoria-kávéházból este 8 órakor az „Unter den Linden“-re mentem és onnan a Thiergartenen keresztül a Hauptbahnhofba. Utközben ismerőssel nem találkoztam. A Kunstausstellungban este 10-ig várakoztam, de nem sikerült összejönni sem Helm Ottóval, sem más ismerősömmel. Egyáltalán semmiféle ismerősömmel nem találkoztam. 10 órakor villanyoson a Potsdamer-Strassen levő Reingoldba mentem, ahol csak két pohár sört ittam meg, azután rögtön eltávoztam és villanyoson a Leipziger-Strassetől a Friedrichstrasseig mentem; onnan pedig gyalog a Mikádó-vendéglőbe siettem. Ott egyedül egy asztalhoz ültem és teát vagy kávét fogyasztottam. Láttam több ismerőst is, de csak egyvel beszéltem közülük. Ezen ismerősök neveit azonban nem tudom. Csak látásból ismerem őket, mert gyakran megfordulnak a Mikádóban. Akivel beszéltem, azt sem tudom megnevezni, de a tulajdonos névleg is ismeri őt. Egy 20 év körüli barna fiatal ember, aki sötétkék zakóöltönyben volt, kemény fekete kalapot viselt. Azt hiszem, postahivatalnok. A tulajdonossal is beszéltem ez alkalommal, továbbá a büffénél lévő Franz nevű kávéházi alkalmazottal, aki, azt hiszem, az üzletnél is társ. Mialatt a tulajdonossal beszélgettem, a szomszéd kávéházi helyiségéből egy elegánsan öltözött barna hölgy jött oda és a büffénél valami likőrt ivott és közben kérdezte a tulajdonost, hogy ki vagyok én. Bemutatkoztam neki és beszéd közben magával hívott a szomszéd helyiségbe, ahol 7—8 fiatal ember mulatott együtt egy idősebb hölgy társaságában. A mulatókról semmiféle felvilágosítást adni nem tudok s a fiatal hölgyről is csak annyit, hogy Márthának hívják és színésznő volt Sachseniából (Szászország). Társaságukban körülbelül éjjel után 2 óráig időztem. Ezen idő alatt mindössze 1 limonádét és 1 pohár sört fogyasztottam el. A czechet magam fizettem, a többinek Mártha. Fizetem ekkor körülbelül 20 márkát. Én azután a már említett fiatal emberrel a Korona kávéházba mentem, ahol 1 feketét ittam. Mindössze 1/4 óráig voltam itt. Ismerősökkel a Korona-kávéházban sem találkoztam. Innen kijövet mindketten 1 egyfogatu bérkocsiba (Droschke) ültünk és lakásomhoz hajtottunk. Mindketten kiszálltunk a kocsiból és én fizettem ki a kocsist. Körülbelül 1 márkát fizettem ki. A kapu előtt,

elbucsuztunk. Ismerősöm gyalog ment a közeli Potsdamer-Strassen levő lakására. Kapukulcsommal kinyitottam a kaput és felmentem a szobámba.

A kávéházból hazajövet senki sem vett észre, sem háziaim, sem más a lakók közül. Julius 20-án pénzem még körülbelül 250 márka volt. Budapestről hozott pénzem maradványa; amihez még járult a Kösztlér Hugó által adóssága fejében póstautalványon küldött 67 márka. En tehát f. év július hó 20—21. közötti éjjelen Engel Gyula lakásán nem voltam.

A berlini rendőrség alaptalanul gyanúsít azzal, hogy én gyilkoltam meg Engelt és én raboltam ki. Engel esetét már 21-én este olvastam a Viktória-kávéházban. Azért is tudok olyan pontosan szót adni arról, hogy hol jártam és hogy hol időztem a szóban forgó időben, mert július hó 22-én a rendőrség közgei lakásomon nyomozás közben kikérdeztek már és én így igazoltam alibimet.

Ezeket vallotta ma Kragujevics. A mai nap érdekessége különben az, hogy a gonosztevő lakásán egy kis papírszeleten a következő érdekes szógyűjteményt találták:

einflechten = befenni
oblige = rajta van
würgen = fojtani
Würg-Engel = öldöklő angyal
Gewalt = az erőszak
Husch = a surranás
Peinigen = kinozni
klammern = megszorítani
der Faden = a fonál.

Ezekre vonatkozólag a következőket mondta Kragujevics. Az itt felmutatott levélpapírosra czeruzával írott szógyűjteménynek nincs semmi fontosabb jelentősége. Valamilyen német novellát olvastam a Montagsblattban, amely egy meggyilkolt leány történetét mesélte el az ismeretlen német szavakat melyeknek jelentőségét nem értettem, kiirtam és a szótárból kikerestem.

A védekezés nagyon plauzibilis volt, de mégis, mikor elébe tartották a levelet, szinte kétségbeesett. Kezeit tördelte és sirva mondta:

— Minden ellenem látszik fordulni!

Koródy Béla rendőrfogalmazó Béccsel folytatott telefoni értesítéséből megállapította, hogy Kragujevics hazudott, amikor azt állította, hogy csak harmadikán érkezett Bécsbe. Megállapították, hogy Kragujevics már 1-én és 2-án is Bécsben volt és ezeken a napokon először a körülményeket próbálta ki, hogy vajon megfelelőek lehetnek-e az elkövetendő merényletnek. A falon erősen kopogott, hogy áthallatszik-e a szomszédokba. Később éjjel Reitzra vetette magát és tréfiát tetetve, a karjait fogdosta, hogy milyen ereje van neki. Végül valahányszor Reitz pénzt, vagy ékszerét említette, vagy erről beszélt, Kragujevics mindig beható érdeklődést tanúsított. E próbakísérletek után harmadikán következett be a merénylet kísérlete.

Nasse berlini rendőrfogalmazó ma délután visszautazott Berlinbe, hogy újabb adatokat gyűjtsön Kragujevics ellen. Koródy M. Béla rendőrfogalmazó holnap folytatja a kihallgatást.

UJDONSÁGOK.

— Személyi hír. Molnár Viktor vallás- és közoktatásügyi miniszteri államtitkár szabadságáról visszaérkezett és átvette hivatalának vezetését.

— Uj királyi tanácsos. A királyi Kerntler Ferencnek, a volt budapesti alaguttszolgálat igazgatójának ezen minőségben kifejtett közhasznú tevékenysége elismerésül a királyi tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

— Vilma királynő nagybeteg. Amsterdamból érkezett távirati tudósítások szerint a beteg Vilma királynő állapota sokkal súlyosabb, mint azt az udvari körök feltüntetik. A királynő rendkívül gyönges állapota aggasztja az orvosokat. A „Vaterland” éles szemrehányással illeti a kormányt azért, mert a nép előtt titkolja a valóságot. A kormány elhatározta, hogy a trónbeszédben nem fogja hivatalosan bejelenteni a királynő várható családi örömet, mert a nagy eseményre csak a jövő év márcziusában van kilátás.

— Uj főerdőtanácsosok. A király a földmivélségi magyar miniszter előterjesztésére Simenszky Kálmán és Gyöngyössy Béla főerdőtanácsosi címmel és jelleggel felruházott erdőfelügyelőket, valamint Levitzky Albert főerdőtanácsosi címmel és jelleggel felruházott erdőtanácsost főerdőtanácsosokká, továbbá Kolosy Béla és Jausz Sándor alerdőfelügyelőket erdőfelügyelőkké nevezte ki, Krajcsovic Béla és Rochlitz Dezső erdőfelügyelőkné pedig a főerdőtanácsosi címet és jellegét díjmentesen adományozta.

— A Humel kormányzó-helyettes. Fiumei körökben híre jár, hogy a hivatalos lap legközelebbi száma közli gróf Wickenburg Istvánnak, a kormányzó-ság miniszteri tanácsosának kormányzó-helyettesessé való kinevezését. A kormányzó-helyettesi szék két év óta betöltetlen.

— Egy tanár jubileuma. Csongor György felső kereskedelmi iskolai tanárt, huszonöt éves tanári működése alkalmából ma tisztelői és volt tanítványai szíves ünnepségekben részesítették. A Royal-szállóban lakomára gyűltek össze, amelyen elsőbbséget Pálfiy József, az ünnepségbizottság elnöke, méltatta a jubiliáns érdemeit. Köszöntőket mondtak még: Barthos János, dr. Schack Béla és Lengyel Sándor igazgatók; dr. Bokor József tanár, Sümei Vilmos és gróf Somsich Tihamér képviselők, Vértesi Károly, Földiák Gyula és dr. Téglás Géza. Csongor György végül meghatóan köszöntötte meg barátainak, tanártársainak és volt tanítványainak üdvözlését.

— Gyászmise Falk Miksáért. Falk Miksa lelkiüdvéért ma délelőtt a lipótvárosi Bazilikában csendes gyászmisét mondtak. Ez alkalomra gyászompába öltöztették a székesegyházat, a padsorokat feketével vonták be és öröközöket raktak a szentélybe. A gyászmisén a rokonságon kívül a megboldogultnak számos tisztelője és jóbarátja is megjelent. A misét a templom plébánosa, Kovács Kálmán mondta.

— A Lasker—Tarrasch-mérkőzés. Münchenből jelentik tudósítónk: A világbajnok-versenyben Lasker és Tarrasch ma játszótlak a tizedik játszmát. Tarrasch (világos) az utolsó napokban visszanyerte régi formáját és ma váratlanul legyőzte Laskert. A játszma spanyol megnyitású volt, melyet az amerikai világmester a nyolcadik játszmában nagy sikerrel vezetett. Akkor a nehézségeket könnyűszerrel győzte le, de ma ellenfele meglepte őt védekezésével és már a középjátékban Lasker helyzete kedvezőtlenül fordult. A 31. lépés után Tarrasch megnyerte a játékot. A verseny tehát így áll: Lasker 5, Tarrasch 2, remis 3. Holnap lesz a 11. játszma.

— Főúri eljegyzés. Gróf Teleki Pál, a nagyszombati kerület országgyűlési képviselője, eljegyezte szentbirodalmi Bissingen Nippenburg Rezsőné grófné, született főúri Mocsonyi Georgine torontalmegyei nagybirtokos leányát: Hannát.

— Felségsértő diákok. Zimonyból jelentik, hogy az ottani rendőrség feljelentés következtében szombaton elfogott hat szerb nemzetiségű egyetemi hallgatót felségsértés és izgatás vétsége miatt. Tegnap ugyanezen rendőrség újabb elfogott három diákok. A vizsgálat folyik a valószínű, hogy a diákokat Zágrába viszik. A diákok bűnügye nem áll összeköttetésben a nagyszerb összeesküvés ügyével.

— Kihalt grófi család. Egy ősrégi család férfi-sarja halt ki a Pilsen melletti Kautban Stadion Fülöp birodalmi gróf személyében. A család Granbündenből származó nemesi család, mely később sváb földön telepedett le. A Stadionok krónikája oly híres férfakkal dicsekszik, mint János Gábor, a német lovagrend nagymestere a harmincz éves háboru idejében, vagy János Fülöp, volt mainzi miniszter és több más kiváló férfi, akik mindannyian előkelő helyet foglaltak el a nemzetközi politikában.

— Angol újságírók Budapesten. Az angol mezőgazdasági napilap hét képviselője ma délután Budapestre érkezett, hogy földmivélségi intézményeinket tanulmányozzák. Este a vendégeket az Otthon-Kör hívta meg vacsorára, melyen, a megjelentekben akadályozott Rákosi Jenő helyett, Gelérieri Mór alelnök volt a háziúr. A peccenyénél lelkesebb beszédben üdvözölte annak a nemzetnek fiát, melyet Magyarország kulturában, alkotmánytiszteltében és hazafiérzsében oly büszkén vall mesterének. Beszédjét Bálint Imre tolmácsolta angolul. A vendégek nevében Macdonald mondott köszönetet szíves vendéglátásért. Darányi miniszter üdvözlését Ottlik államtitkár tolmácsolta. Paikert Alajos és Shrubsole szólaltak még fel. A társaság éjfélig maradt együtt kitünő kedvben.

— A kolera réme. Ijesztő módon terjed a kolera Oroszországban. A veszedelem annál nagyobb, mert éppen ez a járvány az, amelyet legnehezebben lehet lokalizálni. És minden jel arra mutat is, hogy a veszedelem átlépte már az orosz határt. Tarnopolban a városi orvos tegnap este Mordhe Bodnar, Novo-Konstantinow orosz városkából érkezett harmincz éves kivándorlón kolera-tüneteket konstatait. A beteget a járvány-barakkban helyezték el. A helytartóság még a tegnap éjjeli gyorsvonattal Tarnopolba küldte Krzizanowsky egészségügyi felügyelőt, aki tegnap telefonon jelentette, hogy a jelen esetben nincs koleráról szó, bár a tünetek kolera-gyanusak. A beteg eszméletnél van. Mindamellett az ember exkrementumait Lembergbe küldték bakteriológiai vizsgálatra, mely vizsgálat egyelőre negatív s a kolera fennforgása iránti gyanút meg nem erősítő eredmény adott. — Peterhofban és Carszkoje-Szelóban több koleraeset fordult elő. A „Standard”-jachtban levő czári családot naponként értesítik a kolera terjedéséről. Pétervárott tegnap nyolczvan hatan betegedtek meg és huszon hatan haltak meg kolerában. Ma pedig száztizennyolcz koleramegbetegedés és harmincznégy haláleset fordult elő. Egyébiránt Oroszországban — újabb távirati tudósítás szerint — a kolerában meghaltak száma 200. Oroszországban az elmúlt héten 2332 megbetegedés és 1066 halálozás történt. A járvány kitörése óta 6783-an betegedtek meg és 3166-an haltak meg. A kolerának Oroszországban való rohamos terjedéséről szóló hírek arra indították a német hatóságokat, hogy még idejében megtegyenek minden intézkedést a veszedelem behurcolása ellen. Ugy Berlinben, mint a német birodalom többi nagy városaiban az egészségügyi hatóságok mind felkészülnek arra, hogy az esetben, ha a határ nagy ellenőrzése daczára itt-ott mégis lenne, meglepetés őket ne érje. Minthogy a személy- és áruforgalom Német- és Oroszország közt nagyon erős és így a járvány behurcolásának veszedelme sem csekély, a birodalmi kanczellár elrendelte, hogy a Pétervárról és Kronstadtból, valamint a Fekete- és Azóvi tengeri kikötőkből érkező hajókat és tusaikat szigoru orvosi vizsgálatnak vessék alá. A porosz hatóságok már régóta figyelik az Oroszországban fellépett kolera-járvány terjedését és biznak benne, hogy erélyes és czélirányos intézkedéseikkel a járvány behurcolása ellen továbbra is sikerrel védekezhetnek.

Az osztrák vasutak főfelügyelője a felügyelőség egészségügyi előadóját galicziai vonalakra küldte, hogy a kolerának Oroszországból való behurcolása ellen gondoskodják a kellő óvintézkedések megtételéről.

— Egy lovagias ügy epilógusa. Dr. Lengyel Lóránt VII. kerületi tiszti orvos előtt dr. Somogyi Lajos ügyvéd sértően nyilatkozott dr. Kiss Ferenc VII. kerületi előjáróról. Ebből lovagias ügy keletkezett, amiből kifolyólag a következő nyilatkozat közlésére kérték fel bennünket:

Nagyságos

Dr. Kiss Ferencz

ker. előjáró urnak

Helyben.

Megbizásod folytán dr. Somogyi Lajos ügyvéd úrtól lovagias elégtételt kértünk azon sértő nyilatkozatért, melyet read vonatkozólag dr. Lengyel Lóránt tiszti orvos ur előtt tett.

Dr. Somogyi Lajos megbízottaival a mai napon találkoztunk és elégtételkérésünket megismételtük. Dr. Somogyi Lajos ur megbízottai azonban kijelentették, hogy lovagias elégtételadásra nem hajlandók. Mi ezt a lovagias elégtételadás alól való — uriember előtt ismeretlen — kibuvásnak tekintjük, s ezzel az ügyet a lovagias szabályai szerint read nézve befejeztünk nyilváníttuk.

Budapesten, 1908. szeptember hó 14-én.

Tisztelő barátaid

Laborez Béla, s. k.

Vita Ede, s. k.

A dr. Kiss Ferencz előjáró ur és dr. Somogyi Lajos ügyvéd ur közt felmerült ügyből kifolyólag szerkesztett jegyzőkönyvben a dr. Somogyi ur részéről megbízottai utján tett és a tényállást tárgyaló kijelentés nem fedi a valóságot.

Dr. Lengyel Lóránt, s. k.

— **A nagykövet balesete.** A valencayi hadgyakorlatokon Barrère, Franciaország római nagykövete leesett a lováról s a lábát törte. A szerencsétlenül járt diplomata iránt mindenütt nagy a részvét.

— **A londoni eucharisztikus körmenet.** Londonban, mint onnan érkezett táviratok jelentik, megtartották az eucharisztikus kongresszust és körmenetét, melyre sokáig készültek. Az eredeti terv, mint közöltük, az volt, hogy a körmenetet óriási egyházi pompával fogják megtartani. Azonban, bevalottan az angol király kezdeményezésére, Asquit angol miniszterelnök a leghatározottabban megtiltotta, hogy papok és főpapok egyházi ornátusban vegyenek részt a körmenetben és úgy hordozzák körül a szentséget. Asquit rámutatott arra, hogy az ornátusban való felvonulás rendezavarásokra adhat alkalmat. Az eucharisztikus körmenet ennek folytán egyházi szertartás nélkül ment végbe. Bourne érsek, mint a nagybritániai katolikusoknak legfőbb egyházi méltósága, már mult csütörtökön bizalmas levelet kapott a miniszterelnöktől, aki arra kérte, hogy a vasárnapra tervezett felvonulásnak egyházi karakterét törvénytelenességére való tekintettel ejtse el. A miniszterelnök egyuttal arra kérte az érseket, hogy levelét tartsa titokban és tegyen úgy, mintha saját jószántából határozta volna el magát erre a dologra. Bourne érsek a titoktartást elutasította, de kijelentette, hogy a kormány tilalmának engedelmeskedni fog, ha a miniszterelnök és a többi miniszter az ezért való felelősséget vállalja. Asquit miniszterelnök szombaton reggel határozottan elvállalta ezt a felelősséget s a kabinet nevében táviratban megismételte a tilalmat, amelynek az érsek már most minden ellentmondás nélkül engedelmeskedett.

A szokatlan látványosság sok százezer embert csalt a westminsteri katolikus templom környékére, de ez az óriási tömeg sehol sem tüntetett s a menet a vidékről óriási számban odaérkezett lakosságának lelkes kiáltásai között vonult végig a katolikus székesegyházat környező utcákon. A rendőrség óriási számban küldött ki gyalogos és lovas-csapatokat és minden erejét megfeszítette, hogy a mindkét oldalon nagy tömegekben álló emberek között a processzió számára az utat szabadon tartsa, egyébként azonban egyetlen-egyszer sem volt alkalma közbelépésre, úgy, hogy semmi sem zavarta meg a felvonulásnak méltóságos lefolyását. Általánosan feltűnt, hogy a székesegyház tornyára a pápai fehér-sárga zászlót is kitűzték s hogy azokban az utcákban, amelyekben a processzió végigvonult, a katolikus háziurak Vanutelli bíboros tiszteletére a szentszék zászlóját tűzték ki. A felvonulás körülbelül egy óra hosszúra tartott s Vanutelli kardinális az egész uton a pápai áldást s az erre az alkalomra adott abszolúciót osztogatta a hívőknek. Tegnap este több szélső irányzati protestáns egyesület tiltakozó gyűlést tartott. A kormányrendeletét, amelyvel megtiltotta a katolikusoknak az egyházi ruhában való megjelenést és a szentség körülhordozását, Bourne katolikus érsek csak szombaton későn este tudatta a katolikusok nagygyűlésével. Az állami hatóságok váratlan beavatkozása elkeserítette a kongresszus tagjait, annyival inkább, mert azt hiszik, hogy a miniszterelnök ezzel a beavatkozással megsértette a katolikusok emancipációjáról szóló törvényt.

— **Nyugdíjazás elől a halálba.** A nagyváradi katonai kórház hivatalában öngyilkosságot követett el Krisztl József 62 éves építész-örnmester. Krisztl néhány hónappal ezelőtt felesleges hatósága felszólította nyugdíjaztatása iránti kérvényének beadására. A felszólítás tisztán hivatalos, katonai szabályzatban előirt formula volt, amennyiben a katonai hivatalnokok negyven évnél tovább nem szolgálhatnak. Krisztlre a nyugdíjaztatás iránti felszólítás nagyon leverőleg hatott. Napokig szóltanul járt és néha keservesen panaszkodott, hogy az annyira szeretett hivatalától meg kell válni. Mikor aztán a végzés is megérkezett, hogy hivatalát egy hónapon belül el kell hagyni. Nem tudott megbarátkozni a nyugalom gondolatával és ezért elkeseredésében hivatalának ablakfélfájára akasztotta magát. Mire észrevették, már halott volt. A holttestet nyomban átszállították a katonai kórház hullaházába. Értesítették az öngyilkos örnmester feleségét, Bécsben élő férjes leányát, aki az Osztrák-Magyar Bank egyik hivatalnokának neje és fiát.

— **Björnson és a horvátok.** Egy eszéki könyvkereskedő Björnsonnak elküldte Seno a Agoston és Preradovics horvát költők arcképét, halálából, hogy olyan nagyon érdeklődik a horvát nép sorsa iránt. Björnson most megköszönte az arcképeket és levelében biztosította a horvátokat élénk szimpátiájáról.

— **A sikkasztó dán miniszter áldozata.** Ole Nansen, a volt dán földművelésügyi miniszter, a bukott parasztbank alelnöke, kénytelen volt lemondani a nemzeti bank igazgatói állásáról. Ole Nansen minden gyanu fölött áll, de vádolják azzal, hogy vakon bízott Albertiban s csak így követhette el évek hosszu során át a sikkasztásokat a parasztbanknál.

— **Német szociállisták gyűlése Nürnbergben.** A Nürnbergbe összegyűlt szociállisták ma folytatták ülésüket, melynek során Singer (Berlin) kérte a költségvetés megszavazásának külön pontként való kezelését, Bebelnek a kérdés előadójává való kinevezését és egy bajor, valamint egy badeni elvtársnak a korlátlan ideig való szólásjogának megadását. Az indítványt elfogadták. Miután Singer képviselő (Berlin) üdvözölte a külföldi delegátusokat, Quelch (London) a pártgyűlést az angol szociállisták nevében köszöntötte és biztosította arról, hogy az angol nép, különösen az angol munkásság igen békés gondolkozású. Sanders (Anglia) ezután a pártgyűlést az Independens Labour Parti nevében köszöntötte és az előtte szóló értelmében nyilatkozott az angol munkások felfogásáról.

A délutáni ülés folyamán az ellenőrző-bizottság a következő indítványt nyújtotta be: A pártgyűlés ismét megerősíti a lübecki és drezdai rezolúciókat, melyek kimondták, hogy az állam mindaddig, míg az uralkodó osztályok hatalmában van, nem egyéb, az osztályuralom szervénél és a vagyontalan néptömegek elnyomására irányuló eszköz. A költségvetésnek a württembergi, badeni és bajor képviselőházakban való megtagadása tehát nem egyeztethető össze a lübecki és drezdai határozatokkal. A költségvetés elvi megtagadása teljesen megfelel a vagyontalan néptömeg osztályhelyzetének, amely szükségessé teszi a kapitalizmusnak szolgáló államhatalom elleni engesztelhetlen küzdelmet. A munkásosztályok nyomatékos felvilágosítása e kérdésben az agitátorius munka elengedhetlen feladata.

— **A levegő meghódítása.** Zeppelin grófnak győzelmes vetélytársává lett Németországban Grosz őrnagy, aki az általa konstruált motoros katonai léghajóval már több sikeres utat tett meg a levegőben. Most egész csöndben — így jelentik újabb táviratok — újabb is fölszállt és erősen tulszárnyalta Zeppelin rekordját. A katonai léghajó megszakítás nélkül tizenhárom órát töltött a levegőben, tehát két órával többet, mint Zeppelin s aztán teljesen ép állapotban, minden baj nélkül szállt le. A nyilvánosság csak az utolsó perczben értesült a fölszállásról s így elmaradt minden előzetes ünneplés. Grosz őrnagy léghajója a levegőben töltött 13 óra alatt 300 kilométernyi utat tett meg, tehát óránként 23½ kilométernyi átlagos sebességgel haladt és 1300 méter magasságig emelkedett. Zeppelin legutóbbi 11 órás nagy utján 600 kilométernyi utat tett meg 55 kilométernyi átlagos sebességgel és 1800 méternyi magasságot ért el. Egy újságíró előtt kijelentette Grosz, hogy nagyon kedvezőtlen széllel kellett küzdenie, de a léghajó azért sértetlen maradt s csupán a benzin hiánya okozta, hogy nem mehetett azonnal újabb, hosszabb ideig tartó utra. Grosz őrnagyon kívül a léghajó utasai voltak még: Sperling őrnagy, Basenich főmérnök és egy gépész. — Wright Orvillo is diadalmasan küzd a levegő meghódításáért. Washingtonból érkezett táviratok szerint tegnap ismét fölszállt repülőgéppel s ezuttal még sebb sikerrel, mint legutóbb. Hetvennégy perczig és huszonnégy másodperczig maradt a levegőben és kétszáznyolcvan láb magasra szállt föl. Utóbb ismét fölszállt egy társával, de ekkor csak kilencz perczig és hat másodperczig maradt a levegőben.

— **Betörők a közös pénzügyminisztériumban.** Tegnap betörők jártak a közös pénzügyminisztérium épületében. Az örök tegnap reggel az épület első emeleti ablakából kötelet láttak az utcára lelőgni s figyelmeztették a rendőrséget, amely azonnal megindította a vizsgálatot. A rendőrség megállapította, hogy a betörő behatolt a levéltárba és kifésztette Thallóczy Lajos osztályfőnök íróasztalát, de úgy látszik, félt, hogy munkájában meg fogják zavarni és elmenekült. Vajjon a betörő lopott-e valamit és vajjon iratokat, vagy pénzt vitt-e el, azt még nem tudták megállapítani, mert Thallóczy osztályfőnök ez idő szerint nincs Bécsben.

— **A szociállisták gyűlése.** Tudvalevő, hogy vasárnapra a szociáldemokraták több gyűlést hirdettek. A tervezett nagy népgyűlést délután 3 órakor az Aréna mellett lévő nagy térségen megtartották. A gyűlés iránt, egyrészt a bejelentés körül támadt zavarok miatt, másrészt azért, mert a munkásság és a katolikus nagygyűlés közönsége között összeütközéstől tartottak, mindenütt élénk volt az érdeklődés.

A gyűlés Buchinger Manó ajánlatára Weltner Jakobot választotta elnökké. Az első szónok Tarcazi Lajos volt, aki megállapította, hogy a koalíció nem hű Kossuth Lajos eszméihez s ezért a szociáldemokrata pártnak kell kiküzdenie a titkos és általános választói jogot. A szociállisták szövetkezni fognak a nemzetiségekkel, sőt az osztrák munkásokkal is, ha szükség lesz rá.

Ezután Pelczéder Ágoston beszélt hosszasan s azt fejtette, hogy Magyarországon tért hódít a klerikalizmus, amely arra is törekszik, hogy a munkásságot kiszorítsa az utcáról. Bejelentette, hogy ez ellen körömszakadtáig küzdeni fognak.

A munkásság vasárnap ezenkívül több helyen is gyűléseket tartott, amelyekben az Állami Munkásbiztosító Hivatal által kiadott alapszabályok fogyasztóságairól volt szó, amiket nemrégiben mi is szóvá tettünk.

A nyomdászok délelőtt tíz órakor a Gutenberg-otthon nagytermében tartottak gyűlést, melyet Wiesenberg Vilmos nyitott meg az egybehívők nevében, kinek ajánlatára Rothenstein Mórt elnöknek, Kirsteier Jánost jegyzőnek választották meg. A napirendet, amely a betegsegélyezés körül előfordult mizériákról szólt, Peidl Gyula ismertette. Beszéde elején felolvasta az Állami Munkásbiztosító Hivatal figyelmeztetését, melyben az óva inti a munkásságot, hogy ne üljenek fel az igazgatóknak, továbbá kijelenti, hogy igaz ugyan, hogy eddig a Kerületi Betegsegélyző Pénztár huszonhat hétig egész, azután tizenhárom hétig fél segélyt adott, de ezzel szemben az Állami Munkásbiztosító Hivatal is ad husz hét után segélyt, a tiszta jövedelemnek egyharmad részéből, továbbá az alapítványokból, amely kijelentés nagy merészség az Állami Munkásbiztosító Hivatal részéről, mert az egész munkásság tudja, hogy csak Budapesten van számbavehető alapítvány, pénztári felesleg pedig nemesek hogy nincs, hanem ezzel szemben óriási deficit van, amit előadó szerint az idézett elő, hogy olyan embereket ültettek az Állami Munkásbiztosító Hivatalba, akiknek fogalmuk sincs a biztosításról. Sérelmesnek találja továbbá az előadó, hogy daczára annak, hogy a kereskedelmi államtitkár kijelentette a betegsegélyezési törvény tárgyalása alkalmával, hogy a betegsegélyző pénztáraknak a legteljesebb autonómiájukat meghagyja, úgy, amint az ezelőtt is volt, az Állami Munkásbiztosító Hivatal pedig csak a felügyeletet fogja gyakorolni, ezekkel szemben az Állami Munkásbiztosító Hivatal mégis harminczkét változtatást eszközölt a Kerületi Betegsegélyző Pénztár alapszabályain, amely alapszabályokat ennek közgyűlése állított össze. Követeli, hogy egyforma illetéket fizessen egy a kisiparban, mint a nagyiparban dolgozó munkás, mert egyforma jogokat élveznek, illetve minden munkás a keresete után járó illetéket fizeti. Sérelmesnek tartja a betegsegélyző törvénynek azt az intézkedését, mely szerint a napi nyolcz korona kereseten felül bíró munkás nem biztosításra kötelezett. Ezt a pontot a Kerületi Betegsegélyző Pénztár úgy értelmezte, hogy hétszer vette a nyolcz koronát, mert a hétnél hét napja van, de az Állami Munkásbiztosító Hivatal ezt is önhatalmulag megváltoztatta és csak hat napot számított egy hétnak, ami által a heti negyvennyolcz koronán felüli fizetésűek már nem vehetők fel a tagok sorába. Az előadó még több sérelem felsorolása után azt ajánlja a gyűlésnek, hogy ha az Országos Betegsegélyző Pénztár közgyűlése után a sérelmek nem orvosoltatnak, tagadják meg az illetékek fizetését. Ezután határozati javaslatot nyújtott be, melyet a nyomdászgyűlés egyhangulag elfogadott. A határozati javaslat így hangzik:

„A nyomdászgyűlés elvárja, hogy az összehívandó rendkívüli országos közgyűlés az Állami Munkásbiztosítási Hivatalnak a beteg munkások ellen intézett merényletét és ugyancsak a pénztárak autonómiája ellen intézett támadást a legerélyesebben visszautasítja. A munkásság a rendkívüli országos közgyűléstől teszi függővé a jövőben követendő magatartását.”

A kereskedelmi segédmunkások gyűlésén Kufcsár Lajos elnökelt, a szónokok Silberstein Dezső, Szépkuti József és Simoncsics István voltak. A gyűlés ugyanazt a határozati javaslatot fogadta el, mint amelyet a nyomdászok gyűlése magáévá tett. Ennek a határozati javaslatnak az elfogadásával értek véget a következő gyűlések is: a festőmunkásoké, amelyet d. e. 9 órakor a Magyar Színház-kávéházban, az ácsmunkásoké, amelyet a Piskóti-féle vendéglőben tartottak meg, továbbá a molnárké és malommunkásoké a Zöld vadász vendéglőben, a könyvkötő-munkásoké a Konti- és Bércsics-utczák sarkán lévő Hegyi István-féle vendég-

lőben, a kőműves- és kőfaragó munkásoké az Építőmunkás-otthon telkén, az arany- és ezüstműveseké, továbbá a vésnököké a Dohány- és Wesselényi-utczák sarkán lévő kávéházban, a lakatos munkásoké a Nefelejts-utca 43. szám alatt lévő vendéglőben, a butorizleti munkásoké a Dessewffy-utca 7. szám alatt lévő vendéglőben, végül a kisipari kövacsoké, a kocsigyártóké és a VIII. kerületi vas- és fémmunkások gyűlése a Mátyás-tér és az Erdélyi-utca sarkán lévő kávéházban.

A kizárt asztalosmunkások, kiknek a száma tegnap 600-ról 800-ra emelkedett, vasárnap délelőtt teljes számmal megjelentek a Vázsonyi-kertben lévő sztrájkintán, ahová vezetőik további magatartásuk megbeszélésére gyűlést hirdettek. A gyűlés kimondta, hogy nem zárkózik el a méltányos és igazságos békekötéstől, de inkább a végletekig folytatják a harcot, semhogy a gyűlött bárczarendszert és a munkaidőnek fél órával való meghosszabbítását elfogadják.

Gyűlés után, amint erről lapunk más helyén megemlékeztünk, a résztvevők tüntettek a katolikus nagygyűlést követő körmenet ellen.

— Megszökött egy igazgató. A fővárosból igen különös körülmények között eltűnt egy fiatal gyár-igazgató: Linner Károly. A megszökött igazgató nyolcz hónappal ezelőtt átvette az „Első magyar hanglemezzgyár” vezetését, de a hivatalát nem vette komolyan és minden idejét kedvteléseinek szentelte. Életvidor fiatal ember volt, mintegy harminczöt éves, nős; nyolcz évvel ezelőtt nősült s felesége tekintélyes összeget hozott a házhoz hozományképpen. A házaspár eleinte igen boldog házasságot kötött, azonban a férj megkezdte ismét azt az életmódot, amelylyel házasságakor felhagyott. Sorra járta a főváros éjjeli mulatóhelyeit, ismeretségeket kötött könnyűvérű hölgyekkel s ez az életmód megmérgezte házasságát. Felségét a sok lelki bánat megtörte, a sok bánkódástól folyton betegeskedett, alakja valósággal megrokkant és a szerencsétlen fiatal asszony árnyéka lett önmagának. Férje mindezzel nem sokat törődött, válni azonban nem akart, mert a hozományt nem tudta volna visszaadni. Anyagi helyzete különben sem volt a legfényesebb, kedvtelése sok pénzbe kerültek s az igazgatói fizetés csakhamar elégtelennek bizonyult. Ekkor a lejtőre tért ember még jobban megelégedkezett magáról s a vállalat pénztárába nyult. A gyár több ezer korona kárt szenvedett, de följelentést nem tett, mert Linner megígérte az elsikkasztott összeg megtérítését. Csak a családja élete közben végleg elmérgesedett. Az asszony a sok szenvedést nem tudta elviselni. Ez év július 31-én Major-utca 4. számú lakásán marólygálgal megmérgezte magát és súlyos sérülésekkel került a Szent István-kórházba, ahová a házbeliek bérkocsin beszállították. A mentőket a férj nem engedte kihívni életunt feleségéhez, mert attól tartott, hogy az eset nyilvánosságra jut. A rendőrség is a kórház részéről értesült az öngyilkossági kísérletről és még a beszállítás napján, július 31-én, délután kihallgatta a haldokló asszonyt. Az elmondotta öngyilkosságának okát és felemlítette ezek között boldogtalan családi életét is. Harmadnapra, augusztus 2-án déli egy órakor a szerencsétlen asszony kiszenvedett. Férje azonban igen rövid idő alatt megvizsgáldott. Beleszeretett elhunyt feleségének tizenhét éves hugába s néhány nappal ezelőtt eltűnt vele a fővárosból, miután kislányát elhelyezte az egyik fővárosi árvaházban. Major-utcai lakásán öt nap óta nem mutatkozott s hitelezői nem tudják jelenlegi tartózkodási helyét. Minden valószínűség szerint Berlinbe utazott, hogy ott valamely hanglemezzgyárnál alkalmazást találjon. Hét nappal ezelőtt legalább ezt mondotta egyik ismerősének, akit legtöbb ügyébe beavatott.

— Tűz a vasúti állomáson. A csákányi vasúti állomáson vasárnap éjjel nagy tűz pusztított és a Grassl et Schenk fakereskedő cég nagy fatelepe, melyen mintegy 1000 köbméter fa volt felhalmozva, teljesen leégett. A tűz az állomás épületét is fenyegette s a vonatok egész éjjel nem közlekedhettek. A tűz miatt attól lehetett tartani, hogy a trónörökös holnap itt átmenő vonata nem lesz biztonságban, de a tüzet reggelre lokalizálták s reggel indult az első vonat.

Angol, francia és amerikai rendszerű KÉSZPENZÉRT félárban:
rabázkozhatik minden ember finoman és elegánsan. Az ország-elsősorú és Bér-és vendég-
Zélinger Samu ur-üzletéből

— Borzalmas öngyilkosság. Borzalmas módját választotta az öngyilkosságnak egy Grillier nevű 24 éves fiatalember, a párisi Glasner-féle állatseregletnek volt alkalmazottja. Tegnap megjelent az állatseregletben és belépett egy oroszlánnak a kettőzébe és minden ellenkezés nélkül szétépette magát az oroszlan által. Egy hátrahagyott levelében szerelmi bánatot mond öngyilkosságának okául.

— Házasság. Dr. Balassa Ignác trencsén-telepítési főorvos ma délelőtt tizenegy órakor házasságot kötött Sessler Sarolta ismert hegedűművészével Budapesten.

— Nászajándékok. Jegygyűriük legelőnyösebben Polgár Kálmán művész ékszerüzletében, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29., I. em. szerezték be. Nagy képes album-árjegyzéket bérmentve küldetik.

— Sikkasztó közjegyző. Pethes Pál jászapáti közjegyző a reá bízott hivatalos pénzből mintegy 4000 koronát elsikkasztott. Pethest előzetes vizsgálati fogságba helyezték és közjegyzői óvadékára büntető zárlatot vezettek. A vádtaács ez ügyben ülést tartott és a közjegyzőt megfelelő óvadék mellett szabadlábra helyezte.

— A házasterek barátja. Tóth László villamos szerelő apróhirdetések alapján házasterei ál-lásra pályázott. A hirdetésre azt az értesítést kapta, hogy méltóságos Halász Jenő ur megbizottja fel fogja keresni. A megbizott tényleg el is jött hozzá, tudakozódott a viszonyai felől, azután elkérte az okmányait és kért ezer korona kaucziót. Mindezt lepecsételte két borítékba és felszólította, hogy a két borítékkal jelentkezzen délután Halász méltóságos urnál. Tóth jelentkezett is volna, de a jelzett házban nyomát sem találta a méltóságos urnak. Erre a rendőrségre sietett, ahol megállapították, hogy a „közvetítő” barátságos beszélgetés közben kicsérte a borítékokat, hasonló, előre elkészített borítékkal, amely azonban üres volt. A pénzt pedig elvitte. Az ismeretlen hasonló módon egész sereg embert csapott be, akik tömegesen küldik ellene most a feljelentéseket.

— Fővárosi Orfeum. Szeptember 16-án nagyrészen megváltozik a műsor, amennyiben színe hozatja Horstnak „A borsos darab” (Das starke Stück) című kitűnő egyfelvonásosát Aalbachné, Sugár és Szirti, valamint Aalbach és Baumann közreműködésével. Fellepnek továbbá a Tarantella című olasz ballett-egyvelegben a jeles Ballarini-nővérek, valamint a The 5 Violettas, akrobatikus sylphidek, akik ezen a téren szokatlanul érdekes dolgokat produkálnak. Új erők továbbá: Dousses faláb-művészek, Riediser műkerékpáros, Anton Sattler, tréfás asztrál-énekes és Perigni spanyol táncosnő. Rendkívül nagy sikerük következtében további 15 napra szerződött az igazgatóság a Lancashire-Lads csoportot és Miss Philadelphiat csoda-elfántjaival. Hogy a nagyrészt teljesen új műsor minden este felt házat fog vonzani, ahhoz nem fér kétség.

- x Önkénteseket felszerel kedvező fizetési feltételekkel Blum Sándor Budapest, Váci-utca 15.
- x Zászlók, címerek minden kivételben kaphatók Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.
- x Fodor-féle vívóterem a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.
- x Bob-hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.
- x Házunk küszöbén alkossuk meg a magyar vánterületét és ha órát és ékszer óhajt vásárolni, Polgár Kálmán művészhez forduljon (üzlet: Budapest, VII., Erzsébet-körút 29. sz.), itt előnyös részletfizetésre és szigorúan szabott árak mellett magyaros, jó izlésű ékszertárgyak és megbízható járásu órákkal szolgálják ki, írásbeli garancia mellett. Egy levelező-lapon nyilvánított kívánságra nagy képes album-árjegyzéket küld ingyen és bérmentve a cég-vezetőség.

6 **visit** **Fénykép 1ft⁵⁰**
HUNNIA FÉNYKÉPESZ.
BUDAPEST, KAROLY-KÖRUT 6.

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári raktárakban vásárolt 3-6 méteres legújabb divatu mintá gyapjuszövetekből mélték szerint készítek: **finom öltönyt... 21 frtért nagyon finom prima öltönyt 26**

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Magyar művész külföldi sikere.** M é r ő J o l á n, a kiváló magyar zongoraművész a nyáron Párisban és Londonban járt és mind a két helyen alkalma nyílt nagyon előkelő körökben bemutatni művészetét. Párisban annyira megnyerte Colonnek, a híres zenekari hangversenyek ünnepelt karagányának tetszését, hogy ez őt január hó folyamán rendezendő két hangversenyre szerződtette. Onnan a művész Madridba utazik, ahol szintén két hangversenyt ad. Londonban pedig már október közepén fog két ízben a Steinway-Hallban játszani.

(*) **Uj internátus.** Az „Országos Birói és Ügyészi Egyesület” ma terjedelmes kérvénnyel fordult a fővároshoz egy létesítendő internátus érdekében. Az egyesület nagy erélyvel mozgalmat indított, hogy a fővárosban olyan internátust létesítsen, amelyben vidéki szegénysorsú birák és ügyészek gyermekei kapnának otthont, ellátást és neveltetést. A mozgalom sikerrel biztat s az egyesület most a fővároshoz fordult, hogy támogassa a minden tekintetben nemes czélt s a létesítendő internátus czéljára megfelelő ingyen telket engedjen át. A kérvényt legközelebb tárgyalja a pénzügyi bizottság, amely valószínűleg habozás nélkül hozzájárul a nagy hézagot pótló intézmény felállításához.

(*) **„A szerencse fia” bemutatója.** Drégey Gábor négyfelvonásos komédiája lesz a Magyar Színháznak idei első eredeti ujdonsága. A szerző e darabjában társadalmi és politikai életünket szatirizálja. A darabnak pénteken, e hó 18-én lesz a bemutatója és csütörtökön délelőtt lesz a főpróbája a sajtó meghívott képviselői előtt. „A szerencse fia” bemutatójig holnap, kedden és csütörtökön Földes Imre népszerű drámáját, „A császár katonái”-t adják és szerdán Rostand poétikus műve, „A sasfiók” kerül színre.

Nyilt-tér
E rovatban közzétettéket nem vállal felelősséget a szerkesztőség.
Dr. KÁLLAY ZOLTÁN
jogi szemináriuma
Budapest, IV., Magyar-utca 3. szám.
Kiváló sikerrel és alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.
Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel!

Erzsébetvárosi Népbank Váltóüzlet
Észvénytársaság
Budapest, VII., Baross-tér 13.
Hi e képes cizmeknek és személyeknek colans alapon tárcza- és személyhiteket folyósít. Foglalkozik a Lanküzlet minden ágazatával.

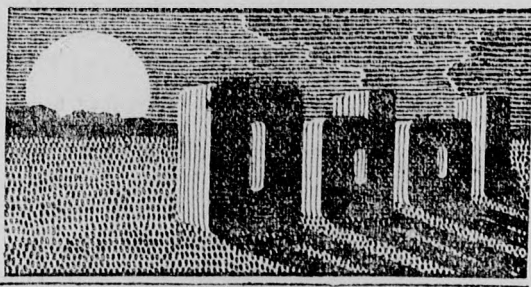
Kitünő csemegeszállót
ajok szerint vagy vegyesen szállít postakosaranként 2 korona 50 fillérért
Lengyel Zoltán gazdasága
Kraszna Szilágy-megye.

FŐVÁROS.
(*) **Óvintézkedés a kolera ellen.** A fővárosi köz-igazgatási bizottság ma délelőtt Fülepp Kálmán főpolgármester elnöklésével ülést tartott, amelyen Sándor Pál interpellált az Oroszország felől fenyegetően közeledő kolerajárvány dolgában. Kérte, hogy megtörténtek-e mindazok az óvintézkedések, amelyek a járvány behurcolásának gátat vetni alkalmasak. Ugy dr. Szabó Sándor tisztí főorvoshelyettes, mint Vaszilievits János alpolgármester kijelentették, hogy az óvintézkedések részben már megtörténtek, részben folyamatban vannak, a főváros lakosságának tehát a nyugtalanságra semmi oka sincsen.

(*) **A lakásbér-szabályzat.** A lakásbér-szabályzatot a legközelebbi közgyűlés elé akarják vinni. A szabályzat mai szövegét tudvalevőleg egy bizottság alapította meg. A bizottsági tagok körében most erős mozgalom indult meg, hogy a bizottság által megállapított szöveget újra átdolgozzák. Ha ez az akció
Béren... 21-26 frt
Feltöltő vagy...
Telikabát...
Budapest, IV., (Belváros)
Magyar-utca 6. az emeleti ter. mekben.
Múzeum-körút és Kossuth Lajos-utca sark. mellett

sikerre vezetne, a lakásbérszabályzatot még a novemberi negyedre sem lehetne életbeléptetni.

(Megbüntetés) **Élelmiszerhamisítók.** A főváros közigazgatási bizottsága mai ülésében a következő élelmiszerárusokat büntette meg tej-, vaj- és egyéb élelmiszerek hamisítása miatt: Silbermann Simon élelmiszerkereskedőt 10 koronára, Bika Andrásné tejfőlárust (Páty) 100 koronára, Spitz Albert kávémérőt 400 koronára, Szabó József budapesti tejkereskedőt 3 napi elzárásra és 600 koronára, Graf Mór hüvelyes-árust 5 koronára, Holz Samu paprikakereskedőt 50 koronára, Rosenthal Bernát vegyeskereskedőt 40 koronára, Schlesinger Hermann bérlőt (Érd) 400 koronára, Honig Dávid bérlőt (Csuz) 100 koronára, Kiss Józsefné vajárust 10 koronára, özv. Ubrarkovics Zsigmondné 5 koronára, Kohn Jakab sütőt 50 koronára, Kővári Mór tejkereskedőt 300 koronára, Uzicska Mihályné 40 koronára és ifj. Hasszán Márton (Nagytétény) 200 koronára.

SPORT.

Bécsi versenyek.

— Ötödik nap. —

A bécsi őszi meeting tegnapi ötödik napján a meeting egyik legjobban dotált klasszikus versenye, a legfiatalabb évfjárt számára kreált 50.000 koronás Esterházy-Memorial került dűlőre, mely híven a papírfórmához jelöltünk, Tófi győzelmével végződött a megjavult Bruhus előtt, míg a harmadik helyre pírformához jelöltünk, Tófi győzelmével végződött bizonyított nagy klasszisát és ezidőszent legiobb kétévesünknek kell tekintenünk.

Részletes eredmény a következő:

I. **Nyeretlen kétévesek versenye.** Díj 3000 korona. Táv 1000 méter. 1. Hg. Loubomirsky L. pm Jurgis 56 kg. (Krouzil), 2. báró Springer G. sk Aveline 54½ kg. (Tarat), 3. gróf Degenfeld I. pm Bellerophon 56 kg. (Sente). Futottak még: Oszentation (Carslake), Jamagata (Ziolo), Mulass (Fries), Du lump (Shersin), Golf (Birkenruth), Barcsay (Janek), Sansouci (Blades), Daifodi (Sneida), Dictator (Cockeram). Küzdelem után fejhosszal nyerve, másfél hosszal harmadik. — Tot.: 10:28, 20:30, 29, 76.

II. **Eladó-verseny.** Díj 2000 korona. Táv 1600 méter. 1. Nowotny L. 46 pm Ovidius 56½ kg. (Tarat), 2. Geist O. 36 sk Ténsasszony 45½ kg. (Ulrichshoffer), 3. báró Herzog M. 36 pher Peugeot 51½ (Hollinger). Futottak még: Fogláló (Krouzil), Julietta (Shersin), Bajtárs (Baumgartner), Loredan (Carslake), Bátor (Birkenruth), Lanzendorfi (Pulai), Togó (Földi). Küzdelem után nyakhosszal nyerve, fejhosszal harmadik. — Tot.: 10:48, 20:39, 64, 89.

III. **Államdíj.** Díj 5000 korona. Táv 2000 méter. 1. Szemere M. sm Kármentő 59 kg. (Sente), 2. Szemere M. sm Flapdoodle 52½ kg. (Juhász), 3. Mautner V. stpm King Ronald 53½ kg. (Birkenruth). Háromnegyed hosszal nyerve, rossz harmadik. — Tot.: 10:10.

IV. **Gróf Esterházy Miklós emlékverseny.** Díj 57.000 korona. Táv 1200 méter. 1. Mr. Lincoln pk 16½ 54½ kg. (Miles), 2. Mocsonyi A. sm Bruhus 56 kg. (Pretzner), 3. gróf Esterházy F. sm Stixenstein 56 kg. (Blades). Futottak még: Hasznos (Carslake), Mutabur (Krouzil), Academic (Cockeram). Küzdelem után egy hosszal nyerve, egy hosszal harmadik. — Tot.: 10:33, 20:41, 77.

V. **Falb-handicap.** Díj 5000 korona. Táv 900 méter. 1. Söllinger R. száz. stpm Francesco 56 kg. (Janek), 2. Reeves H. pk Gallette 56½ kg. (Krouzil), 3. gróf Degenfeld I. pm. Temeraire 54½ (Sente). Futottak még: Fabelhafi (Fries), Theophrastus (Birkenruth), Perlay (Vivian), Pafi (Miles), Pengő (Seiler), Rosebud (Pulai), Becses (Borish), Fruska (Guttmann), Show me (Fetting). Biztosan 1 hosszal nyerve, nyakhosszal harmadik. Tot.: 10:66, 20:46, 49, 56.

VI. **Szeptemberi akadályverseny. Handicap.** Díj 6000 korona. Táv 4000 méter. 1. Mattausch H. 56 sher Offi 62½ kg. (Slinn), 2. lovag Wiktor t. 46 sm Juhar 67 kg. (Fejes), 3. Mautner V. 56 szk Fairhar 62½ kg. (Dillon). Futottak még: Rebellin (Aylin), Nikita (Lawton) elbukott. Küzdelem után fejhosszal nyerve, 15 hosszal harmadik. Tot.: 10:47, 20:54, 48.

VII. **Kétévesek eladóversenye.** Díj 2000 korona. Táv 1100 méter. 1. Capt. Don pm Fokos 53½ kg. (Hönig), 2. Zombor yR. pm Boncompagno 52 kg. (Borish), 3. báró Rothschild A. pk Grasshopper 50½ kg. (Cockeram). Futottak még: Sam Lewis (Izményi), Polpetta (Tarat), Heliades (Mach), Alabárd (Fries). Könnyen 2 hosszal nyerve, fejhosszal harmadik. Tot.: 10:34, 20:28, 34, 20.

— Hatodik nap. —

A bécsi szeptemberi meeting holnapi hatodik napjának két kiemelkedő versenye, a hároméves és idősebb flyerek számára kreált 6000 koronás Preis von Kohlmarkt, melyben az Egyedi L. istálló kiküldöttje akár Buffalo, akár Faragó indul a legjobb győzelmi eséllyel, míg a másik érdekesebb verseny, a kétévesek számára fenntartott 10.000 koronás Verneuil-Handicap, hol Hasey vagy Napagedl győzelmét várjuk.

Jelöltjeink:

- I. Rolande—Tarat lov.
- II. Armand—Topper
- III. Egyedi L. ist.—Tábornok
- IV. Haxy—Napagedl
- V. Varázs—Savoury
- VI. Amateur—Sasaki
- VII. Kispiczi—Lobor

() **A Rákossy-iskola.** Az olimpiai kardverseny szenzációs eredménye egy csapásra híressé tette Rákossy Gyula tőzgyökere magyar mesterünk nevét. Dr. Fuchs Jenő, a kardvívás magyar világbajnoka, az ő tanítványa. És ha valahol, úgy éppen a vívásban tagadhatatlanul igaz az, hogy a tanítvány fényes munkája a mesterének szakavatott kezét dicséri. Ezért fordul most fokozott érdeklődés Rákossy-mester felé is, ki maga mindent elkövet, hogy az érdeklődésre méltó legyen. A Klotild-palotában lévő vívótermet a nyár folyamán a szükséghez képest renováltatta, csinosította s hétlőn újra megkezdte a rendszeres oktatást. Gyermeknek számára külön órákat tart fenn. Beiratkozni lehet egész nap. A mester tanítványainak ez évben még sikerebb haladást fog biztosítani, mert a londoni siker iskolája helyes metódusát bizonyítja.

() **A B. T. C. atlétikai viadala.** A Budapesti Torna Club vasárnapi versenyét, melyre legkiválóbb atléták beneveztek, főleg a rendezőség, de részben a versenyzők hibájából számos incidens zavarta meg, melyeknek következménye az lett, hogy a MAC és Postások atlétái visszalétek, köztük Simon, a Mudin testvérek, Bodor, Berneg, Bartkó és Becske, akiknek szereplése számos győzelemtől fosztotta volna meg a résztvevő egyesületeket és így a Zsinger-díjat is valószínűleg más egyesület nyerte volna meg. Nagy hiba volt az, hogy Simont, aki egy kissé elkésve érkezett, nem várták meg a startnál. Ez a kitűnő atléta azt a kis figyelmet, amit különben eddig csaknem mindenki szemben tanusítottak a versenyrendező klubok, talán csak megérdemelte volna. A program összeállításában, ha nem is szándékosan, de bizonyára sportszerűtlenség volt, hogy akkor, amidőn a 100 méteres előfutama, melyet reggel pont 9 órakor tartottak és a döntője között hat óra időköz volt, a négy közép- és távfutást délutánra tették, még pedig csaknem egymás után következő versenyszámokként. Bodor nem is indult tehát egy versenyben sem, pedig az ő klasszikus futásában szívesebben gyönyörködött volna a közönség, mint a többi futókéban. A testezők szövetségének a Zsinger-díj engedélyezésénél lehetett volna arra gondolni, hogy ilyen furcsa összeállítású program ne legyen. Eltekintve ezektől az incidensektől, a viadal szépen sikerült. Régi formájába visszatérve, szép ered-

ménnyel nyerte meg Kóczán a gerelyvetést, Gräber a 400 métert. Igen szépen szerepelt régi jó atlétánk Penninger is, aki úgy a 3000, mint az 1500 méteres futást is könnyen nyerte. Győzelmének értékét emeli az a körülmény is, hogy a 3000 méteresben második helyre szorította Lovas Antalt, legjobbnak tartott távfutónkat.

A viadal eredményei a következők:

Ijúsági versenyek: 60 m. síkfutás. 1. Kiss Ferenc (MTK.) 7½ mp., 2. Ondrus István (MTK.), 3. Stux Sándor (MTK.). — Diszkoszvetés. 1. Fleck Samu (BTC.) 27.95 m., 2. Steinbeisz Jenő (MTK.), 3. Bayer Henrik (BTC.). — Magasugrás. 1. Bayer Henrik (BTC.) 157 cm., 2. Tauber O. (MAFC.), — Távolugrás. 1. Szalay Pál (Köb. TE.) 576 cm., 2. Székely Miksa (OTE.) 574 cm., 3. Bayer Henrik (BTC.) 564 cm. — Stafétafutás, 4×100 m. 1. MTK. csapata, 2. BTC.

Szénior versenyek: 100 m. síkfutás. Két előfutám után: 1. Scheer Kornél (BTC.) 11 mp., 2. Gräber Géza (BTC.), 3. Hámos Lóránt (BBTE.). — Rudugrás. 1. Szathmáry Kálmán (MAC.) 314 cm., 2. Szende Andor (MAFC.) 299 cm., 3. Csapó Márton (BTC.) 278 cm. — Távolugrás. 1. Kövesdy Géza (BBTE.) 648 cm., 2. Majunka Erik (Kassai AC.) 645 cm., 3. Kovács Nándor (BBTE.) 628 cm. — Súlydobás. 1. Mudin Imre (MAC.) 12.40 m., 2. Nagy András (BBTE.) 11.56 m., 3. Hautzinger Sándor (BTC.) 11.53 m. — Magasugrás. 1. Domonkos György (MAFC.) 171 cm., 2. Abarbanell A. (MTK.) 167 cm., 3. Ludinszky Lajos (BTC.) 162 cm. — 3000 méteres síkfutás. 1. Lovass Antal (MTK.) 10½ mp. Tulajdonképen Penninger Gusztáv (BTC.) volt az első, de diszkvalifikálták. — Gerelyvetés (magyar). 1. Jechina Ferenc (PTE.) 38.25 m., 2. Kóczán Mór (BTC.) 37.95 m., 3. Veress Lajos (KEAC.) 34.66 m. — 110 m. gátfutás. 1. Kovács Sándor (BBTE.) 16½ mp., 2. Bendl Alajos (BBTE.), Szende Andor (MAFC.). — 800 m. síkfutás. 1. Kazár Tivadar (MTK.), 2 p. 19½ mp., 2. György Vincze (OTE.), 3. Hautzinger Sándor (BTC.). — 3000 m. gyaloglás. 1. Drubina István (BTC.) 15 p. 14 mp., 2. Szabár Péter (BTC.), 3. Friedmann Gyula (BAK.). — Diszkoszvetés. 1. Luntzer György (PTE.) 37.34 m., 2. Veress Lajos (KEAC.) 36.00 m., 3. Kóczán Mór (BTC.) 35.15 m. — 400 m. síkfutás. 1. Gräber Géza (BTC.) 53.48 m., 2. Radóczy Károly (MTK.), 3. György Vincze (OTE.). — Gerelyvetés (svéd). 1. Kóczán Mór (BTC.) 53.48 m., 2. Strausz Gyula (BBTE.) 52.12 m., 3. Veress Lajos (KEAC.) 42.96 m. — 1500 m. síkfutás. 1. Penninger Gusztáv (BTC.) 4 p. 44½ mp., 2. Bán Kálmán (MTK.) diszkvalifikálva. — Stafétafutás, 4×100 m. 1. Budapesti Torna-Club (Nagy, Graber, Haber, Scheer) 46 mp., 2. MAFC.

() **Nemzetközi uszóverseny.** A „Ferencvárosi Torna-Club”-nak vasárnapi uszóversenye fényesen sikerült, dacára annak, hogy a Testgyakorlók uszógárdájából csak Hajós szerepelt a versenyen, ki hivatalosan lett volna Magyarország fél angol mértföldes bajnokságát megvédeni az osztrák Scheff ellen. Sajnos, vállalkozása nem sikerült, mert Scheff országos rekordon belül, nagy könnyedséggel győzte le a magyar színek képviselőjét. — Egyébként Scheff megnyerte az 500 méteres főversenyt is, újból bebizonyítva azt, hogy a kontinens legjobb kézügyőse.

A bajnokság elvesztéséért kárpótolt bennünket a „Magyar Uszó-Egyesület” csapata a vízpolo-mérkőzésben, melyet az osztrák bajnoksapat ellen 6:4 arányban nyert meg.

Nagy közönség nézte végig a ferencvárosiak kitűnő rendezésében lefolyt versenyt, melynek eredményeit a következőkben adjuk:

Gyermekverseny (12 éven alul) 35 m. 1. Weisz Tibor (MUE.), 2. Raggy Vilmos (FTC.), 3. Doby Soor (FTC.). Idő: 28 ¼ mp.

Kezdők versenye: 70 m. 1. Szentessy Sándor (FTC.), 2. Haller Elemér (BAK.), 3. Schlosser József (FTC.). Idő: 52½ mp.

Hátónuszás handicap; 105 m. 1. Tarr Imre (OTE.), 5 mp. hátr. 2. Freund J. (MUE.), 3. Pogány Andor (BAK.). Idő: 1 p. 38½ mp.

Ijúsági staféta (mell-, hát- és magyar tempó): 3×35 m. 1. Balaton U. E. A) csapata, 2. FTC. A) csapata, 3. MUE. Idő: 1 p. 15½ mp.

Oldaluszás; 105 m. 1. Apor Loránt (MUE.), 2. Domonkos Pál (FTC.), 3. Blau H. dr. (WAC.).

Magyarország fél angol mértföldes bajnoksága. 1. Scheff Ottó (WAC) 11 p. 44 mp., országos rekord.

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidhauer-léle

Használatát valódi élelmezési gyomorbajosoknak és azok szorulásában szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot
2-3 óra alatt tel.
leson rendbe hozza
Kis üveg 40 fillér.
nagy üveg 60 fillér.

2. Hajós Henrik (MTK.). 3. Roller Sándor (FTC.). 8 méterrel nyerve.

Handicap; 70 m. 1. Pois István (OTE.) 6 mp. hátr. 2. Zsoldos K. (OTE.). 3. Sarlós D. (BAK.). Idő: 55²/₅ mp.

Gyermekverseny (15 éven alul); 70 méter. 1. Nagy Géza (Balaton). 2. Szentessy Sándor (FTC.). 3. Eperjessy Béla (FTC.). Idő: 48 mp.

Junior hátonuszás; 70 m. 1. Fränkel O. (WAC.). 2. Boróvi Ferencz (MUE.). 3. Eisner Ferencz (MAFC.). Idő: 1 p. 1¹/₅ mp.

Junior magyar-uszás; 350 m. 1. Rasinszky János (FTC.). 2. Krausz F. (WAC.). 3. Apor Emil (MUE.). Idő: 8 p. 13¹/₅ mp.

Főverseny; 105 m. 1. Onódy József (MUE.). 2. Olasz Andor (FTC.). 3. Sugár Aladár (FTC.). Idő: 1 p. 13 mp.

Buvaruszás 1 percesen belül. 1. Slivicka Ignác (FTC.) 51 m. Egyedüli induló.

Staféta-uszás; 35 m., 70 m. és 210 méter. 1. MUE. 2. Balaton A) csapata. 3. FTC. WAC. utolsó. Idő: 4 p. 6²/₅ mp.

Melluszás; 105 m. 1. Baronyi András (MAC.). 2. Lenkey N. (Balaton). 3. Slivicka Ignác (FTC.). Idő: 1 p. 25 mp.

Főverseny; 500 m. 1. Scheff Ottó (WAC.). 2. Apor Lőránt (MUE.). 3. Nagy Géza (Balaton). Idő: 7 p. 25²/₅ mp.

Vízipóló-mérkőzés a MUE. és WAC. csapatai között. Győztes MUE. 6:4 arányban. Félidő 4:2 a MUE. javára. A MUE. csapatában legjobbak voltak Dnódy és Freund. Bíró Kiss Géza.

() Magyar győzelem Belgrádban. A „Szabadkai Sport-Egylet” — Szerbia válogatott csapata (10:3). A magyar football-sportnak ismét egy fényes győzelméről számolhatunk be. A szabadkai sport-egylet I. csapata rándult le Belgrádba pénteken, e hó 11-én, hogy felvegye a küzdelmet Szerbia reprezentív csapatával, az eredmény a magyarok óriási fölényéről tesz tanuságot. Az első félidőben a szerbek elég jól tartották magukat, amennyiben a magyarok 4 goalja ellenében 3 goalt juttattak a magyar kapuba, a második félidőben a magyarok diktálta erős iram következtében azonban visszaestek, mert az egész félidőn át az ő kapujuk előtt folyt a játék. A magyaroknak sikerült is még 6 goalt a mai mérkőzésen jelenlévő magyar kolónia tomboló lelkesedése között a szerbek kapujába rugni. A magyarok közül Kulumesics bal szélső, Frank jobb szélső és Puder közép fedezet tünnek ki jó játékkal. A matchet vagy 3000 ember nézte végig.

() A vasárnapi football-eredmények. MAC—Postás 2:0. — Fővárosi TC.—Ferenczvárosi TC. 2:1. — Testgyakorlók—33 FC. 3:2. — BTC.—Törökvis 1:0. — Typographia—Ujpesti TE. 2:1. — Nemzeti SC.—BAK. 1:0. — Egyetértés—Magyar TC. 4:0.

Lawn-tennis. Football. Diaboló

Angol és magyar sport és nyári játékok. Lawn-tennis felszerelések. Helyesített minőségű sportfelszerelések. Tornaszerek. Úszó övek. Fegyverek és szórakoztató játékok. Nyaratokba és fűzőkbe való szőkegöngyök és szőkegöngyök. Lampion magnesium lámpa. Tombola. Árjegyek ingyen.

VERTÉSZ TÓDOR, BUDAPEST, IV. KRISTÓF-TÉR

TÖRVÉNYSZÉK

§ Egy pápa üzelmel. Negyedikben ült tegnap a vádlottak padján a szomorú véget ért ligeti Padureana román pénzüzetet hírhedt igazgatója, Teaha Kornél, volt esperes. Közel két év óta folynak már ellene a bűnperek s el is van már ítélve különböző büncselekmények miatt két évi és nyolcz hónapi fegyházra. Tegnap negyvennél több váltóhamisítás, sikkasztás és csalárd bukás miatt állott újlag bíróság előtt. Teaha Kornél 1895. évben került mint gör. kath. plébános Ligetre és később, mint esperes megalapította a Ligetiana takaréki és hitelintézetet. Mint igazgató rövid idő alatt a tönk szélére juttatta az intézetet, koldussá teite a fél falut, elsikkasztotta a bank pénzét, váltókat hamisított száz számra. Az eredmény az lett, hogy az intézet öt évi fennállása után csődbe került, több mint harmincezer korona passzívával. A hiányokat úgy igyekezett Teaha pótolni, hogy a községbeli lakosok nevére váltókat hamisított, azokat értékesítette és meghamisította azonkívül az intézet könyveit is. Teaha Kornél, amikor megérezte, hogy üzelmel napfényre kerülnek, megszökött. Kiment Romániába, de elfogták és szurotyok között szállították be a temesvári királyi

ügyészség fogházába. Most csalárd bukás, sikkasztás és mintegy negyven váltóhamisítás miatt került újlag a temesvári törvényszék elé. A bizonyítási eljárás befejeztével a bíróság meghozta ítéletét, amely Teahát két és fél évi fegyházra ítélte. A törvényszék tekintettel volt vádlott beismerésére, beteges voltára s ezért szabott ily, aránylag enyhe büntetést. Teaha nemkülönben az ügyészség képviselője megnyugodtak az ítéletben.

§ A végrehajtási novella és a végrehajtók. A végrehajtási novella gyakorlati alkalmazása tárgyában megkezdett tanácskozásukat vasárnap délelőtt folytatták az V. ker. végrehajtók Fábrián Ferencz elnöklésével és Papp Árpád előadásával. Mindenekelőtt megállapították, hogy a multkori értekezletről szóló hírlapi közlések nem fedték mindenben a megállapodásokat, mert például nem felel meg a többi közt a valóságnak, mintha a lefoglalható butor minőségét és mennyiségét megállapították volna. Élénk eszmecsere után, amelyben az értekezlet minden tagja részvett, kimondták, hogy a biztosítási végrehajtások a novella szerint látandók el; a foglalásnál nem a végrehajtást szenvedő társadalmi állása az irányító szempont, hanem a családtagok száma és a butor szükségessége. A végrehajtási novella ugyanis par excellence szociális törvény, amely nem lehet tekintettel a végrehajtást szenvedők társadalmi állására, sem azok megszokott komfortjára, vagy fényűzési igényeire, hanem csak a valóban szükséges tárgyakat akarja a végrehajtás alól mentesíteni. Hogy a budapesti járásbíróági végrehajtók mindenben egyöntetűen járassanak el, az eszmecsere e hó 20-án, vasárnap délelőtt tíz órakor folytatják.

§ Lövöldöző soffőr. Két héttel ezelőtt Petrás Sári színész, midőn automobiljával a Hungária-uton végighajtatott, az Angyal-föld-utca gyerekei megdöbölték. Ugyanekkor egy fuvaroskocsit került szembe az automobiljal s nem akart kitérni. Erre a gépkocsi soffőrje, Kiss Sándor rövid szóváltás után revolvert rántott s rálőtt a teherkocsi kocsisára, akit a fején meg is sebesített. Ezen merényletéért a rendőrség Kiss Sándort utólag letartóztatta, mert megczáfoltnak találta azon védekezését, hogy védelemből használta fegyverét a támadólag fellépő teherkocsi kocsisával szemben. A letartóztatott soffőr ellen az ügyészség vádjára szándékos emberölés kísérletének büntette miatt rendelte el a vizsgálóbíró a vizsgálatot a vizsgálati fogság fenntartásával. Tegnap megjelent a vizsgálóbírónál Petrás Sári és kérte a vizsgálóbíró, helyezze soffőrijét szabadlábra, mert ez csak merő ijesztésből használta a fegyvert, anélkül azonban, hogy ölési szándéka lett volna. Miután ezt a kérelmét tanuvalomás alakjában is megismételte, a vizsgálóbíró elrendelte Kiss Sándor soffőr szabadonbocsátását.

§ A tőzsdebírósg illetékessége. Illetékességi kérdésben érdekes határozatot hozott a minap a budapesti kir. ítélőtábla. Két szerződő fél ugyanis a költvevényben olyképp állapodott meg, hogy per esetén az eladó választásához képest vagy a budapesti, vagy a bécsi tőzsdebírósg dönt. A kir. ítélőtábla az ügy érdemében hozott ítéletet megsemmisítette s a felperest elmarasztalta, mert a budapesti áru- és értéktőzsde választott bírósága csak abban az esetben járhat el, ha a felek magukat kifejezetten e kivételes bíróságnak vetették alá. Ez pedig a jelen esetben nem történt meg, amennyiben nem határozottan és nem csupán a budapesti tőzsdebírósg illetékessége köttetett ki.

§ A kolozsvári rendőrgyilkosok. A kolozsvári kir. törvényszék esküdtbírósga ma kezdte tárgyalni annak a tíz hostáti legénynek blünpörét, akik július 21-én este Péterfi Ádám rendőrt megölték és Vargha István rendőrt súlyosan megsebesítették. A tíz vádlottnak tíz védője van, köztük a fővádlottnak, Albert Mihálynak, dr. Nagy György orsz. képviselő. A mai tárgyaláson, mely iránt nagy érdeklődés nyilvánul, kihallgatták a vádlottakat, akik részint tagadnak, részint beismerésben vannak. Délután az orvosszakértők kihallgatásával rátértek a bizonyítási eljárásra, mely több napot vesz igénybe. Ítélethezatal 4—5 nap múlva várható.

GYÓGYITHATÓ A SÉRV?

É a kérdéssel foglalkozó tanulmány most hagyta el a sajtót. Társunk díjtalanul azt borítékban megküldi.

POLLITZER SÉRVAMBULATORIUM
epozitív orvosi rendelő-intézet

Budapest, Kossuth Lajos-utca 8., félemelet
Enécz nap orvosi inვენes rendelés.

A kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatás.

Főraktár Budapeston: ÉDESKUTY L.-nél.

KÖZGAZDASÁG.

Az osztrák magánvasutak államosítása.

Budapest, szeptember 14.

Az osztrák kormányzat az osztrák magánvasutak megváltására vonatkozó tárgyalásoknak eredményes befejezésével, illetve a nagyobb magánvasutak állami tulajdonba és kezelésbe való átvitelével nemcsak az osztrák belforgalomra, de az átmeneti forgalomra is kiterjeszkedőleg olyan tarifa- és általában vasutpolitikai befolyáshoz jutott, amely Ausztriával való benső közgazdasági vonatkozásaink mellett, országunkat különösen kell, hogy érdekelje. Az államosítás munkája már kezdetben azzal a megokolással indult meg, hogy az államnak az összes a magyar kiviteli forgalom által fölhasznált vasutvonalakat tulajdonába kell vennie, hogy így az ezeken érvényesíthető tarifa- és forgalompolitikai eszközökkel az osztrák államérdekek által követelt nemzetgazdasági törekvések keresztülvitelét is biztosítsák. Ez a magyar állammal szemben való proveniál közlekedési politika minden illetékes tényezőinél: a parlamentben, a közlekedési tanácsban, a hivatalos gazdasági érdekképviseleteknél nyílt kifejezésre jutott és lelkes pártolásra talált s ezért ugy az államosítás tényét, mint a nyomában igen gyors és erőyes egymásutánban egymást követő forgalom- és tarifapolitikai intézkedéseket ebből a szempontból kell megfigyelnünk, értékelnünk és — kellő időben ellensúlyoznunk.

Az osztrák magánvasutaknak ilyen indokokból való államosítása már akkor általános kívánság tárgya volt, mikor a magyar állam az osztrák-magyar államvasuttársaságot tulajdonába vette. A politikai és állampénzügyi helyzet nehézségei azonban utját állították az államosítási tárgyalásoknak. De meg a végleges álláspont előtt a magyar-osztrák vámszövetség újabb kialakulását is bevárták az osztrák kormányzati és közgazdasági körök és csak mikor ennek mind ingadozóbb alapjait látták, fogtak hozzá a magyar kiviteli politika legfőbb érdekeit érintő forgalmi és tarifapolitikai eszközöknek az államosítás révén való lefoglalásához. Most aztán, hogy minden fontosabb nyugot felé vezető utvonal az állam kezében lesz, módja lesz a kormányknak arra, hogy a közlekedési politikát a külkereskedelmi politikával az egész vonalon összhangba hozza.

A magánvasutak — üzleti érdekeik által vezetve — a magyar forgalom minél nagyobb kifejlesztésére törekedtek; még akkor is, ha ez a törekvésük a kormányzat általános közgazdasági politikájával nem is volt összhangban. Az utolsó években ugyan sikerült az osztrák kormányknak a magánvasutak tarifa- és forgalompolitikájára némi befolyást gyakorolnia, de ez korántsem volt elegendő a kormány kereskedelempolitikai törekvéseinek kielégítéséhez. Ehhez erősebb eszközök kellettek. Ez az erősebb eszköz ott, ahol államosítani lehetett: az államosítás volt, ahol ezt bármely szempontok időszerűtlenné tették, az állami kormányzatnak megfelelő tarifa- és forgalompolitika kieroszakolása versenyvonalak forgalomba heyezésével.

Utóbbi eszközöz nyultak a déli vasutal szemben a trieszti forgalomban, amikor az alpesi vasutakat építették ki. A déli vasut államosítása az osztrák érdekekből nem kívánatos. E vasut olcsó fuvardíjakat szab az osztrák ipar részére behozott nyersterményekre, olcsó és jól kiszolgált utat nyit a Magyarországra irányuló osztrák ipari kivitelnék.

Az államosítás nagy művelete a Kaiser Ferdinand Nordbahn államosításával indul meg. Ennek a vonalnak állami tulajdonba jutása biztosítja az osztrák közgazdasági és forgalmi politikának a magyar díj-szabási vonatkozásoktól független uralmát az addig elszakított gácsi és bukovinai területekre.

A Ferdinand-vasut megváltása könnyen ment, mert a vasut engedélyokmánya erre az esetre világos határozmányokat tartalmazott s a vasut mellékületei — valószínűleg az államosításra való előrelátással — szorosan el voltak választva a vasuti üzemtől. Megkönnyítette e vasut államosítását az is, hogy e vasut mintavasut hírében állott. A Ferdinand-vasutat 1906. december 31-én kapesolták be az államvasuti hálózatba. Daczára e vasut jó hírének, annak vonalain az államosítás után azonnal súlyos forgalmi zavarok állottak be.

A Ferdinand-vasut megváltásakor már elhatározott dolog volt a többi nagy magánvasut államosítása is. Az e vasuton keletkezett forgalmi kalamitások azonban óvatosságra intették a kormányzatot, mert egy látszott, hogy az államosítás sokkal nagyobb finanziaális terhet ró az államra, mint amilyen előnyt a közvetlen összeköttetés biztosít.

A Ferdinand-vasut forgalmi zavarán segitendő, az ezen vasutal fönnálló kötelelki forgalmat a magyar vasutaknak fölmondták s utána a magyar vasutakat az ezen vonalon átvezető forgalomból kizárták. Ezzel a díjszabáspolitikai és más forgalmi intézkedésekkel az ezen vasut vonalain keletkezett forgalmi zavarokat megszüntetve, e vasut megváltása mégis jó üzletnek bizonyult. Az 1906. év mérlege már 101 millió korona bruttó bevételt mutatott, 7 millió koronával többet, mint az 1905. évi mérleg. 1907-ben pedig daczára annak, hogy a régi díjszabási alapot — jelentéktelenebb alakú változtatásoktól eltekintve — fenntartották, már 116 millió koronára emelkedett a bevétel. 1908. év utolsó három hónapjában pedig további 3 millió koronás bevétel-emelkedés állapítható meg.

A bevétel-emelkedésben ugyan nagy része volt az állomásj illetékeknek e vonalakra való kiterjesztésének is, de ezek az eredmények mégis képessé tették a vasuti kormányt e vasutvonalak hiányos műszaki felszerelésének e vasutak bevételeiből fedezetet találó felszerelésére s ami fő, újból fölkeltették az államosítás eszméje iránt való bizalmat és hitet.

A közgazdasági és közlekedéspolitikai érdeklők egyhanguan az államosítás gyors ütemben való folytatását sürgették.

Legnagyobb nehézséggel a szab. osztrák—magyar államvasutársaság vonalainak a megváltása járt. E vasut megváltásának föltételeit idegen, francia pénzügyi érdekeltiség szabta meg, ami annál könnyebb volt, mert e vasut egyes vonalaira vonatkozó engedélyokmányokban még a megváltás joga sem volt kikötve. Addig az időpontig pedig, ameddig az államvasut-társaságot meg nem váltották, a másik két államosítani kívánt vasutnak: a cs. kir. szab. osztrák északnyugoti vasutnak és a délészaknyugati összekötő vasutnak sem kellett sokat tartania a cs. kir. osztrák államvasutak forgalmi versenyétől s ezért ezek is nagyobb igényekkel léptek fel.

A szóban forgó vasutak a fejlett iparu Csehországot kötik össze a déli osztrák tartományokkal és főleg Magyarországgal s így Németországgal s egyáltalában a nyugoti államokkal való forgalom szempontjából elsőrendű jelentőségük. E magánvasutak a tarifapolitika irányítását e kiterjedt forgalmi területen annyira befolyásolták, hogy versenyükkel a párhuzamosan haladó osztrák vonalakat is saját, többnyire csak forgalomszerző szempontoktól vezetett s így a magyar kivitelnek is megfelelő tarifapolitikájuk követésére bírták. Vagyis az osztrák gazdasági körök nagy szomorúságára a Magyarországra irányuló és onnan jövő kivitelre és átmeneti forgalmakra e vonalakon az osztrák kormányának befolyása alig volt. Különösen azt kifogásolták az érdekeltek, hogy több cikkknél, így a gabonánál, lisztnél, fánál stb., bár a vasutak pénzügyi érdekeinek megfelelő, de az osztrák gazdasági célokat egyáltalán nem szolgáló díjszámítások és díjképzések érvényesülnek.

E három magánvasut megváltásainál tehát a törekvés volt a magyar kiviteli cikkek eddigi kedvező díjszabási elbánását megváltoztatni. Ez a mind nyiltabban kifejezésre jutó törekvés annál közvetlenebbül érdekelhet bennünket, minél közelebb jut az osztrák kormányzat e három magánvasut átvételéhez.

A cseh északi vasut államosítása már törvényes szankeziót kapott, a másik két vasut államosítása is jegyzőkönyvileg lezárt tény. És ami fő, mind ezek az

államosítások finanziaálisan is olyan szerencsésen oldattak meg, hogy az osztrák kormány egy bármilyen energikus tarifapolitika követésére képesítve van.

Pénzügyi nehézségek. Szombati számunkban lapunk vezető helyén emlékeztünk meg azokról a nehézségekről, amelyek az állam pénzügyi kormányzata elé tárulnak. Cikkünk beavatott szakkörökben nagy feltűnést keltett, mert az ott leleplezett bajokat féltéken titkolták eddig, részint gazdasági, még inkább politikai okokból. Ma már azonban a pénzpiaczon sok szó esik a fenyegető pénzihiányról, amelynek okát általában a kormány nagy szükségleteiben látják. A kormány ugyanis óriási beruházási programmal lépett a nemzet elé. Ezek a beruházások tényleg olyanok, amelyekre szükség van s amelyeknek megvalósítása nemcsak a jelen gazdasági és kulturális életének kívánalma, hanem évtizedek mulasztásainak pótlása is. E beruházások értéke már most meghaladja a 300 milliót. Mivel pedig erre tényleg csak 62 milliót (4%-os koronajáradék) vett át a pénzpiac, a többi a különféle pénziintézetknél állami letét gyanánt elhelyezett pénztári készletekből kellett fedezni, miáltal a pénzügyminiszter mintegy 120 millió koronát vont el a pénzpiacztól, sőt kincstári jegyek kibocsátásával függő kölcsönt is vett fel. Viszont a pénziintézetek a 62 milliót kitevő 4%-os koronajáradékot még nem tudták kihelyezni, úgy hogy ezzel együtt 200 millióra tehető az az összeg, amit a kormány szükséglete elvont a piactól. A bécsi piac erejét meg lekötve tartja a 150 milliónyi 4%-os osztrák koronajáradék és a körülbelül ugyanakkora Bécs városi kölcsön, úgy hogy napjainkban a budapesti piac alig számíthat a megszokott bécsi támogatásra. Ilyen körülmények között kétszeres fontosságot nyer a többi külföldi pénzpiac megnyerése. Csak hogy Berlint a saját belső kölcsönrel foglalják le. Párisban lenne töke, nem is nagyon drága. De a mellékes költségek horribilisek. Mindazonáltal pénzügyi bajainkat leginkább csak a francia töke támogatásával orvosolhatnók. Erre a tavasszal elég kedvező is volt a hangulat, hiszen a fővárosi kölcsön átvételére már jelentkezett is egy párisi csoport. Ha akkor lekötjük a francia piacot, állami papirosaink is utat találtak volna Párisba. Azóta a fővárosi kölcsön ügye is szunnyad. Járt nálunk Caillaux is, a francia pénzügyminiszter. Hangzottak el barátságos nyilatkozatok — de egyéb nem történt. Párisban csak nem akarnak lelkesedni a mi kölcsöneink iránt. Ugy áll a dolgunk, hogy jórészt ismét csak a — segits magadon, Isten is megsegít! — elvét kell elővennünk. Kutatjuk a bajok forrását s rábukkanunk arra, hogy a gyengeségünk főforrása az, hogy vezető pénziintézeteink is aránylag csak kis tőkével dolgoznak. Ha tehát egészséges visznyokat akarunk teremteni a hazai pénzpiaczon: vezető pénziintézeteinknek nem szabad elzárkózniok a jelentősebb alaptöke-felemelésektől sem. És ha a mostani visznyok erre az akcióra nem is a legkedvezőbbek, azért mégis hozzá kell fogni, mert a tisztán csak saját akarunktól függő tökeerőgyűjtés adja csak meg majd a budapesti piacnak is a komolyabb önrendelkező képességet.

Arad városi kölcsöne. Arad városának a két vasúti költségeinek fedezésére 2,400,000 korona kölcsönre van szüksége. E kölcsön megszerzése ügyében Varjassy Lajos polgármester a napokban Budapesten járt és tárgyalásokat folytatott a Pesti Hazai Első Takarékpénztár, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és a Leszámitoló Bank igazgatóságával. A tárgyalások — jelentik lapunknak — megfelelő eredményre vezettek, mert mind a három pénziintézetnél azzal bucsztatták el a polgármestert, hogy elég kedvező feltételek mellett megadják a szükséges két és fél millió kölcsönt Arad városának. És pedig olyan részletekben, amelyenre szüksége lesz a városnak. A három pénziintézet néhány napon belül elküldi az ajánlatát, amit a legközelebbi törvényhatósági közgyűlés elé visznek jóváhagyás végett.

Hamis kiállítási kitüntetések. A mindinkább elszaporodó kiállítási kitüntetések amugy is nagyon csökkentik a kiállítási kitüntetések értékét. Elhozz járul még az is, hogy vannak kiállítások, amelyeknek kitüntetését egyszerűen meg lehet venni. Mint a német kiállítási központ jelenti, a legutoljában a fenti visszaéléseken kívül még az is gyakori eset, hogy egyes ügynökök az iparosok és kereskedők híjúságával párosult tudat-

lanságát arra használják fel, hogy hamis és így teljesen értéktelen kiállítási érmeiket drága pénzen adnak el és így az illetőket nemcsak anyagilag károsítják meg, hanem a hatóságokkal is összeütközésbe hozzák, miután hamis kitüntetések használata egyes esetekben törvénybe ütköző kihágásnak minősítetik. Az országos szakegyesület felkéri iparosainkat, hogy támogassák a kiállítási központot abban a feladatában, hogy az ilyen kiállítási szédelgőktől megszabadítsák társaikat és ahol ily ügynök bárkinél személyesen, vagy írásban jelentkeznek nemtelen ajánlatával, legyenek szivesek azonnal a rendőrség segítségét igénybe venni. Reméljük, hogy iparosainkat e törekvésükben a legfőbb hatóságok is készséggel támogatják. A magyar kiállítási központ az érdekelteknek e tekintetben szívesen jár kezére.

Egy csödeljárás, mely 23 évig tart. Nem mindennapi csödeljárás fejeződött be a napokban Budapesten, az egykori „Tisza” biztosító társulaté, melynek felszámolása, illetve csödeje, nem kevesebb, mint 23 évig tartott. Még 1885-ben történt, hogy az érdekeltek nem kis rémületére a „Tisza” biztosító társulat fizetéképtelenséget jelentett. A viszontbiztosítás még akkor ismeretlen intézmény volt s a szépen fejlődő magyar biztosító társulat egy évnek elemi csapásaitól összeroppantva, felszámolás alá került. A társaság tartaléktökeje már sok százezerre rugott s a kiizetésre kerülő kárbejelentés ezt is teljesen felemészttette. A felszámolás aktívait a függőben levő és befolyt díjak képezték, azonban csak alig pár százalékát tette ki ez annak a kötelezettségnek, melynek a társaság már eleget tenni nem tudott. A felszámolási eljárás öt esztendeig tartott, de mivel ez az ügyek szanálása tekintetében eredményre nem vezetett, a felszámolás helyét a csödeljárás foglalta el. És folyt 18 esztendeig a csödeljárás, míg a napokban befejeződött. Az érdekeltek, illetve a biztosítottak, a már befizetett díjak arányában 15%-ot kapnak. Ebből 10%-ot már a korábbi eljárás közben megkaptak, az 5% pedig most kerül felosztásra. Sovány kárpótlás lesz ez azért a veszteséget, mely a kárvallottakat annak idején érte. De sekan el is felejtették már az egész ügyet s ez az 5% most — talált pénzként — örömet fog nekik szerezni.

Gróf Károlyi Sándor szobrának leleplezése. A gazdatársadalmi szervezetek és szövetkezetek országsszerte készülődnek a gróf Károlyi Sándor szobrának leleplezési ünnepélyére, mely október hó folyamán lesz Budapesten. Legutóbb a Pozsony vármegyei Gazdasági Egyesület mondotta ki, hogy küldöttséggel képviselteti magát a szoborleleplezési ünnepélyen s a küldöttséghez leendő csatlakozásra a vármegye összes községeit felhívja s az egyesület összes tagjait külön is felkéri.

Kik lesznek Falk utódai? A meghalt kiváló hírlapíró, dr. Falk Miksa a közgazdasági életben is igen jelentős szerepet játszott. Főtanácsosa volt az Anglo Banknak, elnöke a Budapesti Városi Villamos Vasutnak, elnöke a Kassa—Oderbergi Vasutnak, míg igazgatósági tagja volt a Pesti Könyvnyomda, a Pannonia Viszontbiztosító Társaságnak, a Budapesti Általános Villamosági Társaságnak. Ezek az egytől-egyig jól jövedelmező állások most megüresedtek. Persze, a kegyelet éppen nem állott utjában annak, hogy már Falk koporsója mellett megmozduljanak a kombinációk (és a kulisszák mögött persze az akciók) az irányban, hogy kik lesznek Falk utódai. Így a Városi Villamosnál botfai Hüvös Iván udv. tanácsos, vezérigazgató a biztos utód az elnöki székekben, míg a Császár Jenő elhunytával megüresedett igazgatósággal várnak a jövő évi közgyűlésig. A Kassa—Oderbergi Vasut elnöki székebe az eddigi alelnököt, a Győr—Sopron—Eberfurti Vasut elnökét, Gerhardt Gusztávot emlegetik. Igen népszerű azonban az a kombináció, amely Kossuth Lajos Tódor, Kossuth Ferencz öcsesét szeretné az elnöki székekben látni, ki a vasutügy terén egész Európában ismert szaktekintély. Az Anglo Bank igazgatóságában egy politikust, mások egy nagykereskedőt emlegetnek Falk utódként. Persze a többi helyre is akad pályázó bőven.

A bortörvény revizója. A Magyar Szőlősgazdál Országos Egyesülete beható megokolás keretében széles mozgalmat indított meg a bortörvény revizója érdekében különösen abban az irányban, hogy a Darányi által közzétett új bortörvényjavaslat mielőbb a törvényhozás által változtatlanul törvényerőre emeltesse. A mozgalomhoz egymásutól csatlakoztak a nagyobb bortermelő vidékek gazda-

sági egyesületei, így legutóbb a Bácsbodrogvármegyei Gazdasági Egyesület mondta ki, hogy az egyesület mozgalmához teljes mértékben csatlakoznak; a Veszprémmegyei Gazdasági Egyesület szintén magáévá tévén a szőlősgazdák álláspontját, annak érvényesítése érdekében felirattal fordul a képviselőházhoz, melynek támogatására az összes megyebeli képviselőket is felkéri.

Mészárosok és hentesek kárpótló szövetkezete. A nagyvágó mészárosok és hentesek igen érzékeny kárt szenvedtek azért, hogy az egészségügyi hatóság azokat a levágott állatokat, amelyeknek húsá valamely betegség jeleit mutatja, elkobozza. Ezen segítő, a mészárosok és hentesek ipartársulata a napokban tartott rendkívüli ülésén elhatározta, hogy szövetkezeti biztosítás útján fogják maguk közt, a saját kebelükben szervezendő szövetkezet által az ily módon előállott kárért egymást kárpótolni. A fizetendő díjaknak 80%-át a bizományosok, 20%-át a termelők fogják fedezni.

Erzsébet-részvénytársaság. E cím alatt — hír szerint — részvénytársaság alakul 3 millió korona alaptőkével azon célból, hogy a Margitszigetet megszeresse és annak csodás természeti szépségeit kiaknázza. A konzorcium, amely ezt a társaságot összehozza, máris lépéseket tesz a fővárosnál, hogy megakadályozza a mérnöki hivatalnak azt a tervét, hogy a létesítendő hatalmas gázgyárat az újpesti kikötő-szigetre, vagy népiesen szólva: a „Szunyog-szigetre” építsék.

Pusztuló kisbankok. A mai nehéz megélhetési viszonyok közepette a kisemberek egyetlen támogatói azok a kis pénzintézetek lennének, amelyek éppen e nemes altruisztikus eszmék szolgálatára alakultak. Sajnos, a pénzpiac kedvezőtlen helyzete, még inkább a nagy pénzintézetek indokolatlanul rideg magatartása miatt ezek a kis bankok egyre pusztulnak. Így legújabbán a Budapesti IV. ker. Takarékpénztár R.-T. hívott össze szeptember 22-ére rendkívüli közgyűlést, amelynek napirendjére a főszámolást tüzték ki. A kisbank 1906-ban alakult 300.000 korona alaptőkével. Ha ez így megy tovább, lassankint bezárulnak a kisemberek előtt az összes pénzforrások. Elérkezett immár a tizenkettedik óra ahhoz, hogy a kormány segítőkészségével megmentse a tisztességes kisintézeteket.

Előadás az ipartörvény-tervezetről. E hó 13-án délelőtt a Magyarországi Magántisztviselők Egyesületében Bánó Jenő, az egyesület alelnöke előadást tartott az új ipartörvény tervezetéről, amelyek a magántisztviselők szempontjából számba jönnek. Az előadó érdekes tanulmányban mutatta be azokat a pontokat, amelyek a magánalkalmazottakra sérelmesek. Állást foglalt a külön törvény mellett, meggyőzően bizonyította be a felmondási idő tervezett formájának tarthatatlanságát, a gyakorlati életből vett példákkal igazolta az irások szerződés és a szabadságidő szakaszainak módosítását. Az egyesület Bánó előadásának tartalmát magáévá tette s az új ipartörvény tárgyaló ankétén mint saját állásfoglalását fogja az értekezlet elé terjeszteni.

A kivándorlási alap adósa. Az utóbbi időben az a hír terjedt el, hogy a Cunard a szerződése értelmében 20 koronát tartozik fizetni fejenként minden fumei utas után a kivándorlási alap javára s ez összegből több százezer koronát nem fizetett be s így körülbelül 500.000 korona hátraléka van. Illetékes helyről nyert értesülés szerint a Cunard nem 20, hanem csak 10 koronát tartozik fizetni fejenként a kivándorlási alapra és ezt az összeget mindenkor a legpontosabban be is fizette s így nincs is hátralékban. Ami hátralék van, azzal nem a Cunard, hanem a Hamburg—Amerika—Linie és a Norddeutscher Lloyd és a többi északi hajózási vállalatok tartoznak.

A budapesti nagy gyümölcsvásár. Darányi földművelésügyi miniszter felhívta a kecskeméti, a szegedi, a délvideki, a szolnoki-dobokamegyei gazdasági egyleteket, mint amelyek gyümölcs-kiállításokat rendeznek, hogy a kiállítás érdemesebb kollektívot a Budapestben szeptember 27-én kezdődő gyümölcs-kiállításra és vásáron mutassák be. A mai nap folyamán Londonból értesítés jött, hogy a gyümölcs-exportőrök központi szervezete több taggal képviselteti magát a kiállításon. Dániából, Norvégiaiból és Oroszországból már több nagykereskedő jelezte érkeztét. A rendező-bizottság összesen négyszáz meghívót küldött szét a külföldi nagy gyümölcskereskedőkhöz. A rendezőség figyelmezteti a gyümölcstermelőket, hogy a kedvező alkalmat, mely a kiállítás révén az értékesítés érdekében kínálkozik, ragadják meg és vegyenek részt a kiállításon. A bejelentési határidő 18-án zárul. A kiállításon résztvenni óhajtoknak az Országos Kertészeti Egyesület nyújt felvilágosítást

A Déli Vasut szanálása. Már többször írtunk arról, hogy a Déli Vasúttársaság vezetősége komolyan hozzáfogott a társaság pénzügyi ügyeinek rendezéséhez. Ez a szanálás most már küszöbön van. Tudvalevőleg a Déli Vasúttársaság kérésére a bécsi kereskedelmi bíróság az 1903. évi egyezmény revízióját elrendelte és az eddigi kurátort megbízta azazal is, hogy a 3%-os déli vasuti kötvények birtokosainak ügyét az új tárgyalásokon is vezesse. E szerint a kurátor köteles szeptember 20-ig a bíróságnak javaslatot tenni az elsőbbségi kötvénybirtokosok egybehívására és három bizalmi férfiú és helyettesei megválasztása iránt. A Déli Vasúttársaság már átadta a kurátornak azokat a javaslatokat, amelyeket a társaság a 3%-os kötvénybirtokosok elé terjeszteni óhajt. Mindamellett valószínű, hogy a kurátor azt fogja kérni a kereskedelmi bíróságtól, hogy a terminust szeptember 20-ikáról hosszabbítsa meg e hó végéig. Akkor azután az elsőbbségi kötvénybirtokosokat november hónapra hívják meg tárgyalásra. Addig is a kurátor tömegesen kapja a javaslatokat a társaság szanálására. Ezek közül a menettértilt jegyeket már a legközelebbi napokban megszüntetik, míg a tervezett tarifaemlést csak akkor rendelhetik el, ha ahhoz a kormány hozzájárul, ami pedig ez évben alig lesz remélhető.

A Budapesti Kereskedelmi Kamara és a vasuti üzletszabályzat reformja. Ismeretes, hogy a vasuti üzletszabályzat reformja ügyében a kereskedelmi miniszter véleményt kért a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarától. A kamara most e kérésnek eleget teendő, a szállító közönség egészéhez felhívást intézett a megreformált üzletszabályzat tervezetere vonatkozó gyakorlati megjegyzéseknek a kamarával leendő közlése iránt. Egyben tanulmány tárgyává tette a kamara a szabályzat tervezetét, amely alkalommal egyfelől megállapíthatta, hogy 1906-ban felterjesztett kívánásai közül számos igen fontos javaslatának a kereskedelmi miniszter érvényét szerzett, másfelől összefoglalta ama kívánásokat és észrevételeket, amelyek a tervezet végleges megalkotásánál a kereskedelmi és ipar igényei szempontjából még figyelembe veendőek lesznek. Megállapíthatta nevezetesen a kamara azt, hogy 1906-ban hangoztatott s azóta megszürgeltetett javaslatai közül teljesedésbe menni készül a díjszabások kellő időben való kihirdetésének a kötelezettsége, amennyiben az eddigi hat hetes kihirdetési határidő a kamara kívánásának megfelelően két hónapra hosszabbított meg. Az utirány előírása nélkül feladott küldemények szállítási utiránya és elszámolása tekintetében a tervezet teljes egészében megvalósítja a kamara ama javaslatát, amely szerint ily esetben gyorsárúknál és élőállatoknál a legrovidebb szállítási időt igénybe vevő, teherárúknál pedig a legolcsóbb díjtételt biztosító utirány választandó. A feladó rendelkezési joga a kamara kívánásához képest tetemesen kibővített; a fuvardíjpótlék méltánylandó okoknál fogva mérsékelhető, sőt még el is engedhető. A kártérítési összegre nézve elérte a kamara ama kívánásának a teljesítését, hogy az érdekebevallás esetében se lehessen kisebb annál az összegnél, amely anélkül is járt volna a félnek. A szállítási határidők lényegesen leszállítottak, sőt élőállatok tekintetében 150 km.-ig terjedő távolságokra nézve teljesült a kamarának az a kívánása is, hogy a szállítási határidő az eddiginek felére redukáltassék s hogy az ideiglenes póthatáridőknél ezentul nem lesz visszaható erejük. Formalmi akadályok miatt feltartóztatott küldeményekre nézve kivívta a kamara, hogy azok segélyutirányon a fuvardíj felemelése és fekbér felszámítása nélkül szállíttassanak el. Ugyancsak a kamara kívánása szerint ezentul nem lesznek élőállatok tető nélküli kocsikban szállíthatók s e kocsikat csak a legszükségesebb esetben lesz szabad a jövőben tolatni; továbbá az állatkisérő ezentul a podgyászokocsiban fog helyet foglalhatni s a vasut nem fogja többé tőle azt kívánhatni, hogy az állatszállító kocsiban kíséje az állatokat; a marharakodó állatokok megfelelő homokról lesznek kötelesek gondoskodni. Az állatkereskedelem érdekében eleget tesz a tervezet a kamara ama kívánásának is, hogy élőállatok csakis egyfélékben, gyorsárú-fuvarlevéllel legyenek feladhatók. A petroleum ezentul 40 kg.-nál nagyobb elegysúlyú ballonokban is lesz feladható; a félnek a küldemény lezárolására és egyebekre vonatkozó előírásai joga tetemesen ki fog bővíteni. A kamarának a darabárúk illetékmentes lemérlegelésére, kocsiallaspénzmentes idő meghosszabbítására, a tényálladéki jegyzőkönyv másolatának kiszolgáltatására s több egyéb könnyítésre vonatkozó kívánását szintén teljes mértékben figyelemre méltatja a tervezet. Mindamellett van a kamarának a szállító közönség érdekében még számos oly kívánása, amelyet az üzletszabályzat megalkotásánál keresztülvendőnek tart. Ezeket egy nyomtatott hosszabb

előterjesztésben foglalta össze a kamara irodája s legközelebb az érdekeltek bevonásával tartandó szakértekezlet elé terjeszti. A szakértekezlet megállapodásai sürgősen a kereskedelmi miniszterhez fognak terjeszteni oly célból, hogy az október hó elején tartandó magyar-osztrák-német vasuti értekezleten elfogadás végett tárgyalhatók legyenek.

A telefon-mizériák ellen. A budapesti telefonhálózat ellen nap-nap után annyira szaporodnak a panaszok, hogy egyes közgazdasági testületek immár egyenesen a kereskedelmi miniszterhez fordulnak panasszal. Így az Országos Iparegyesület ez ügyben a következő felterjesztést intézte Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszterhez:

„A budapesti távbeszélő külső üzemében állandóvá vált panaszok, melyek napról-napra érkeznek hozzánk, arra készítetnek bennünket, hogy végső sorban Nagyméltóságodtól kérjük a sérelmek orvoslását. Elsősorban el kell panaszolnunk a mi saját helyiségeinkben felszerelt állomásnak mizériáit. Ez a készülék minden héten felmondja a szolgálatot egyszer vagy kétszer és sokszor három-négy nap mulik el, míg az ideiglenes javítás megtörténik.

Talán szabad utalni a legutóbbi gyári tűz alkalmából kiderült üzemzavarra, továbbá a napilapok állandó panaszrovataira is. Meggyőződésünk, hogy a kapcsolással megbízott kezelőszemélyzet nehéz feladatát kötelességszerűen és becsületesen látja el és igazságtalanság volna a hibákat annak terhére róni. Ellenben teljes nyomatékkal bátorkodunk arra utalni, hogy a zavarok forrása a távbeszélő műszaki szervezésében, felszerelésében és rendszerében keresendő. Megesett például nálunk, hogy bár mivelünk zavartalanul beszélhetett minden külső állomás, ugyanazon napokon mi nem hívhattunk fel senkit. Megesett, hogy egy meg nem magyarázható üzemzavar folytán a mi jelzőnk folyton felhívást jelzett, bár kapcsolást senki sem kért.

Nehéz volna ezeknek az állandóan visszaérő bajoknak pontos leltározása és a tagjaink részéről érkező panaszok osztályozása.

A szervezetet illetőleg hibáztatjuk, hogy nem történik gondoskodás arra nézve, hogyan, hol közölje a közönség panaszait, továbbá soká tart, míg a bejelentett panasz illetékes helyére jut és orvosolattik és míg egy új előfizető-állomás felszereltetik.

Az egész iparosközönség nevében kérjük Nagyméltóságodat, hogy a budapesti távbeszélő üzleti rendjét a mozgékony, a formákat kerülő gyorsaság érdekében megfelelően megreformálni és ezzel a magyar postaintézmény világszerte elismert jó hírnevét a telefonra is kiterjeszteni méltóztatassék.

Amerikai tőke a magyar vaspiacdon. Az egész vonalon előállott nagy vashiányunk — felkeltette a külföldi szakkörök figyelmét, s teljes erővel megindult a vasbehozatali forgalom Magyarországra. Az amerikai acéltörzst — amint értesülünk — Merka-des Kamill, a Ganz-gyár volt főmérnöke kezdeményezésére felhasználva a jó alkalmat több milliós befektetéssel új acélgyárat létesít Magyarországon. Az új gyár érdekében gróf Széchenyi László tárgyal a bécsi Unionbankkal, mint a mely hivatva lesz a létesítendő új gyár pénzügyi műveleteit lebonyolítani.

Mezőgazdasági kamarák. A Sopronmegyei Gazdasági Egyesület most tartott igazgató-választmányi ülésén foglalkozott a mezőgazdasági kamarai törvényjavaslat tervezettel. A Sopronmegyei Gazdasági Egyesület korábbi álláspontja szerint most is a mezőgazdasági kamaráknak megyénként való szervezését tartja kívánatosnak, mégis azzal a megszorítással, hogy mezőgazdasági kamarát csak olyan vármegye szervezhetne önállóan, melynek kataszteri tiszta jövedelme az 5 millió koronát eléri, fizetendő kamarai illetékül a maximális 1%-ot megállapítja s így legalább 50.000 korona évi bevételük volna. Vármegyék, melyek jövedelme ezt a mértéket meg nem éri, egy kamarát kerületbe egyesítendő, de olyan vármegyéknek is joguk volna többel egyesülni, melyekben ez a jövedelem biztosítva van. A kamarai tagok jogviszonyát illetőleg azon módosítást ajánlja a gazdasági egyesület, hogy az egyes járásokra eső kamarai tagok számát ne a törvény, hanem maga a kamara állapítsa meg a megszabott kereteken belül. A városoknak az egyesület csak oly mértékben kívánja a kamarai tagoknak választási jogát megadni, amily mértékben mezőgazdaságilag érdekelve vannak. A választási jogot megbízott utján is gyakorolhatónak javasolja az egyesület és gondoskodást kíván az özvegyek, árvák és gondnokoltak megkiszoruk képviseléről is. Az egy birtokos által birtokolt szavazatok számát az egyesület 20%-ban véli megállapítandónak, az állandóan külföldön lakó birtokosok választójogát felfüggesztendőnek tartja, viszont a választás és választhatóság kiterjesztését kívánja a nem okleveles, de alaki képesítés hiánya alól fölmentett és gyakorlati gazdasági vizsgát tett gazdatisztekre is. A fizetendő kamarai illetékre

nézve a választmány a törvényben nem csak a megállapítható maximumot, hanem a minimumot kifejezendőnek kívánja.

A talpbörgyárosok mozgalma. Hirt ádtunk már arról, hogy a magyar és osztrák talpbörgyárosok mozgalmát indítottak egy kartel szervezése céljából. A Juliusban folytatott tárgyalások általános megállapodásokban végeztek, melyek közül leglényegesebb az volt, hogy a kartelt támogató bankkonzorcium segítségével központi elárúsító irodák foglalkoztatni. A nyáron át az akció meglehetősen stagnált. Most ismét megindultak a tárgyalások. Az érdekelt bankok osztrák részről: a Creditanstalt, az Anglobank, a Bankverein és az Unionbank; magyar részről: a Magyar Általános Hitelbank, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és három kisebb pénzintézet. Az idő is elég kedvezően van megválasztva: az esős, hideg időszak beállta előtt állunk, mikor a koldusnak is kell valamit a lábára huznia. Különben a létesülő kartel nem mutat valami harcziás bátorságot: a bankkonzorcium ugyanis csak az esetben hajlandó a kartel mögé állni, ha a termelők 3/4 része belép. Illetékes körök a végleges döntést pár nap múlva várják. Az osztrák és magyar végrehajtóbizottság e hó 21-én ül össze a központi elárúsító irodák létesítése tárgyában.

Pályadíjat nyert honvédszázados. A Szatmár-megyei Gazdasági Egyesület pályázatot hirdetett egy a baromfi-tenyésztéssel foglalkozó gazdasági munkára. A beérkezett pályaművek felett most döntött a bizottság és a száz koronás díjat az „Ember küzdj és bízva bizzál” jelű pályaműnek ítélte oda, amelynek Vitkay Imre honvédszázados a szerzője. Vitkaynak nem ez az első műve, a gazdasági irodalomban már több, jelentős érdemet szerzett tollal. A nyertes pályaművet az egyesület adja ki.

A gazdasági érdekek fejlesztése. A Gömör-megyei Gazdasági Egyesület felterjesztést intézett Darányi földművelésügyi miniszterhez, amelyben kérte, hogy a vármegye gazdasági ügyeinek előbbrevitele érdekében a megye központján gyümölcskísérleti telep, a megyében pedig csikólegelő létesíttessék. Kérte a minisztert külön megyei állattenyésztési felügyelői állás szervezésére, nemkülönben arra, hogy a kisgazdák részére jó tejelő tehének vételére államsegélyt engedélyezzen. A miniszter a felterjesztésben foglalt kérelmek ügyében már részben intézkedett. Az állattenyésztési felügyelői állást a jövő évtől rendszeresíti; az állattenyésztés fejlesztésére irányuló államsegély ügye kedvező stádiumban van. Megígérte a miniszter, hogy a rimaszombati konzervgyárnak arra a célra, hogy üzemét kiterjeszthesse, államsegélyt engedélyez.

Hajózás. A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási r.-t. közhírré teszi, hogy Zimnicza állomást a személyszállító gőzöskök a kikötő elzárnyosodása következtében további intézkedésig nem érintik.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: ERDŐS ARMAND.

DR. HÖNIG IZSÓ

Elektroterapeutikai és Röntgen-Intézet. Elektromágneses gyógyítás

Budapest, IV. Károly-körút 24. sz. I. em. Lift
Telefon 102-39.

Gyógytényezők:
Elektromágneses gyógyítás.
Röntgen sugarakkal való kezelés.
Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio).
Kék fényvel való kezelés.
Villamos hőfürdők (Elektrotherm).
Villamos fényfürdők.
Villamos masszázs (Vibratio).
Balván, Farad és Franklin árammal való kezelés.
Villamos vízfürdők.
Szénsavas fürdők.
Főbb javallatok:
Általános idegesség (neurasthenia, hysteria).
Rendelés d. o. 8-11-ig, d. a. 2-6-ig
szombat egész napon át. — — Kívánatra prospektusok

Leggyengesebb állapotok
Almatlanság.
Hűdés (Paralysis).
Idegfájdalmak, idegszabák (Neuralgiák, Ischias).
Gerincvelő-sorvadás (Tabes).
Szívbetegségek.
Véredényelmeszesedés.
Köszvény és csusz (Rheuma, húgysavas lerakódások, ízületi és csontbajok).
Székrekedés.
Anyagszerebbajok (Elő- és utokorhaj, vérzékenység).
Bőrbajok, Bőrviszketeg.
Hajbetegségek (Hajhullás, kopaszság).
Aranyeres csomók.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSNE

Gabonatőzsde.

Budapest, szeptember 14.

A készáru-piaczon mérsékelt kínálat és ugyanolyan kereslet mellett kész búzában csendes az irányzat és a forgalomba került 40.000 mm. változatlan áron kelt el. Rozs változatlan, zab csendes, tengeri valamivel kedvezőbb és néhány fillérrel emelkedett. A határidőpiaczon a mai üzlet barátságos hangulattal és körülbelül a szombati zárlat jegyzéseivel indult meg. A forgalom folyamán csendes volt az irányzat; csak igen gyenge kínálat mutatkozott, de ezzel szemben különösebb vételkedv sem volt észlelhető, így tehát nagyon korlátozott maradt a forgalom, az árfolyamok pedig majdnem egyazon a színvonalon mozogtak, zárlat felé azonban mégis valamivel barátságosabb volt a hangulat. A szombati zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen csak nagyon csekély eltérés mutatkozik az árfolyamokban, nevezetesen az októberi buza és az áprilisi buza nyolcz-nyolcz fillérrel, az októberi rozs tíz fillérrel, az áprilisi rozs négy fillérrel, az októberi zab hat fillérrel, az áprilisi zab tizennégy fillérrel, az új tengeri hat fillérrel javította az árfolyamát.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kiló	Ára 100 kg.	kiló	Ára 100 kg.
Tiszavidéki új	75	—	79	22.70—23.05
"	76	—	80	22.95—23.40
"	77	22.40—22.70	81	23.05—23.50
"	78	22.50—22.80	82	—
Fejérmegyei új	75	—	79	22.45—22.85
"	76	—	80	22.75—23.25
"	77	22.10—22.40	81	—
"	78	22.20—22.60	82	—
Pestvidéki új	74	—	78	22.30—22.70
"	75	—	79	22.55—22.95
"	76	—	80	22.85—23.30
"	77	22.20—22.60	81	—
Bánsági új	74	—	78	22.40—22.80
"	75	—	79	22.65—23.05
"	76	—	80	22.90—23.35
"	77	22.30—22.70	81	23.10—23.55
Bdeskai új	74	—	78	22.30—22.80
"	75	—	79	22.55—23.05
"	76	—	80	22.80—23.35
"	77	22.20—22.70	81	—
Rozs I.-rendű új	—	—	—	18.70—18.85
középmínőségű új	—	—	—	18.35—18.60
Arpa takarmány I.-rendű	—	—	—	15.75—16.90
II.-rendű	—	—	—	15.40—15.65
Zab I.-rendű	—	—	—	16.40—16.60
II.-rendű	—	—	—	15.80—16.20
Tengeri belföldi új	—	—	—	16.60—16.75
Répcze: Káposztarépcze	—	—	—	—
Köles	—	—	—	—

A készáru piaczon elkelt:

Buza, Tiszavidéki: 100 mm. 80 kg. 23.65 korona, 200 mm. 80 kg. 23.50 korona, 800 mm. 80 kg. 23.40 korona, 800 mm. 80 kg. 23.45 korona, 900 mm. 80 kg. 23.50 korona, 200 mm. 80 kg. 23.50 korona, 200 mm. 80 kg. 23.50 korona, 200 mm. 79.5 kg. 23.40 korona, 100 mm. 79.5 kg. 23.40 korona, 3690 mm. 79.4 kg. 23.70 korona, 500 mm. 79 kg. 23.— korona, 200 mm. 79 kg. 23.05 korona, 100 mm. 79 kg. 23.40 korona, 500 mm. 79 kg. 22.10 korona, 300 mm. 78 kg. 22.40 korona, 100 mm. 78.5 kg. 23.05 korona, 100 mm. 78 kg. 23.05 korona, 100 mm. 78 kg. 23.05 korona, 150 mm. 77.5 kg. 22.30 korona.
Pestvidéki: 900 mm. 79 kg. 23.10 korona, 600 mm. 77.5 kg. 22.85 korona, 800 mm. 77 kg. 23.— korona, 300 mm. 76.5 kg. 22.40 korona.
Fehérmegyei: 100 mm. 78 kg. 23.10 korona, 200 mm. 78.5 kg. 23.10 korona, 330 mm. 77 kg. 21.70 korona, 1400 mm. 76 kg. 21.50 korona.
Bácskai: 2120 mm. 77.5 kg. 23.30 korona.
Felsőmagyarországi: 200 mm. 80 kg. 23.30 kor., 100 mm. 79 kg. 23.10 korona, 200 mm. 77 kg. 21.80 korona, 200 mm. 77.5 kg. 21.80 korona, 200 mm. 80 kg. 22.70 korona, 100 mm. 79 kg. 22.70 korona, 600 mm. 79.5 kg. 23.— korona, 150 mm. 75 kg. 22.40 korona.
Bánsági: 100 mm. 79 kg. 23.— korona, 380 mm. 78 kg. 21.60 korona.
Kalocsai: 2300 mm. 76.8 kg. 22.15 korona.
Pancsovai: 3000 mm. 78 kg. 23.10 korona, 4000 mm. 78 kg. 23.05 korona.
Rozs: 1000 mm. 18.10 korona, 200 mm. 18.70 kor., 100 mm. 18.65 korona.
Zab: 100 mm. 16.55 korona, 100 mm. 15.60 kor., 300 mm. 15.70 korona, 400 mm. 15.50 korona.
Tengeri: 400 mm. 16.70 korona, 200 mm. 16.90 korona.
Az árak 100 kilogr.-ként koronákban értendők.

A határidőpiaczon kötöttet:

Déllelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-ként):

Buza 1908. októberre 11.32, 11.34, 11.30, 11.33.
Buza 1909. áprilisa 11.63, 11.64, 11.59, 11.63.
Rozs 1908. októberre 9.36, 9.37.
Zab 1908. októberre 7.97, 7.96, 7.99.
Tengeri 1909 májusra 7.34, 7.37, 7.35.

1 óra 30 percikor zárulnak:

1908. októberi buza 11.35—11.36
1909. áprilisi buza 11.65—11.66
1908. októberi rozs 9.41—9.42
1908. októberi zab 7.99—7.99
1909. májusi tengeri 7.38—7.39

Budapesti gabonaforgalom.

1908. szeptember 11-től szeptember 13-ig.

Érkezett: Elszállított:

	80538	3000
Buza	80538	3000
Rozs	3560	—
Arpa	4646	401
Zab	25812	11201
Tengeri	1335	2596
Liszt	418	32214
Korpa	—	4398

Értéktőzsde.

A mai tőzsde teljesen ellentétben a múlt hét mozgalmasabb üzletmenetével csendesen indult. Azonban tartott árfolyamokkal folyt le. Később realizálásokat fogantatosítottak, melyekre az egyes értékek árfolyamai csökkentek. A déli tőzsdén a forgalom nem akart élni külön s úgy a nemzetközi, mint a helyi értékek piacán alig volt üzlet. A vezetőértékek mai záróárfolyamai vagy változatlanul ugyanazok, mint a szombati zárlat alkalmával, vagy pedig egy koronával alacsonyabbak. A helyi piaczon a Kereskedelmi Bank részvényekben fordult elő kötés, míg kereslet mutatkozott az Egyesült Póvárosi Takarékpénztár, a Magyar Keramiagyár, a Weitzer, a Brassói Cellulose, a Ruggyantaárugyár és a Magyar Helyiérdekű Vasút részvényekben, melyek árfolyamai kötés nélkül változtak. A járadékpiac változatlan. Az Osztrák hitel 644-ről 645-re javult, aztán 643.75-re gyengült, a Magyar hitel 747 koronás kezdő kurzusa 748-ig javult, aztán 746.50-re ment vissza, Államvasutban csak néhány üzletkötés jött létre 696.75 koronás árfolyamon. Forgalomba került továbbá: Leszámlítóbanc 477.50 koronán, Jelzálog 437—438—437.25 koronán, Rima 559.75—559.50 koronán, Városi villamos vasut 265—264.50 koronán, Salgó 596 koronán, Drasche 430 koronán, Kereskedelmi bank 33.80 koronán.

Előtőzsde.

Előtőzsde tartott.

Kötöttet: Osztrák hitelrészvény 644.——645.—. Magyar hitelrészvény 746.50—748.—. Osztrák-magyar államvasut 697.——697.50. Déli vasut 119.—. Rimamurányi vasmű 559.50—559.75. Magyar leszámlítóbanc 477.50—478.—. Jelzálogbank 437.——438.—. Városi villamos vasut 265. Salgótarjáni közsébbánya r.-t. 596.—. Pesti magyar kereskedelmi bank 3380.—. Weitzer-féle vagon-gyár 405.—.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde gyenge.

Kötöttet: Osztrák hitelrészvény 644.70—643.75 Magyar hitelrészvény 747.——746.75. Osztrák-magyar államvasut 697.——696.—. Rimamurányi vasmű 559.50—559.—. Jelzálogbank 437.——437.—. Magyar koronajáradék 92.80—92.85. Salgótarjáni közsébbánya r.-t. 597.—. Agrárbank 443.—.

Utótőzsde.

Az utótőzsdén kötöttet: Osztrák hitelrészvény 643.25. Végül maradt: Osztrák hitelrészvény 643.50.

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, szeptember 14. (Saját tudósítónkjelentése.) A mai tőzsdén a konzum alig vásárolt, az üzleti forgalom majdnem kizárólag takarmány árukra szorított, amelyek közül tengeri változatlan áron maradt valamivel nyugodtabb irányzat mellett, zab ára sem változott, de irányzata jól tartott. Buza és rozs vásárlási kedv hiányában alig kötöttet, e két cikk irányzata változatlanul nyugodt. Árpában sem volt üzlet s ára változatlan.
Jegyzetett buza: új tiszavidéki 12.10—12.50 korona, márosi 11.85—12.25 kor., bánáti —.—— korona, tótfelvidéki 11.40—11.85 korona, mosoni 11.60—11.95 korona, új déli vasuti 11.60—12.—, marchfeldi 11.25—11.70 korona.

Uj-rosz: tótfelvidéki 9.65-9.85 korona, csepell 9.60-9.80 kor., pestmegyei 9.80-9.95, déli vasúti 9.60-9.85 korona, különböző magyar 9.60-9.85 kor., osztrák 9.55-9.85 korona.

Arna: morvaországi 9.20-10.50 kor., march-földi 8.80-9.50 kor., bécsvidéki 9.-9.80 kor., tótfelvidéki 8.-10.10 kor., csepeli 7.85-8.80, győri -.- kor., déli vasúti 8.40-9.65 kor., fiszavidéki 7.30-8.50 kor., északmagyarországi 7.40-9.40 kor., középduinai állomások 8.30-9.-korona.

Magyar tengeri: régi 8.70-8.85, uj -.- korona, cinquantin 9.20-9.45, uj -.- korona.

Magyar zab: selejtes 8.30-8.70 kor., közepes -.- korona, elsőrendű -.- kor., válogatott 8.65-8.95 korona, cseh-morvaországi és alsóausztriai 8.25-8.40 korona.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE

Bécs, szeptember 14. A newyorki tőzsde javulása a múlt hét végén újabb ösztönzésül szolgált a piacnak, minek folytán a mai előtőzsdén zavartalanul érvényben maradt a barátságos irányzat. Az üzleti tevékenység mindazonáltal csak szűk keretben mozgott és az árak nem javultak lényegesen.

11 órákor zárulnak:

Osztrák hitel. 644.25. Magyar hitel. -.-, Länderbank -.-, Államvasut 697.-.-, Elbavölgyi vasut -.-, Déli vasut 120.25.-.-, Alpési bányatársulat 670.25. Rimamurányi 559.50 Májusi járadék 96.35, Magyar koronajár. 92.95 Orosz érték -.-, Török sorsjegy 186.50, Német márka 117.45.

1 órákor jegyezték:

Osztrák hitel 644.-, Magyar hitel 747.-, Länderbank 441.-, Unio-bank 546.-, Államvasut 696.50, Anglo-bank -.-, Bankverein -.-, Déli vasut 120.-, Gőzhajó -.-, Alpési bányarészvény 670.-, Májusi járadék -.-, Magyar koronajáradék -.-, Török sorsjegy 186.50, Német márka 117.47, Elbavölgyi vasut -.-, Rimamurányi 559.50, Orosz járadék -.-, Keleti vasutak -.-, Skoda -.-, Magyar jelz. -.-, Kárpáti petroleum -.-.

Bécs, szeptember 14. (Osztrák értékek zárlata.) 42 százalékos papír-járadék 96.35, 4 százalékos osztrák arany járadék 115.85, 1860-as sorsjegy 152.25, Osztrák hitelsorsjegy 474.75, Angol osztrák bankrészvény 298.50, Bécsi Bankverein 517.50, Osztrák-magyar bank 1752.-, Déli vasut 121.25, Dunagőzhajózási társ. 1017.-, Dohány rész. 402.-, Cs. k. arany (vert) 11.36 Német bankv. 117.41 Osztr. Lloyd 411.-, 42 száz. ezüst. jár 96.35-99.15, Osztr. koronajáradék 96.40, 1864-es sorsjegy 260.50, Osztrák hitelintézeti részvény 643.-, Union-Bank 545.-, Osztrák Länderbank 439.10, Osztrák-magyar államvasut 695.-, Elbavölgyi vasut 451.50, Alpési részvény 668.-, 20 frankos 19.11, Londoni váltóár 239.50, Lipótkohó -.-, Töröksorsjegy 185.85. Csendes.

Bécs, szeptember 14. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos arany-járadék 111.20. Tiszai és szeg. kölc. sorsjegy 144.50, Magyar hitelbank részvény 744.-, Magyar leszámítoló és váltó részvény 480.-, Rimamurányi 559.25, Magyar cukoripar -.-, Adria hajózási részvénytársaság 401.-, Magyar koronajáradék 92.85, 4 százalékos magyar földteherm. kötv. -.-, Magyar nyer.-k. sorsjegy 184.50, Kassa-Oderheroi vasut részvény -.-, Magyar jelzálogbank 436.50, Magyar keresk. bank 33.85.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE

Berlin, szeptember 14. (Tőzsdejelentés.) A szombati newyorki tőzsdének szilárd irányzata, amely az észak-amerikai kedvező gazdasági helyzet eredménye volt, az itteni tőzsdét is kedvezően befolyásolta, úgy, hogy az új hét szilárd irányzatban nyílt meg, bár az üzleti tevékenység általában meglehetősen szűk korlátok közé volt szorítva.

lamivel szilárdabbak. Villamossági részvények nyereségrealizációk miatt szenvedtek. Gőzhajós részvények el voltak hanyagolva. A további folyamatban a vállalkozási szellem újabb ösztönzés hiján megbénult, amíg végül hátrányos hatással volt az árfolyamok alakulására is. Ennek dacára a szilárd előirányzat megmaradt. A készpénzpiac ipari értékei egyenletlenek voltak. Napipénz 2%, magánleszámitolási kamatláb 3%.

Zárlatok jegyeztetik: 42 százalékos papírjáradék -.-, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.90, osztrák hitelrészvény 202.60, Déli vasut 23.-, orosz bankjegyek 214.75, 4 százalékos uj orosz kölcsön 77.20, Disconto Commandit 178.80, Dinamit-truszt 170.20, Harpeni 208.10, Unifikált török járadék 94.50, 4,2 százalékos ezüst-járadék -.-, 4 százalékos magyar aranyjáradék 93.40, Magyar koronajáradék 92.90, Osztrák-magyar államvasut 149.10, Bécsi váltóár 85.10, Olasz járadék -.-, Alt. villamossági Edison 228.-, Gelsenkircheni 210.20, Laurakohó 213.20. Szilárd.

Frankfurt, (Zárlat.) szept. 14. 42 százalékos papírjáradék -.-, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.65.-, 4 százalékos magyar aranyjáradék 93.60, Osztrák hitelintézeti részvény 202.40, Osztrák-magyar államvasut 149.30, Északnyugati vasut -.-, Busliehradi vasut -.-, Londoni váltóár 203.82, Bécsi Bankverein 141.40, Villamos részvény 142.-, 3 százalékos magyar aranykölcson -.-, 4,2 százalékos ezüstjáradék 99.20, Osztrák koronajáradék 96.40, Magyar koronajáradék 92.95, Osztrák-magyar bank 125.50, Déli vasut részvény 23.-, Elbavölgyi vasut -.-, Bécsi váltóár 85.07, Párisi váltóár 811.66, Union bankrészvény -.-, Alpési bányarészvény -.-, Szilárd.

Hamburg, (Zárlat) szeptember 14. 42 százalékos ezüstjáradék 98.90, 1860. sorsjegy 154.-, Déli vasut 22.30, 4 százalékos aranyjáradék 98.30, Osztrák hitelrészvény 202.60, Osztrák-magyar államvasut 149.25, Olasz járadék 104.20, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 93.40. Nyugodt.

London, szeptember 14. Angol consol -.-.

Páris, szept. 14. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járadék 96.45. Osztr. aranyjáradék 98.80 Magyar aranyjáradék 94.40, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről -.-, 4 százalékos Olasz járadék -.-, Déli vasut elsőbbségi kötv. 296.-, 5 százalékos marokkói járadék 510.-, 4 százalékos 1890. Román kölcson -.-, 4 százalékos Kons. amori. román járadék 90.80, 4 százalékos Amori. román járadék 1905. 93.-, 5 százalékos Orosz járadék 1906. 100.-, 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. 520.-, 4 száz. Szerb járadék 1907. -.-, 4 százalékos spanyol járadék 96.50, 4 százalékos unifikált török jár. 95.87, Török sorsjegy 176.75, Török dohányrészvénye 430.-, Osztrák föld-hitelintézet 1133.-, Osztr. Länderbank 479.-, Magyar jelzálogbank 468.-, Banque de Paris 1527, Banque Ottomane 725.-, Osztr. magyar államvasut -.-, Déli vasut 126.-, Meridional vasut 670.-, Keleti vasutak -.-, Wagon Lits -.-, Hartmann gépgyár 639.-, Rio Tinto 17.53, Sucerie d'Egypte 35.-, Tula 310.-, Thomson Houston -.-, Urikányi köcszén 140, Chartered 24.-, De Beers 339.50, East Rand 117.-, Jagersfontein 115.-, Transvaal Consols -.-, Transvaal Land Company 69.-, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.18. Váltó német piacokra (rövid) 123.15, Váltó Bécsre (rövid) 104.81, Váltó Belgiumra (rövid) 118.-, Olasz aranyváltó (rövid) 1/22. Váltó Svájcra (rövid) 322. Csek Londonra 251.20, Magánkamatláb 1/4. Tartott.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK

Bécsi vásármarhavásár

St.-Marx, szeptember 14. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A központi vásárcsarnokban ma megtartott marhavásáron felhajtott 2636 darab magyar, 91 drb galicziai, - drb bukovinai, 1318 darab németországi.

Jegyzékek kilogrammonként élősúlyban: Magyar hizókök I-ső minőségű 74-84 fillér, kivételesen 88-92 fillér, II. minőségű 68-72 fillér, III. min. 54-66 fillér, kivét. -.- fillér, galicziai hizókök I-ső minőségű -.- fillér, II. minőségű 70-80 fillér, III. minőségű -.- német hizókök I. min. 86-95 fillér, kivételesen 96-102 fillér, II. min. 76-85 fillér, III. minőségű 72-75 fillér, legelő ökök 52-76 fillér, parasztkökök 52-54 fill., bika 52-68 korona, kivétel. 70-76 korona, tehén 52-74 korona, bivaly 32-53 korona, 100 kilogrammonként, a fogyasztási adóval együtt.

Juhvásár.

Budapest, szeptember 14. (Hiv. tud.) A mai vásárra felhajtottak 4659 darab juhot. Arjegyzések: elsőrendű ürü 48-52 fillér kgr.-ként, vagy 36-46 korona páronként, középmínőségű ürü 40-46 fill.

kgként vagy 30-34 korona páronként, anyajuhok 36-42 fillér kgrként, vagy 24-32 korona páronként, kosok 34-40 fillér vagy 28-37 kor. páronként, az irányzat és árak változatlanok maradtak.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest-Kőbánya.

Budapest, szeptember 14-én. (Hivatalos tudósítás) Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) -.- fillér Közép (páronként 300-400 kilogrammig terjedő súlyban) -.- fillér. Fialat nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 126-127 fillér. Fialat közép (páronként 251-320 kilogrammig terjedő súlyban) 128-130 fillér. Könnyű (páronként 250 kgr-ig) 132-134 fillér. Szerbiai nehéz (páronként 260 kg fölül súlyban) -.- fillérig, közép (páronként 240-260 kilogramm súlyban) -.- fillérig.

Sertéslétszám: 1908. évi szeptember 11. napján volt készlet 37151 drb., 1908. augusztus hó 12-én felhajtott 171 darab, 1908. szeptember 12-én elszállított 407 darab, 1908 szeptember 13. napjára maradt készletben 37087 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: nyugodt.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, szept. 14. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 1139 darab sertés, 49 darab süldő, 8 darab malacz. Pótfelhajtás - drb sertés, - drb süldő - malacz. Mai napi felhajtás 447 darab sertés, - darab süldő, - darab malacz, összesen 1586 darab sertés, 49 darab süldő, 8 darab malacz. Eladatott 1323 darab sertés, 11 darab süldő, - darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 263 drb sertés, 38 darab süldő, 8 drb malacz. Mai árak: Zsirsertés öreg elsőrendű 350 kg-on felül élétsúlyban 100-104 fillér, élétsúlylevonással -.- fillér. II. rendű 280 kg-tól 350 kgr-ig, 94-96 fillér, élétsúlylevonással -.- fillér, fiatal nehéz, 300 kg-on felül -.- fillérig, élétsúlylevonással 124-130 fillérig; fiatal közép 220 kg-tól 300 kg-ig -.- fillér, élétsúlylevonással 124-130 fillérig, könnyű 220 kg-ig -.- fillér, élétsúlylevonással 124-130 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül -.- fill-ig, könnyű -.- kgr-ig. Belföldi süldő 112-116 fillérig, horvát süldő -.- fillérig. Malacz -.- fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, élősúlyban értendők. A vásár irányzata élénk. Az árak változatlanok.

IDŐJÁRÁS.

A meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1908. szeptember 14-én reggel 7 órákor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban az utóbbi 24 óra alatt változóan felhős és még többnyire szeles idő uralkodott, csapadék pedig inkább csak az északi, meg keleti részekben volt és mennyisége az északi részekben helyenkint a 10 mm-t meghaladta. A hőmérséklet tovább súlydult és átlag 4 C°-al alacsonyabb a normálisnál; a maximum: Fiumében 22C° és a minimum: a Tátrában, meg a Dunántulon több helyütt 3 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Tulnyomóan száraz és nappal enyhébb idő várható.

Table with columns: Állomás, Légnyomás mm., A. hőmérséklet Celsius szerinti, Szélirány és erője, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérősklet min., max.

Buza		100 kilogramm ára		100 kilogramm ára	
	Kiló	K. -tól	K. -ig	K. -tól	K. -ig
tiszavidéki	uj	75	22.70	23.05	
"	"	76	22.40	23.05	23.40
"	"	77	22.50	22.80	
fehértómezei	uj	75	22.45	22.85	
"	"	76	22.10	22.40	23.25
"	"	77	22.20	22.60	
pestvidéki	uj	75	22.65	22.95	
"	"	76	22.80	22.85	23.30
"	"	77	22.20	22.60	
bánási	uj	75	22.65	23.05	
"	"	76	22.80	22.90	23.35
"	"	77	22.30	22.70	23.45
bácskai	uj	75	22.40	22.80	
"	"	76	22.20	22.70	23.85
"	"	77	22.30	22.80	

Egyéb gabonaneműek		100 kilogramm ára	
	Kiló	K. -tól	K. -ig
Róza	elsőrendű uj	18.70	18.85
"	elsőrendű ó	18.85	18.60
"	közepminőségű uj	15.75	15.90
"	közepminőségű ó	15.40	15.65
Árpa	takarmány, elsőrendű	15.40	15.65
"	takarmány, másodikrendű	15.40	15.65
Zab	elsőrendű	16.40	16.60
"	közepminőségű	15.80	16.30
Tengeri	magyar	16.60	16.75
Repezo	káposztarepezo		

Burgonya			
	Fehér	Róza	Sarga
Dunántúli	5.40-5.50	6.40-6.50	7.00-7.20
Felsőmagyarországi	5.50-5.60	6.50-6.60	7.00-7.20
Nyirőgyi	5.40-5.50	6.30-6.40	6.80-7.00
Erdélyi	5.40-5.50		
Bánási			
Pesti			

Különféle termények		Faj		Koronankint	
		Pénz	Áru	Pénz	Áru
dianozsír	budapesti	140	141		
"	vidéki				
szalonna	prima, légszárított vidéki				
"	varosi légszárított 4 darabos	119	120		
"	"	122	124		
szilva készáru	bosznia, 1907. é. usance-min.				
"	" 1907. é. " 100				
"	" 1907. é. " 85				
"	szérbiai, 1907. usance-min.				
"	" 1907. é. " 100				
"	" 1907. é. " 85				
szilvák készáru	szilva, 1907.				
"	szérbiai, 1907.				
heremag	lucerna magyar 1907				
"	vörös apró emü 1907				
"	középméretű 1907				
"	nagy szemű 1907				

A FEKETE GYÉMÁNT

— REGÉNY. —

Írta: FRED. VIÉLER.

6

— Bolondság lenne, — mondtam, — ha már most vaktába hármít is megígérnék. Azért erős a meggyőződésem, hogy azokat a jómadarakat rövid időn belül vasrác mögé zárhatjuk. S akkor előkerül a gyémánt is.

Ezekkel a szavakkal bucsuztam is, zsebre-vágtam a leszeit csizmasarkot s hazamentem.

Az uton természetesen csak az járt a fejemben, amit Frick Bertalan házában láttam és hallottam. Csodálatos, de azért gondolataim legszivesebben a szép Frick kisasszony körül szállongtak. A leány csak alig néhány szót szolt, az arcát most láttam először életemben. Mégis oly nagy hatással volt reám.

Nem vagyok valami szerelmes természetű. Eddig egyetlen asszony sem ígért meg valami nagyot, annál inkább csodálkoztam, hogy ennek a fiatal leánynak az arca mily sokáig marad meg ily tisztán az emlékezetemben.

Hirtelen vágyam támadt, hogy tessék neki, hogy valami olyat tegyek, amivel a bámulatát kivívhatom.

— Csak meg tudnád keríteni a bácsikája fekete gyémántját, — szoltam magamhoz, — ha fiatal hölgyek nem is becsülik valami igen nagyra a detektivek ezermesterkedését, de legalább a bácsikája örülne ennek s a leány közelébe férközhetnék.

Azt mindjárt észrevettem, hogy a Fricknél történt betörés egyszerű, cseppet sem bonyolult eset és az ügy hivatalosan nem is érdekelt volna nagyon, de ilyen körülmények között most már felkeltette a kíváncsiságomat.

Haza érkezve, azonnal ruhát váltottam s a

gyorsforralón egy csésze teát főztem magamnak. Azután elővettem a levágtott cipősarkat a rajta fityegő talppal.

Széles sarok volt, alul megvasalva egy pánttal és vadonat új; ugyszintén a talp is új volt. Nem hasonlított az olcsó, általános fajta cipőkhöz, melyeket a szegényebb fajta betörők használnak, de azért finomabb cipőfajtához sem lehetett hasonlítani. Szinte ismerősnek tűnt fel nekem.

Az agyam valami homályos emlék után kezdett kutatni, — ah! most már eszembe jutott: a sarok a talppal azon cipőkhöz hasonlított, melyeknek lenyomatát egy nyomozásban a lány földbe nyomódva találtak. S ezen cipők a börtönigazgatóság által készített s elbocsátott fegyenczek számára adott cipőkhöz volt hasonló.

Az egyik tolvaj tehát alkalmasint egy elbocsátott fegyencz. Az agyam tovább dolgozott: a cipő vadonatúj, — tehát kitöltött büntetés után lett elbocsátva — valószínűleg tegnap reggel. A betörés tervét és a terepszemlét valószínűleg a másik eszelte ki és vitte keresztül, ki minden valószínűség szerint szabad volt.

Tíz perczel később az irodám előszobájában állottam a rendőrségi épületben. Még nem is volt teljesen világos. Egy szolgálatot tevő tisztviselő a kályha mellett ült és szundított.

— Keresse ki a jegyzőkönyvekben, hogy betörőink közül valamelyik nem szabadult s lett-e elbocsátva az utóbbi napok alatt! — szoltam neki.

Az tény, hogy a legtöbb büntetett gonosztevő hosszabb büntetésük leülése után azonnal újabb bünt követnek el s ezért pontosan könyvet vezetünk az elbocsátottakról.

Ezalatt pedig én kimentem az őrségre és két rendőrt kértem magam mellé.

— A „fekete John”, a Drontheimer, akire a fogaimzó ur is emlékezni fog, tegnap reggel szabadult ki, mást nem találok, — jelentette a közege.

— Helyes; tudja meg, hogy hol tartózkodik, ha „kint” van.

Kassa-derb. v. 1889. fr. 6 4/0 96.50 97.50
 18- arany márká ért. 4/0 111.80 112.80
 1891 ezüst fr. ért. 4/0 96. 97. —
 1891 arany márká ért. 4/0 111.80 112.80
 osztrák vonal fr. v. 4/0 96.50 97.50
 M. folyam-igh. r.-t. k. ért. 4/0 99. — 100. —

Bankok részvényei.
 Angol-osztrák bank 299. — 301. —
 Budapesti bankgyűlésr.-t. 40. — 42. —
 Első magyar iparbank 5/0 372. — 374. —
 Fiumei hitelintézk. 158. — 160. —
 Bpesti pénzügyi és pénzügy-egylet 282.50 283.50
 Hitelbank sz. t. k. 5/0 360. — 365. —
 Horv.-magy. áll. váltóhitel 443. — 448. —
 Magy. agr. és jár. b. r.-t. 5/0 746.50 747. —
 M. áll. hitelbank sz. t. k. 5/0 437.50 438. —
 M. jelzáloghitelb. sz. t. k. 5/0 577. — 578. —
 Magy. kereskedelmi r.-t. 5/0 1560. — 1580. —
 Magy. k. sz. osztálysorsj. 5/0 477. — 477.50
 M. lesz. és p.-b. sz. t. k. 5/0 975. — 1000. —
 M. t. k. p. h. b. r.-t. 1030. — 1050. —
 Magyar vasúti forg. r.-t. 5/0 340. — 350. —
 Osz. rak-h. e. t. sz. t. k. 5/0 644. — 644.00
 Magyar teleph. és par. bank 1740. — 1750. —
 Osz. rak-h. e. t. sz. t. k. 5/0 3380. — 3390. —
 Pesti m. keresk. bank 5/0 548. — 550. —
 Union-Dans 5/0 548. — 550. —

Takarékpénztárak.
 Pévárosi takarékpénztár 5/0 592. — 600. —
 Budapest-Erzsébet városi tak. 198. — 208. —
 Buda-osi-Lipótvárosi bank r. t. 158. — 160. —
 Bpesti tak. sorsz. zálogk. r.-t. 418. — 422. —
 Egyesült pesti fővárosi i. t. k. 2140. — 2150. —
 Magy. áll. takarékpénzt. 5/0 585. — 590. —
 Magyar orsz. központi takpt. 1590. — 1600. —
 Pesti hazai első társaság 18500. — 18700. —

Biztosító társaságok.
 Első magyar áll. biztosító 9850. — 10000. —
 Fonctere pesti bizt. int. 5/0 255. — 260. —
 Magy. jég- és vízsz. 5/0 302. — 307. —
 Nemzeti baleset biztosító 5/0 210. — 225. —
 Pannónia vízsz. bizt. intézet 2175. — 2225. —

Gőzmalmak.
 Concordia 185. — 190. —
 Első budapesti 1460. — 1490. —
 Erzsébet 320. — 330. —
 Lajza 278. — 288. —
 Pesti hengermalom 300. — 310. —
 Pesti malmok és sütők 340. — 365. —
 Pesti Viktoria 645. — 650. —

Különféle vállalatok.
 Bpest-ert-lőrinczi teglaryár 365. — 370. —
 Egyes. tégl. és cseménygy. 5/0 180. — 185. —
 Eszák. egy. köz. -tanya 5/0 272. — 276. —
 Felsőm. banya és szénm. 5/0 545. — 555. —
 Kőbányai gőztég. a. g. 1030. — 1080. —
 Kőszénbánya és teglaryár 430. — 435. —
 Magyar asztalt. r.-t. 150. — 155. —
 Magyar áll. kőszénb. r.-t. 5/0 665. — 675. —
 Magyar kerámia gyár 5/0 230. — 231. —
 Salgótarjáni kőszénbánya 5/0 297. — 298. —

Sorsjegyek.
 Bazilika sorsjegye 18.50 20.50
 Osztrák felb. 20. — 22. —
 Bécsv. ny. kőcs. 1874. év 492. — 502. —
 Budapesti sorsjegye 190. — 200. —
 Erzsébet szanatorium sorsj. 7.40 8.40
 „József” sorsjegye 10. — 12. —
 „Károly” sorsjegye 10. — 12. —
 Magyar vöröskereszt sorsj. 23. — 25. —
 „Osztr. felb.” sorsj. 26.25 28.25
 Osztrák vöröskereszt sorsj. 51. — 55. —
 Osztr. k. hitelint. sorsjegye 472. — 482. —
 Pálffy-sorsjegye 197. — 207. —

Pénznekem és váltók.
 Arany, magyar v. osztr. ver. 11.35 11.43
 „ „ „ „ „ kor. 11.27 11.33
 „ „ „ „ „ frt. 19.08 19.14
 „ „ „ „ „ 20 frankos 19.08 19.14
 „ „ „ „ „ 20 márkos 23.50 23.58
 Török aranyár 117.37 117.07
 Nemet b. bankjegy (100 mk.) 95.32 95.02
 Franciaia bj. (100 frank) 95.30 95.00
 Olasz bankj. (100 lira) 2.52 2.58
 Papírbeli darabonkint 94.75 95.50
 Roman bankjegy (100 lei) 239.45 239.85
 Váltók London (100 font st.) 117.37 117.07
 „ „ „ „ „ 95.30 95.00
 „ „ „ „ „ 100 lira 95.30 95.00
 „ „ „ „ „ Paris 100 frankért 95.32 95.02

— Nagyon jól ismerem őt; a „kövér Berthé-
 nél” szokott tartózkodni; fönt Valerenben
 van háza s kávé meg lakást ad ki az „utazók”
 részére. De gyakran a környék tégláégető keme-
 czéi körül is tanyázik.

A rendőrség előtt állandóan egy kocsi állott
 a rendelkezésünkre; negyedórával később pol-
 gári ruhában, a két rendőrrel illő távolságban
 a „kövér Berthe” penzionátusától kiszálltunk a
 kocsiból. A „fekete John” azonban nem volt ott
 és kezdtünk az égetők körül kutatni.

Mikor a második kemenczéhez értünk —
 időközben már kezdett nappalodni és a munká-
 sok az ételes kosarakkal kezdtek szállingózni a
 munkához — két férfi surrant ki a másik oldalra
 és a szomszédos földekre ugrottak. Mi utánuk
 szaladtunk; azonban nekik nagy előnyük volt
 már és már úgy látszott, hogy a reggeli szürkü-
 letben el fognak illanni. Hirtelen azonban az
 egyik mérsékelte a szaladását és nemsokára
 közre fogtuk őt; a másikat egyelőre futni hagy-
 tunk.

A bekerített ficzkó káromkodott és esküdö-
 zött, de máskülönb nem ellenkezett.

— Csak ne lett volna ez az átkozott cipő,
 ez egyszer nem fogott volna meg a rendőrség!
 — ordította dühösen.

Köveltük a tekintetét és láttuk, hogy a bal-
 lába csak nagy nehézséggel juttat bele a cipőbe
 és a forgócsontján csak úgy fityegett. Igazán nem
 volt kényelmes a cipő s legkevésbé az ilyen
 futópartikra. Persze én tudtam nagyon jól az
 okot; a rendőrök azonban csodálkozva nézték
 a különös cipőt, mely különben teljesen újnak
 látszott.

A „fekete John” bőséges szóáradata nem
 vezetett tévutra; élesen figyeltem minden moz-
 dulatát. Mialatt a rendőrök bizonyos kedélyes-
 séggel nézegették a furcsa cipőt, a ficzkó vég-
 telen óvatosan az egyik kezét hátrattette és csuk-
 lyójának egy kis mozdulatával egy apró tárgyat
 dobott el tíz-tizenöt lépésnyire.

(Polyt köv.)

Kivonat a hivatalos lapból.

— Szeptember 13. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Makra Róza okleveles tanítónőt a dunagárdonyi (volt határvidéki) községi elemi iskolához rendes tanítónővé, Popovits Mária okleveles tanítónőt a szokoleváci (volt határvidéki) községi elemi iskolához rendes tanítónővé; a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Kökény Kázmér nagykorúsi lakost ideiglenes minőségű segélydíjas pénzügyi számgyakornokká a pénzügyminiszteri számvevőséghez; az igazságügyminiszter Mangel János budapesti lakost a márianosztrai országos letartóztatási intézetben főfegyőrre; a kassai pénzügyigazgatóság Illosvay Ernőt díjas adóhivatali gyakornokká; a segesvári pénzügyigazgatóság a kéthalmi díjas adóhivatali gyakornoki állásra ideiglenes minőségben Máthé Gyula székelvudvarhelyi pénzügyigazgatósági díjnokot nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kovács Kornélia királyhelmecezi és Szabó Margit bozovici állami elemi iskolai tanítókat ugyanebben a minőségükben kölcsönösen áthelyezte.

Pályázatok. A pozsonyi állami tanítóképző-intézetnél tanítónői, a nagyváradi ügyészségnél ügyészi, a budapesti törvényszéknél állandó lengyel tolmácsi, a topánfalui adóhivatalnál adóosztályi, az eszéki dohányárutárnál segédtisztai állásra 2 hét; — a szombathelyi pénzügyigazgatóságnál írodatiszti, Erkörtvélyesen (Szatmár várm.) postamesteri állásra 4 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

VIZÁLLÁS.

Table with columns for 'm éter' and 'm éter' for dates 'szept. 12.' and 'szept. 14.'. Rows list various locations and names with numerical scores.

EGYETERTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJORMÁTYÁS

Klopter Testvérek IMÁHÁZA a múlt évi helyiségben Nagy János-utca 5. sz. (Kongressus-csarnok). Ülések naponta (reggel 8 órától este 8 óráig) bérelhetők.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerelőit gazda tapasztalat alapján, melyeket a kórház higiényszerű és bujnakoros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI specialista nemi bajokban emeritált kórházi orvos gyorsan és alaposan gyógyít bármely régi és új nemi betegséget (hugyosfolyást ebeket, syphillist stb.) Impotentiát (férfiui gyengeség megidősebbeknél is meglepő eredményes), a rendes foglalkozás megzavarása nélkül. Biztos siker folytán a honorarium utólag is fizethető. Levélre díjtalanul válasz. Kívánatra gyógyszeres. Rendelés: d. e. 9-3-ig és este 6-8-ig. Budapest, Rákóczi-ut 3/A. szám. (A Pannónia szállodával szemben.) Ajáró ház. — Bejárati a lépcsőnél. — Kélen várószobák.

BIZTOS gyógyulást keresőknek nemi betegségben szenvednek, kik bármily mint hugyos és hólyagbajok, hugyosvezetéktelek, vizelet zavart, éjjeli magömlések, sebek és bujnakoros lántalmak (syphillist, az öntörlesztés utóbalajként fellépő idegbajok, korai férfi-erő elgyengülés, bármily bőrkülsők stb. nőknél fehérleány, méh bajok, alapos, gyors és gyökeres gyógyítására szigorúan tudományos és lelkiismeretes gyógyítással fogva legjobban ajánljuk.

DR. GARAI ANTAL v. cs. és kir. osztály főorvos országos hírt és a legfrissebb, 82 éves lennálló rendelt intézetét Budapest, VI. ker., Andrásy-ut 24. sz. Rendelés naponta 10-4-ig és 7-8-ig este. Idült hugyos és hólyag bajok vizsgálatára villamos hugyosútkör segítségével. Vidékiek levelekre kimerítő választ és szakértői tanácsot nyújtanak, gyógyszerrel gondoskodva lez. Előzetes díjtalan. Nőknek külön váróterem.

A törvény követelményeinek megfelelő

Alföldi fehérkeresztes

Sósborszesz

a legáltalánosabban kedvelt és nélkülözhetetlen háziszter, igen számos esetben kitűnő szolgálatot tesz, mert

erősítő! üdítő! edző!

Barack-pálinka közkedvelt ital.

Radial Elixir

kitűnő gyomorkeserő páratlan hatása!!

Gyártja:

az Alföldi Cognacgyár

r.-társaság

KECSKEMÉTEN.

Mindenütt kapható!

Tessék mindenütt csakis eredeti

Alföldi Cognacgyár Kecskeméti gyártmányt kérni.

FLÖESZKÖZÖK EZÜSTBŐL és ALPÁCCA EZÜSTBŐL. DISZTÁRGYAK. ALKALMI AJÁNDÉKOK A LEGELÖNYÖSEBBEN. POLGÁR KÁLMÁN EKSZERTELEPÉN BUDAPEST, VII. Erzsébet-körút 29.sz. VIDEKI MEORENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDÍTOK. ÁRJELEZÉK 2000°RAJZSAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

SZINHÁZAK

Kedden, 1908. szeptember 15-én Nemzeti Színház Magyar színház

A nagymama. Vigjáték 3 felvonásban. Irtó Csiky Gergely. Személyek.

Szerémi grófnő Rákosi Sz. Ernő unokája Nádai B. Vilmos báró Gyenes Kálmán Mézáros Piroška Paulai E. Mártha Várdi Tódorka Rózsahygyi Lango Szeráfn Nagy I. Tészta Sámuel Gabányi

Kezdeté fél 8 órákor

Vizsziúdz

Tatárjárás.

Operett három felvonásban. Irtó Bakonyi Károly, zenéjét Gábor Andor verseire írta Kálmán I. Személyek:

Lohovay tábornok Vendrey Treszka a leánya Komlósy Keleti J. Riza Hegedűs Lőrenthey Hegedűs Imrédy Fenyvesi Mogyoróssy Kornai B. Wallenstein Sackadi Illiko Dallos J. Turi Thanyi

Kezdeté fél 8 órákor.

III. Kir. Operaház

Zárva

Városligeti Nyári Színház

II. Rákóczi Ferenc fogsága.

Dráma 5 felvonásban Irtó Szilvigei Éde Kezdeté fél 8 órákor

Fővárosi nyári színház

A kornevillei harangok.

Legényes operett 3 felvonásban Zenéjét szerzte: Planqueti Kezdeté fél 8 órákor.

A császár katonái.

Oráma három felvonásban. Irtó Földes Imre. Személyek:

Karady István Vágó Karady Zoltán Garas Karady Erzsébet Borostyán Schneller Lajos Z. Molnár Marjay István Róthay Szilassy Ernő Törzs Joász Géza Csontos Saárossy Agost Vándori Kellér Gyula Rátkay Szedlacsok János Papp Pintér István Tarnay Ferenc Kőrmeny

Kezdeté fél 8 órákor

Királyszínház

Varázskeringő

Operett 3 felvonásban. Irtó Dörmann és Jacobsohn. Fordította Mérei Adolt. Zenéjét szerzte Strausz Öskár. Személyek:

XIII. Joahim Némethi Lóthár Papir Heléna Petráss S. Niki Király Gusztó Sárossi Friderika Orley P. Franczi Ötvös Gitta Vendoín miniszter Sugár

Kezdeté fél 8 órákor

Urania színház

Régi jó idők

Kezdeté fél 8 órákor.

Apollo - Projektográf

TELEFON 88-39.

Japán tragédia.

A jó hazafi. Esküvő nehezségekkel.

Medvedvadászat Oroszországban.

Háladatosság. Katonai sportok. A szerelmes fényképész

A Nilus vidéke.

KEZDETE: 6 órákor

BEKETOW CIRKUSZ Városliget

Telefon 107-48

Nagy Fényes Előadás.

«HELGOLAND»

Nagy kiállításos vízi némajáték 150 négyzetméter víz a cirkuszban. Fényes kivillágítás, tűzijáték. 80 helyből álló balettár. The 3 Stalg's halászálgárdás motorkerékpáron és az egész nagy műsor.

FOLIES CAPRICE

Igazgatók: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTH SANDOR

Budapest, Révai-utca 18. sz.

Az előadás kezdete fél 9 órákor

Ma: fél 10 órákor! Ujdonság!

A feleségem férje

Böhözat írta Satyr. Rendező Rott Sándor.

Végül 11 órákor

DER LUFTTURNER

Böhözat egy amerikai szállodai életből írta Satyr Rendező Trebitsch Sándor

Nappali pónatár d. o. 9-11-ig és d. u. 3-6-ig. Az első emeleti Casino de Parisban elsőrangú táncz attrakciók.

Kezdeté fél 12 órákor

Női ruha divat-kelme előadás

Orsiai készletünkben 120 cz. széles őszi angol kelmet méterenként 42 krtól kezdve a legfinomabb minőségig 2-3-4 irtig árusítunk.

Rosenberg és Quitt

női divat, szőnyeg és vászon árúk nagy áruháza. Budapest, VI. Király-utca 32.

Telefon 528.

Alapították 1895

Jól lát?

Ha nem, akkor forduljon bizalommal

HATSCHEK optikushoz, csak Károly-körút 6. sz. ahol szemüvegek és látóeszközök legelőcsöbben kaphatók ingyen árlenyvők bérmentve.

Régi mesterhegedűk!

legnagyobb raktára jelenleg A Magy. Kir. Zene-Akadémia házi hegedű-készítőjének műtermében található

Reményi Mihálynál

Bpest, Király-u. 58. Telefon 87-84. REMENYI saját készítésű műhegedű nemcsak hazánkban, de külföldön és Amerika művészei között is elismerésre talált. REMENYI új hegedűt Geyer Siefi a legnagyobb hegedűművész a Vídó nagytermében sikerrel hangversenyezett. Javítások a legművészebben kezesség mellett. A hangtöközo gerenda felállításja, mely által bármely hegedű sokkal több, sebese és csönd hangot ad. Ezen lapra hívatókhoz árjegyzék minden hangszerrel külön-külön ingyen küldetik.

Ajtók és ablakok

régi és új vasrudonyok teljes vasalással. Kapuvás rácsok, kertkerítések, keramillapok, Képlheim lapok olcsón kaphatók

Kelemen Mór,

épület-bontás vállalkozó) Budapest, Nádor-u. 72-74. Fiók üzlet Sziget-ut 6.

Saját gyártmányú vas-és rézbutorok

Rézgyű 45.- 60.- Ft Vasgyű matracczal 8.50 o Gyermekgyű 11.50 o Sodronygyű-betű 3.50 o Vas-és rézbutorok gyártásában. 28048

WEISZ LIPÓT

Király-utca 99. szám. TELEFON 87-01.

Vértess-féle Sósorszesz Minden házban szükséges.

XV-ik évfolyam Telefon 63-45.

Beiratások naponta 9-6 óráig.

SOMOGYI MÓR

TANÁR, ZONGORAMŰVÉSZ

államilag képesített diplomált zenetanár igazgatósága alatt álló ZENE-CONSERVATORIUM

akadémiai előkészítő tanfolyamokkal kezdők és haladóknak a legmagasabb művészi kiképzésig. VII., Erzsébet-körút 44. I. Zongora, hegedű, ének, cimbalom, gordonka s az összes zeneelméleti tanszakokra. Az oktatást, az ország legkiválóbb művészei és pedagógusai

államilag diplomált tanárok végzik. Vidéki lánynevendékek részére INTERNÁTUS. Prospektust kívánatra küld az igazgatóság.

Kovács Gyula zongora-termei

Budapest, V. Ferenc-József-tér 5-6. Gresham-palota. Telefon 110-66. zongorák, pianók és harmonikumok legolcsóbb árban. Teljesen új hangszerek beérkezése. Részlet és javító-osztály. Zongora hangoltatás eszközökkel. Állandó képiállítást érkező képekben, és művészi reprodukciókban.

„VALUTA” erszény

egy darab ből készülő ára 1 korona kizárólag „Székely” bóröndösnél VII. 9 Rákóczi-ut 4 Arlezyók ingyen

Kalap-Király

a legelőcsőbb őszi újdonságok megérkeztek. a nagyérdemű közönség figyelmét felhívjuk saját gyártmányú 4. 5. és 6. kor. kalapjainkra. Nélünk vásárolt kalapok ingyen vasaltatnak Különös gondot fordítunk műhelyünkben Hársfa-u. 33. női kalapok átállítására. Bocsos pártfogásért esedezünk Osztermann és Stern kalapos mester Szigoruan szabott árak! Eskü-ut 6. (Klotild-palota.)

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE Igazgató. VI., Hagymező-u. 17

Érdekes újdonságok:

AALBACH mint budapesti idegenvezető

MISS PHILADELPHIA

„Topsy” nevű remekül idomított elefántjával.

Mascha Dignam — Fred Marlon — Mab Dersy Kosta — Las 4 Maravillas — The 8 Lancashire Lads stb. stb.

Jegyelővétel 10-1 és 3-6 óráig.

— Az előadás kezdete 3 órákor. —

A fellépésben reggeli 6 óráig VÖRÖS ELEK szingyzenekara hangversenyes.

IFJ. SCHULLER FERENCZ

VI. kerület, Andrássy - ut 39. szám. A számadatgyűgyök legkedveltebb étterme. Kétszékű árak! * Kiható kiszolgálás

BUDAPESTI CABARET

BONBONNIERE Teréz-körút 28.

Ma és mindennap a nagyszerű szeptemberi műsor László Rózsa 4 slápprel. Dr. Szalay József conferencier (Grünbaum miniszter, budapesti idegenvezető.) Rátkay Márton, Szatmáry Árpád, Kórány, Boross, Kabók, Szabai Imray, Antal Erzs. Kókény, Bona, Sugar Emlé, Csabai Zsófi, teljesen új cabaret-számokkal. — ZERKA PAMA-MAJA 100-ik jubeláris előadása. (Ódái sikerű vadpadi paródia). — A néma vadlót. (Böhözat). — A hárem felosztása. (Szimpdi tréfa). Jegyek. Konline tőzserdejében, Andrássy-ut 29. Bárdnál és a Cabaret penztárnánál, Teréz-körút 28.

TENNIS-RAKET JAVITO

Tennis-pálya-készítés s felszerelő. Versenyjátékosok egyedül rakottjavítója. MACHER REZSO sportüzlete Budapest, IV., Koronaheregy utca 3. szám (Az udvarban)

Hull a haja?

Használja a GARA-tól Petroleum-hajszesz-t. Egy eredeti üveg ára 2 korona. Főszékfűdés hely. Gara Géza és Tsa drogéria. Bpest, VIII. József-körút 78. Tessék árjegyzéket kérni.

MAGYAR ZENEISKOLA

(VII. kerület, Erzsébet-körút 27. szám, I. emelet.)

Előnk: Bérczy István dr. Budapest polgármestere.

Rendes tanárok: Arandola Aranka, Faludy Károly, Fusz Ferencz, Janetschek Istvan, Janetschek József, Kolben Manó, Marheitt Jakab, Ruzitska György, Schönller Lajos és Varga Viktor.

Beiratási díj az összes osztályokban 5 korona. — TANDIJ:

Table with 3 columns: Beiratás, Rendes osztályokban havi, a kim. osztályokban havi. Rows include: 1. évfolyam, 2. évfolyam, 3. évfolyam, 4. évfolyam, 5. évfolyam, 6. évfolyam.

Beiratkozhatni naponként d. u. 3-5-ig. SCHNOLLER LAJOS székelyfővárosi tanár, igazgató.

Gőzeke

acetilen-lámpák

Ejeli szállításoknál gőzekre különösen alkalmasak, mert nappali fényt adnak.

Automobil-lámpák

lézi, kocsil, kocsirúd, pózna, asztali, udvari, kertli, istálló

acetilen-lámpák.

BÁRDI JÓZSEF

Automobil R. T. Budapest.

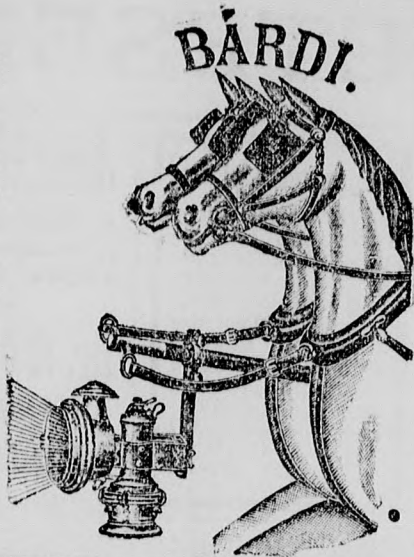
Főhivatal: VI. ker. Mozsár-utca 9. szám.

Városi hivatal: VI. ker. Liszt Ferenc-tér 10. szám.

Telefon: 41-00. Városi hivatali telefon: 116-34.

Sürgőnyozim: PNEUMATIK.

Árjegyzék kivanatra ingyen és bérmentve.

ISKOLAKÖNYVEK

az összes vidéki és budapesti iskolák, elemi polgári fiú és leányiskolák, felsőbb leányiskolák, gimnáziumok, reál, kereskedelmi koláz stb. számára kaphatók

SINGER ÉS WOLFNER
könyvkereskedésben
Budapest, VI. Andrássy-ut 10

BUTOROK

káló-, ebédlő-, szalonberendezések, lovábbá uriszoba, iroda berendezésnek, féa- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök valódi angol bégarnitúrák eladása és vétele.

Wechsler Károlyné
VII. Király-utca 23. szám
I. emelet 263
Rajcsány-utca sarok.

Hollandi

életbiztosító részvénytársaság
(Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente)
Amsterdam

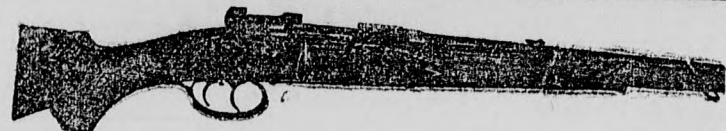
Magyarországi igazgatóság:
BUDAPEST, VIII., RÁKÓCZI-UT 1. SZ.

Az 1907-ik év végén:
a biztosítások összege a **341 millió** koronát meghaladta.

A tartalékok összege: **99 millió 440,898.20** kor.

Eddigi kifizetések: **75 millió 856,650** kor. 79 fill.

Legolósabb díjak.

Vadászoknak!

Kiváló szakértők által belőtt és elismert egy és kétcsövű vadászfegyvereket, flóberteket, karabélyokat, céllövő fegyvereket és revolvereket csekélv havi

részletfizetésre

árfelemlés nélkül szállít

Aufrecht és Goldschmied

fegyveráruháza

Budapest, VII., Rákóczi-ut 26. szám.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁS „GRAND PRIX” 1900

Kwizda-féle SERTÉSPOR

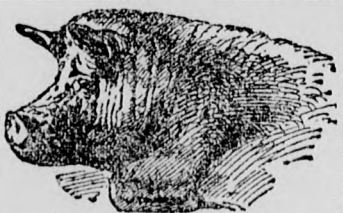
diätetikai szer a hizás elősegítésére.

Árak: Kis doboz ker. 1.20, nagy doboz ker. 2.40

Változó ezek ezen végjegyzékkel képes árjegyzék ingyen és bérmentve. — Főraktár: TÜRÖK JOZSEF gyógyszerárú, Budapest, Király-utca 12. —

Andrássy-ut 28. szám.

ÓRÁK

5 évi jótállás mellett.

Arany és ezüst órák, evőeszközök, nászajándékok

részletfizetésre is.

Javításokra és vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok.

Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁRKÁLMÁN

műorás
Epest, Erzsébet-körút 29. sz. I em.

HETI MŰSOR.

Szeptember	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vígyszínház	Biraly Színház	Magyar Színház	Uránia	Főv. nyári színház
16 Szerda	A félisten	—	Kutya van a kertben.	Dollárkirálynő	Sasfik	Régi jó idők	Csók király
17 Csütörtök	Kényeskedők és Tartufo	—	Az ördög	100 év múlva	A osászár katona	Régi jó idők	Keserű mézes-hepek
18 Péntek	Stuart Mára	—	Kutya van a kertben	Varázskeringő	A szerencse fia	Régi jó idők	Keserű mézes-hepek
19 Szombat	A nők barátja	—	Csokoa szerzett vőlegény.	A hollandi lány	A szerencse fia	—	Hoffmann meséi
20 Vasárnap	A három testvér A betyár kendője	—	Isztarjárás Csokoa szerzett vőlegény.	A vig özvegy	Lúz a gyarban	—	A böreger Csók király

